etoritate ăt scri pture habuis sent illum quo ad cōuenientia pueritie tantū: ergo ⁊c. In ista p⁹ pbat ąñia: ex illa regula: i nālib⁹ debem⁹ seq nām rei: in supnālib⁹ aūtē scripture: quia hec sola fide te nemus: ⁊ aucti scripture inni tunt. Deide p bat pma pars añtis: hō hʒ nā liter cerebrum maius ceteris aialib⁹: ergo hʒ in pueritia ner uos ñ idoneos ad mouēdum mēbra: gñ nō hʒ sufficiētē nām motiuam: añs patet ex anato mia ⁊c. intellin proportionalr ad corpus: ąña p⁹ pbat: coitel lecta illa alia propōne: ꝙ hō hʒ cerebrū hu midissimū: ⁊ ꝙ etas ifantilis ē plenissima hu miditatis. Ex his.n. sequit: ꝙ quā in maiori ꝗ̄tō nāe ⁊ eta tis humide sit maior humidi tas: ꝙ sit excel lēs humiditas ad neruos: ex perimur ăt sen su neruos infu sos d'u in aqua ineptos esse: vt stēt: ⁊ pportio nalr i corpe vt sint firmi: ⁊ du cant spūs vita les: z⁹ vo ąñtia pbat: qꝛ nerui sunt instra nāe ad mouēdum mēbra: cui⁹ si gnū est: ꝙ pa tiētes i neruis efficiunt imo biles hʒ illa mē bra: deide pba

cōsistit: vt Aug. dicit: i pfecta subiectiōe corpis ad aiaʒ. Sic ergo i primo statu nō poterat eē i mēbris hois aliqd qd repu gnaret ordinate hois volūtati: ita mēbra hois deficere nō po terant humane volūtati. Vo luntas aūt hois ordinata est q̄ tēdit in act⁹ sibi ꝯueniētes. Nō sunt aūt idē act⁹ ꝯueniētes hoi ꝓm quālibʒ etatē. Dōm est ꝗ. ꝙ pueri mox nati non habuis sent sufficiētē virtutē ad mouē dū mēbra ad quoslibʒ act⁹: sed ad act⁹ pueritie ꝯueniētes: pu ta ad sugendū vbera ⁊ ad alia hꝰ. ¶ Ad primū ergo dōm. ꝙ Aug. loqͥt de ista ifirmitate q̄ nūc i pueris apparet. ēt ꝗ̄tum ad act⁹ eoꝝ pueritie cōuenien tes: vt pʒ p ea q̄ pmittit: ꝙ iux ta se iacentibus māmis magis pñt esurientes flere ꝗ̄ȝ sugere. ¶ Ad scōm dōm: ꝙ h ꝙ q̄dā aialia statim nata habēt vsum membrorum non est ex eoruʒ nobilitate: cū q̄dam aialia pfe ctiora hoc nō habeant: sed hoc eis cōtingit ex siccitate cerebri. ⁊ qꝛ act⁹ proprij talium aialiū sunt imperfecti: ad quos etiaʒ parua virtus sufficere potest. ¶ Ad tertium pʒ solutio per ea q̄ dicta sunt in corpore. Vel pōt dici. ꝙ nihil appetiuissent nisi ordinata voluntate conue nisset res ꝓm statuʒ suū. ¶ Ad quartuʒ dōm. ꝙ homo in sta tu inocentie gñatus fuisset: sed non fuisset corruptus. Et iō in statu illo potuissent esse aliqui defect⁹ puerilеs. qui ꝯsequunt gñationem: non autem defe ctus seniles. qui ordinantur ad corruptionem.

¶ Utrū in primo statu femine nate fuissent. Arti. II.

491 AD scōm sic procedi tur. Videt ꝙ in prio statu femine nate nō fuissent. Dicit enim phs in li. de generatiōe aialiū: ꝙ femina ē mas occasionat⁹: quasi preter intentionem natu re proueniens. Sed in statu il lo nihil euenisset innāle in ho minis generatiōe. Ergo femi ne nate non fuissent. ¶ Prete rea. Omne generans generat sibi simile: nisi impediat: vł pp defectuʒ virtutis: vel propter indispositionem materie: sicut paruus ignis non potest cōbu rere ligna viridia. In gñatione autem vis actiua est in mare. Cum igit in statu innocentie nullus fuisset defectus virtuꝰ ex parte maris: nec idispositio māe ex parte femine: videt ꝙ semper masculi nati fuissent. ¶ Preterea. In statu inocen tie generatio ad multiplicatio nem hominuʒ ordinabat. Sʒ sufficienter homines multipli cari potuissent per primuʒ ho minem ⁊ per primam feminā: ex quo in perpetuum victuri erant. Ergo nō fuisset necessa riuʒ ꝙ in statu inocētie femine nascerentur.

¶ Sed ꝯtra est. ꝙ sic nā proces sisset in generando: sicut eam deus istituit. Sʒ deus istituit marem ⁊ feminā in natura hu mana: vt dr gen. i. ⁊ .ij. Ergo etiā in statu illo fuissent mares ⁊ femine gñati.

¶ Rñdeo dōm. ꝙ nihil eorū q̄ ad cōplemētū hūane nāe ptinēt i statu inocētie dfuisset. Sic ăt ad pfectionеʒ vniuersi ptinent diuersi gradus reꝝ. ita etiaʒ di uersitas sexus est ad pfectionē humane nature. Et ideo in sta tu inocētie vterqʒ sexus per ge nerationem productus fuisset. ¶ Ad primuʒ ꝗ dōm. ꝙ femi na dr mas occasionat⁹: qꝛ est pter itentioneʒ nāe pticularis: nō aūt pter itentionē nāe vlis: vt supra dcm̄ est. ¶ Ad scōʒ dōm. ꝙ gñatio femine non so lum cōtingit ex defectu virtuꝰ actiue: vel indispositione ma

tur z⁹ ps: hō fa ct⁹ ē rect⁹ corpe subdito aie: er go mēbra hois ñ poterāt dfice re a recta hois volūtate: ꝗ nō ab actib⁹ ꝯue niētib⁹: ergo in pueritia obe diebāt ad act⁹ ꝯuenientes tm̄ pueritie: añs p p⁹ pte pbatur aucte scriptur: pro scda aucte expōnis Aug. p⁹ vo ꝯña ⁊ ma nifeste pʒ: vt po te iferēs pticu larē ex vniuer sali: ⁊ nihilomi nus in lra con firmat: qm̄ sic ex illa subione: mēbra quo ad eē nihil hēbāt repugnans vo luntati: ita quo ad opari: ⁊ est argumētū a for tiori: quia vsus mēbroꝝ est de genere volūta rij: non aūt esse eorūdē: ⁊ ppea si eē eoꝝ conso nat voluntati: quanto magis vsus: scda vero ꝯñtia pbat: qa volūtas ordia ta est respectu actuū ꝯuenien tium tm̄: tertia vo ꝯñtia pbat: qꝛ non omnes actus sunt ꝯue niētes cuilibet etati: sʒ pueri les tm̄ pueris. Artici. II. Itulus clar⁹. ¶ In corpe vna con clusio responsi ua affirmatiue. In statu inocē tie fuissent na te femie. Pro bat: i illo statu fuisset: quicqd spectat ad ꝯple mētū humane

459 nāe: ergo fuis set producta di uersitas sexuū: ac p hoc femie. Añs est per se notum ꝯsequē tia pbatur: qꝛ sicut ad perfe ctioneʒ vniuer si ptinet diuer sitas graduuʒ: ita ad pfectio nē humane na ture diuersitaʒ sexuum. ¶ Qō. C. Articulus. I. Itulus clarus. ¶ In corpe vna ꝯclu sio rñsiua: ho mines fuissent nati cum iusti cia: pbatur ho mo generat si bi simile ꝓʒ spe ciem: ergo ꝓm accidētia: ergo ꝓm iusticiā ori ginalem: ante cedēs pʒ: pma ꝯña probatur: ex differētia in ter accidentia speciei ⁊ indiui dui: quia ꝓm il la assimilatio se cluso errore: q in statu inocen tie locum non habet: ꝓm vero idiuidualia ac 492 cidētia nō op⁹ est assimilari: secūda vero cō sequentia pro batur dupliciter: pmo ex ipa iusticia origina li: secūdo ex ei⁹ opposito: ex ipa quideʒ: qꝛ erat accidēʒ speciei. Sed quoniam hoc potest ma le intelligi: di stinguitur acci dēs speciei du plr: vno modo consequēs pn cipia nature: alio modo col latum nature: ⁊ sic est hic: ex

terie: vt obiectio tāgit: sʒ qñqʒ qdem ex aliquo accidēti extrin seco: sicut phs dicit i li. de aia lib⁹: ꝙ ventus septētrionalis coadiuuat ad generationē ma sculoꝝ: australis vero ad gene rationem feminaꝝ: quandoqʒ etiā ex ꝯceptione aie ad quā d facili imutat corpus. Et preci pue in statu inocētie hoc eē po terat: quādo corp⁹ magis erat aie subm: vt. s. ꝓm voluntateʒ generātis distingueret sexus i ꝓle. ¶ Ad tertiū dōm. ꝙ ꝓles fuisset genita viuens vita aiali. Ad quā sicut pertinet alimēto vti: sic etiā generare. Vñ ꝯue niebat ꝙ oēs gñarent: ⁊ nō so lū primi parentes. Ad qd ꝯñs videt ꝙ tot fuissent gñate fe mine: quot ⁊ mares.

¶ De conditione ꝓlis gñande ꝗ̄tū ad iusticiam. Qō. C.

Eide ꝯsiderāduʒ est de ꝯditōe ꝓlis gñande ꝗ̄tuʒ ad iusticiā. ¶ Et cir ca h q̄runt duo. Primo vtrū ho mines fuissent nati cū iusticia. Scdo vtrū nascerent in iusti cia confirmati.

¶ Utrū hoies fuissent nati cuʒ iusticia. Articulus. I.

AD primū sic ꝓcedit. Vr ꝙ hoies non fuis sent cum iusticia nati. Dicit. n. Hug. de san. vic. ꝙ prim⁹ hō añ pcm̄ gñaret qdē filios sine pctō: sʒ nō pn̄e iusticie heredes. ¶ Preterea. Justicia est p grām: vt apl's di cit ad Ro. v. Sʒ grā nō trans fundit. qꝛ sic eēt nālis: sʒ a solo deo ifundit. Ergo pueri cū iu sticia nati nō fuissent. ¶ Pre terea. Justicia i aia est. Sʒ aia nō est ex traduce. Ergo nec iu sticia traducta fuisset a parēti bus in filios.

¶ Sʒ ꝯ est. qd Ansel. dic in li. de cōceptu virgi. ꝙ simul cum rōnalem hn̄t aiam iusti eēnt: quos gñaret hō si nō peccaret. ¶ Rñdeo dōm. ꝙ nālr homo gñat sibi sile ꝓm spēm. Vñ q̄ cūqʒ accñtia consequunt nām spēi: in his nece est ꝙ filij parē tibus similent: nisi sit error in operatione nāe. Qui in statu innocētie non fuisset. In acci dentibus autem indiuidualib⁹ non est necesse ꝙ filij parētib⁹ similent. Justicia aūt origina lis: in qua primus homo con ditus fuit: fuit accidens nature speciei: non quasi ex principijs spēi causatuʒ: sed tm̄ sicut qd dam donum diuinitus datuʒ toti nature. Et hoc apparet: qꝛ opposita sunt vni⁹ generis. Peccatū aūt originale qd op ponit illi iusticie dr eē pctm̄ na ture. Unde trāsducit a parēte in posteros. Et pp hoc etiam filij parētib⁹ assimilati fuissent quātum ad originalē iusticiaʒ. ¶ Ad primū ergo dōʒ. ꝙ ver bum Hug. est itelligēdum nō ꝗ̄tū ad habitū iusticie: sʒ ꝗ̄tuʒ ad executionem ad act⁹. ¶ Ad scōm dōm. ꝙ qdam dicunt ꝙ pueri nō fuissent nati cuʒ iusti cia gratuita: q̄ est merēdi prin cipium: sed cum iusticia origi nali. Sʒ cum radix originalis iusticie: in cuius rectitudine fa ctus est homo: ꝯsistat in subie ctiōe supnāli rōnis ad deū: q̄ ē 479 p grām gratū facientem vt su pra dcm̄ est: nece est dicere ꝙ si pueri nati fuissent in origina li iusticia. ꝙ ēt nati fuissent cuʒ grā: sicut ⁊ de primo hoie su 476 pra diximus: ꝙ fuit cū grā cō dit⁹. Nō tm̄ fuisset pp hoc grā nālis: qꝛ nō fuisset trāsfusa per virtutē seminis: sed fuisset col lata hoi statiʒ cū habuisset ani mā rōnalem: sicut ēt statim cū corp⁹ ē dispositū ifundit a deo aia rōnalis: que tm̄ nō est ex tra duce. ¶ Unde pʒ solutio ad tertium.

opposito vero: quia peccatuʒ originale ē pec catum nature: ac per hoc per generationem nature traduci tur: ergo ⁊ iusti cia originalis ē nature: ⁊ pro batur sequela: quia opposita sunt vnius ge neris. i. habent idem gen⁹ sub iectum: ⁊ ean dem generatio nem opposito modo. ¶ In responsio ne ad secūdum aduerte ꝙ quū iusticia origina lis etiam pro grā gratis da ta sit principa liter in anima: non plus talis: iusticia p quā to est in anima traduceretur a gnāte ꝙ ani ma ipsa: quam constat produ ci a deo imme diate.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Articulus. II. Jtulus: t ꝯfirmati. i. im-
493 peccabiles oio ⁊ nõ soluʒ mortal'r: ita ꝙ non possent cadere a iusticie rectitudine.

¶ In corpe vna ꝯclusio responsiua: pueri i statu inocẽtie nõ fuissent nati cõfirmati in iusticia. Probat: parentes quãdiu generassent: nõ fuissent ꝯfirmati in iusticia: ḡ pueri non fuissent nati cõfirmati: ꝯña ꝓbatur: q2 pueri nõ plus ꝑfectiõis habuissent i sua natiuitate q̃ parentes: quãdo eos generauerunt: qm̃ effect⁹ non excedit cãm. Añs ꝓbatur: confirmati non possunt nõ herere deo: aut auerti ab eo. ergo de lege cõi: sunt beati per apertam dei visionẽ: ergo hñt vitam spũalez mente ⁊ corpore: ergo non generant: ⁊ sic status generationis ⁊ confirmatõis repugnãt: q2 ille ad aĩalẽ iste ad spũalez vitaz pertinet. Añs pʒ ex terminis: ꝯñtia ꝓbatur ex p̃ma quidem parte: q2 visio dei ipsam essentiam bõitatis offert: ex scda vero: q2 nihil amat nisi sub rõne boni: scda vero consequentia cuʒ tertia est per se nota.

¶ Utruʒ pueri in statu innocẽtie nati fuissent in iusticia cõfirmati. Articulus. II.

AD secũdũ sic ꝓcedit. Videt ꝙ pueri in statu inocentie nati fuissent in iustitia confirmati. Dicit. n. Greg. iiij. moraliũ. sup illud Job. somno meo reqescerẽ. Si parẽtem primũ nulla putredo pcti corrũperet. nequaq̃ ex se filios gehẽne generaret: sʒ hi q nũc per redemptorẽ saluandi sunt soli ab illo electi nascerent. Ergo nascerent omnes in iusticia ꝯfirmati. ¶ Preterea. Ansel. dicit in li. cur de⁹ homo: ꝙ si primi parentes sic vixissent vt tẽtati nõ peccassent: ita confirmarentur cum omni ꝓpagine sua: vt vltra peccare non possent. Ergo pueri nascerent in iustitia confirmati. ¶ Preterea. Bonuʒ est potenti⁹ q̃ malum. Sʒ pp pctm̃ primi hois ꝯsequuta est nec̃itas peccãdi i his q nascuntur ex eo. Ergo si prim⁹ hõ in iusticia perstitisset: deriuaret ad posteros nec̃itas obseruandi iusticiã. ¶ Preterea. Angelus adherẽs deo aliis peccantibus statim est in iusticia cõfirmatus: vt vlterius peccare nõ posset. Ergo silr ⁊ hõ si tentatiõi restitisset: ꝯfirmat⁹ fuisset. Sʒ qualis ipse fuit tales alios gñasset. Ergo ⁊ ei⁹ filij ꝯfirmati in iusticia nascerentur.

¶ Sʒ ꝯ est. qd Aug. dicit. xiiij. de ci. dei. Tunc felix vniuersa eẽt humana societas: si nec illi .s. primi parẽtes malum in posteros traijcerent. nec q̃sq̃ ex stirpe eorum iniqtatẽ cõmitteret: que dãnationeʒ reciperet. Ex quo dat intelligi ꝙ etiaʒ si primi homines nõ peccassent. aliqui ex eorum stirpe potuissent iniquitatẽ cõmittere. Nõ ergo nascerent in iusticia confirmati.

¶ Rñdeo dõʒ: ꝙ nõ videt possibile ꝙ pueri in statu inocẽtie nascerent in iusticia confirmati. Manifestũ est eniʒ ꝙ pueri in sua natiuitate nõ habuissent plus perfectionis q̃ eoruʒ parẽtes in statu gñatiõis. Parentes aũt q̃diu gñassent nõ fuissent confirmati in iustitia. Ex hoc eniʒ creatura rõnalis in iusticia confirmat: ꝙ efficit beata per apertã dei visionẽ. Cui viso nõ põt nõ inherere: cũ ipe sit ipsa essentia bonitatis: a qua nullus põt auerti: cũ nihil desideret ⁊ amet: nisi sub rõne boni. Et hoc dico ꝺm legem cõmunem. Quia ex aliquo priuilegio speciali sec⁹ accidere põt: sicut credit de virgine matre dei. Quãcito aũt Adam ad illam beatitudineʒ ꝑuenisset ꝙ deum per essentiã videret: efficeret spũalis ⁊ mẽte ⁊ corpore. ⁊ animalis vita cessaret: in qua sola generatiõis vsus fuisset. Unde manifestũ ẽ ꝙ paruuli non nascerent in iusticia cõfirmati. ¶ Ad primũ ergo dõm: ꝙ si Adam non peccasset. non gnãret ex se filios gehẽne. ita .s. ꝙ ab ipso peccatuʒ ꝯtraherẽt: qd est cã gehẽne. Possent tñ fieri filij gehẽne per liberuʒ arbitrium peccando. Vel si filij gehẽne non fierent per peccatum: hoc non esset per hoc qa essent in iusticia confirmati: sʒ ꝓpter diuinam ꝓuidentiam: ꝑ quam a peccato conseruarent imunes. ¶ Ad scdm̃ dõm: ꝙ Ansel. hoc non dicit asserẽdo. sed opinando. Qd pʒ ex ipso modo loquendi. cum dicit. videt ꝙ si vixissent ⁊c. ¶ Ad tertium dõm: ꝙ ratio ista non est efficax: q̃uis per eam Ansel. motus fuisse videat: vt ex eius verbis apparet. Non enim sic per peccatum primi parentis eius posteri necessitatem peccandi incurrunt. vt ad iustitiaʒ

¶ Circa probationẽ añtis dubiũ occurrit: q2 in lr̃a non probat de ꝯfirmatis ꝙ sint beati: sed econuerso: ꝙ beati sunt cõfirmati: hoc enim ꝓbãt media allata: ex h enim ꝙ deus ẽ essentia bonitatis: seqt: ꝙ clare videntes nõ possint nõ inherere sibi: ⁊ silr ꝙ non possint auerti: quia ad aliquod bonuʒ diuerteret: i eo auteʒ est omne bonũ: ergo beati sunt necessario confirmati: sed vnde valet ecõtra: ⁊ tñ sua cõuertens erat probanda.

¶ Ad hoc dicit: ꝙ dum in littera probatur: ꝙ beati sunt confirmati reducitur effect⁹ cõfirmatiõis in propriam causaʒ .s. beatitudinem: ita ꝙ intentio expressa lr̃e nõ est ꝓbare illaʒ propositionem absolute: sʒ inquãtum est reductiua effect⁹ predicati in ꝓpriam causam in subiecto positã. Cõstat aũt ꝙ si effect⁹ ponitur: ꝙ ponit eius ꝓpria causa: ⁊ econuerso: ⁊ ideo subtiliter est ostensuʒ ⁊ ꝙ beati sunt cõfirmati: ⁊ ꝙ cõfirmati sunt beati. Et vt nouitij intelligãt: quãuis ex ista, beati sunt confirmati: absolute ⁊ formaliter non sequat

redire non possint. Qd est tm̃ in dãnatis. Unde nec ita necessitatẽ nõ peccãdi transmisisset ad posteros: ꝙ oino peccare nõ possent. Qd est tm̃ in beatis. ¶ Ad quartũ dõm ꝙ nõ est simile de hoie ⁊ angelo. Nã homo hʒ liberũ arbitriũ vertibile: ⁊ ante electionẽ ⁊ post. nõ autẽ
330 angelus: sic. s. dictũ ẽ cũ de angelis ageret.

¶ De conditione prolis generande quantũ ad scientiam. ¶ Questio. CI.

DEinde cõsiderãdũ est de cõditione ꝓlis generãde quãtũ ad scientiam. ¶ Et circa hoc queruntur duo. Primo. vtrũ pueri nascerẽtur in sciẽtia perfecti. Secundo. vtrum statim post natiuitatem habuissent perfectum vsum rationis.

¶ Utrum in statu inocentie pueri nati fuissent in scientia perfecti. Articulus. I.

494 AD primũ sic ꝓcedit. Videt ꝙ in statu inocẽtie pueri nati fuissent in sciẽtia perfecti. Qualis. n. fuit Adam: tales filios generasset. Sʒ Adã fuit in
474 scientia perfect⁹: vt supra dictũ est. Ergo filij nascerent ab eo in sciẽtia ꝑfecta. ¶ Preterea. Ignorãtia ex peccato causat: vt Beda dicit. Sed ignorãtia est priuatio sciẽtie. Ergo ante peccatũ pueri mox nati oẽʒ sciẽtiã habuissent. ¶ Preterea. Pueri mox nati iustitiã habuissent. Sed ad iustitiã reqrit sciẽtia: q̃ dirigit in agẽdis. Ergo scientiã habuissent.

¶ Sʒ ꝯtra est ꝙ aĩa nostra ꝑ nãʒ est sic tabula rasa: in qua nihil est scriptũ: vt dr̃ in. iij. de aĩa. Sʒ eadẽ aĩe nã est mõ q̃ tũc fuisset. Ergo aĩe pueroꝝ in principio sciẽtia caruissent.

490 ¶ Rñdeo dõm ꝙ: sic supra dictũ est: de his q̃ sunt supra nãʒ soli auctoritati credit. Unde vbi auctoritas deficit seq debemus nãe ꝯditionẽ. Est aũt nãle hoi vt sciam ꝑ sensus acqrat: sic
281 sup̃ dcm̃ ẽ. Et iõ anĩa vnit corpi: q2 idiget eo
422 ad suã ꝓpriã opõnẽ. Qd nõ eẽt si statiʒ a prin-
353 cipio sciaʒ hẽret nõ aqsitã ꝑ sensitiuas ꝟtutes. Et iõ dõm est ꝙ pueri in statu inocẽtie nõ nascerent ꝑfecti in scia: sʒ eã in ꝓcessu tpis absq̃ difficultate acqsiuissent iueniẽdo vel addiscendo. ¶ Ad primũ ḡ dõm: ꝙ eẽ perfectũ in scia fuit idiuiduale accñs primi parẽtis: inquãtũ .s. ipse istituebat vt pr̃ ⁊ istructor toti⁹ hũani generis. Et iõ q̃tũ ad hoc nõ gñabat filios siles sibi: sʒ solũ quãtũ ad accñtia nãlia vel gratuita totius nãe. ¶ Ad scdm̃ dõm: ꝙ ignorãtia est priuatio scie q̃ dʒ hẽri ꝓ tpe illo. Qd in pueris mox natis nõ fuisset. Habuissent. n. sciam que eis cõpetebat ꝺm tẽpus illud. Unde ignorãtia in eis nõ fuisset: sʒ nescia respcũ aliquoꝝ. Quã et Diony. ponit in angelis sanctis in. vij. ce. hierar. ¶ Ad tertiuʒ dõm: ꝙ pueri habuissent sufficientẽ sciam ad dirigẽdũ eos in opib⁹ iustitie in qb⁹ homies dirigunt: ⁊ vlia pricipia iuris: quã multo plenius tunc habuissent q̃ nunc nãliter habemus. Et silr aliorꝝ vniuersalium principiorum.

¶ Utꝝ pueri mox nati habuissent ꝑfectũ vsuʒ rõnis. Ar. II.

AD scdm̃ sic ꝓcedit. Videt ꝙ pueri in statu inocentie mox nati habuissent perfectuʒ vsuʒ rõnis. Nũc. n. pueri ꝑfectũ vsuʒ rõnis nõ hñt: pp hoc ꝙ aĩa ꝑ corp⁹ aggrauat. Hoc aũt tunc nõ erat: q2: vt dr̃ sap. ix. corpus qd corrũpit aggrauat aĩaʒ. Ergo añ pctm̃ ⁊ corruptionẽ a pctõ subsequutam pueri mox nati ꝑfectũ vsuʒ rõnis hũissẽt. ¶ Preterea. Quedam alia aĩalia mox nata hñt nãlis idustrie vsũ: sic agn⁹ statī fugit lupũ. Multo ḡ magis hoies i statu inocẽtie mox nati habuissent vsũ ꝑfectũ rõnis.

¶ Sʒ ꝯ est ꝙ nã ꝓcedit ab imꝑfecto ad ꝑfectũ in oib⁹ generatis. Ergo pueri nõ statim a principio habuisset perfectuʒ vsum rationis.

¶ Rñdeo dõm ꝙ: sic ex sup̃dictis pʒ: vsus rõnis dependet quodãmõ ex vsu viriũ sensitiuaꝝ. Unde ligato sensu ⁊ ipedit iferiorib⁹ virib⁹ sensitiuis hõ ꝑfectũ vsum rõnis nõ hʒ: vt pʒ in dormiẽtib⁹ ⁊ freneticis. Vires autẽ sensitiue sunt ꝟtutes q̃dã corporaliũ organorũ. Et iõ ipeditis eorũ organis necesse est ꝙ eoꝝ actus impediant. ⁊ per cõsequẽs rationis vsus. In pueris aũt est impedimẽtũ harũ virium propter nimiam

sua vniuersalis ꝯuertẽs: ex ipa tñ causal'r itellecta causalitate ꝓpria optie sequit a priori sua ꝯuertẽs. Et siquis obyciat ꝙ in lr̃a ꝓbat qdẽ ꝙ beatitudo est cã cõfirmationis: sʒ nõ ꝓpria: facile respõdet. tum q2 ꝺmo formalis de ꝓpria cã accipit: cũ sciẽtia ꝓcedat ex proprijs. tũ q2 apõ theologos hoc est ꝑ se notũ de lege cõi: qm̃ in 495
hoc differt cõprehẽsor a viatore .s. in posse ⁊ nõ posse peccare. Tuʒ quia apud phos cõstat ꝙ sola bonitatis eẽntia suffic ad replẽdũ ac retinẽdũ volũtatẽ in vo bono: qm̃ cuilibet alteri: vt pote ꝑticulari bono malũ aliqd annecti põt. Et ꝓpterea vndiq̃ ꝯstat ꝙ ipeccabilitas volũtatis beatitudinis ꝓprius effectus est.

Q. CI. Ar. I. Jtulus t clarus.

¶ In corpore vna cõclusio. pueri nõ nascerentur ꝑ- 422
fecti in scientia sʒ absq̃ difficultate eam acqsiuissent. probatur. naturale ẽ homini nõ habere scientiam congenitam: sʒ acquirere eam ex sensibus. ergo in statu inocentie non nati fuissent scientes ⁊c. Antece-

Universidad del Rosario Archivo Histórico

dens pbat. qa aia vnit corpori ppter idigētiā illi⁹ ad hoc opus. 2ña vo pbat. q2 vbi auctoritas scripture nō opponit nālia asserēda sunt.
Articu. II.
Jtulus
490 t clarus.
¶ In corpe vna 2 bi mēbris. pueri nō habuissent pfectū vsū rōnis: sed ad opera puerilia idoneū. pbat p^a ps. organa viriū sensitiuarū ex nimia humiditate fuissent ipedita. g ipse vires sensitiue. g vsus ratiōis. Aňs pz. p^a 2ña pbat. q2 actus eaꝝ pendēt ex
490 organis: q2 sūt actus eorū. z^a 2ña pbatur. q2 vsus rōnis pendet ex viribus sensitiuis: vt pz in freneticis et dormiētib⁹. z^a ps: q2 par ratio est de vsu rationis ⁊ mēbroꝝ: de quib⁹ supi⁹ dictū est: ꝙ fuissent idonea ad actus pueritie et non simplr. Ex eadē siquidē radice. scilicet. hūiditate nimia cerebri vtrūqz nascit.
496 Qō. CII.
Articulus. I.
Jtulus
t clarus.
¶ In corpore vna 2 hñs duas partes. Paradisus ē loc⁹ in oriētis pte cōstitutus. p^a ps. s. ꝙ sit locus. pbatur. q2 ea q de paradi-

humiditatē cerebri. Et ideo in eis nō est pfectus vsus rōnis. sicut nec aliorū mēbroꝝ. Et iō pueri in statu incōcētie nō habuissent pfectū vsum rōnis: sicut habituri erāt in perfecta etate. Habuissent tñ pfectiorē q̄z nūc quātū ad ea q ad eos ptinebāt q̄tū ad statū illū: sicut ⁊ de vsu mēbrorū superius est dcm̄.
¶ Ad primū ergo dōm ꝙ aggrauatio addit ex corruptiōe corpis in hoc ꝙ vsus rōnis impedit q̄tū ad ea etiā q ptinent ad hoiem secūdū q̄cūqz etatē.
¶ Ad secūdū dōm ꝙ etiā alia aīalia nō habēt ita pfectū vsū industrie nālis stati a pricipio sicut postea. Quod ex hoc pz ꝙ aues docēt volare pulos suos. Et similia in alijs generib⁹ animaliū inueniunt. Et tñ in hoie est speciale impedimētū ppter abundātiā humiditatis cerebri: vt supra dcm̄ est.

¶ De loco hominis qui est paradisus. Questio. CII.

DEinde cōsiderandū est de loco hominis q est paradisus. ¶ Et circa hoc querunt q̄ttuor. Primo. vtrū paradisus sit loc⁹ corporeus. Scdo. vtrū sit 2ueniēs locus habitatiōis humane. Tertio. ad qd hō in paradiso positus fuit. Quarto. vtꝝ in paradiso debuit fieri.

¶ Utrū paradisus sit loc⁹ corporeus. Articulus. I.

AD primū sic pcedit. Uidet ꝙ paradisus nō sit loc⁹ corpore⁹. Dicit. n. Beda ꝙ paradisus ptingit vsqz ad lunarē circulū. Sz nullus loc⁹ terrenus talis eē pōt. tū q2 2 nāz terre esset: ꝙ tm̄ eleuaret. tū ēt q2 sub globo lunari ē regio ignis qui terrā cōsumeret. Nō est g paradisus locus corporeus. ¶ Preterea. Scriptura cōmemorat q̄ttuor flumina in paradiso oriri: vt pz gen. ij. Illa autē flumina q ibi noiant: alibi hñt manifestas origines: vt pz ēt p phm in lib. metauroꝝ. Ergo paradisus nō est loc⁹ corpore⁹. ¶ Preterea. Aliq diligētissime inqsiuerūt oia loca terre habitabilis: q tñ nullā mētionē faciūt de loco paradisi. Ergo nō videt eē loc⁹ corpore⁹. ¶ Preterea. In paradiso describit lignū vite. Sz lignū vite est aliqd spūale. Dr. n. puer. iij. de sapiētia. ꝙ est lignū vite his q apprehendūt eā. Ergo ⁊ paradisus nō est locus corporeus: sz spūalis. ¶ Preterea. Si paradisus ē locus corpalis oz ꝙ ⁊ ligna paradisi sint corporalia. Sz hoc nō videt cū corpalia ligna sint pducta tertio die. de plātatiōe aūt lignorū paradisi legit gen. ij. post opera sex dierū. Ergo paradisus nō est locus corporeus.
¶ Sz cōtra est qd Aug⁹. dicit. viij. sup gen. ad lit. Tres sūt de paradiso gnāles sentētie. Una eorū q tantūmodo corpalr paradisū intelligi volūt. Alia eoꝝ q spūalr tm̄. Tertia eorū qui vtroqz mō paradisum accipiūt. Quā mihi fateor placere sententiam.
¶ Rñdeo dōm ꝙ: sic Aug. dicit. xiiij. de ci. dei: q cōmode dici possunt de intelligēdo spiritualiter paradiso nemine phibēte dicant: dū tñ ⁊ illius hystorie fidelissima veritas rerū gestarū narratiōe cōmēdata credat. Ea. n. q de paradiso in scriptura dicunt: p modū narratiōis hystorice pponunt. In oibus aūt q sic scriptura tradit est p fundamēto tenēda veritas hystorie: ⁊ desup spūales expōnes fabricāde. Est g paradisus: vt Isido. dicit in lib. ethimol. loc⁹ in oriētis partib⁹ 2stitut⁹: cui⁹ vocabulū a greco in latinū vertit hort⁹. Cōuenieter āt in parte oriētali dicit situs: q2 credēdū est ꝙ in nobilissimo loco toti⁹ terre sit 2stitut⁹. Cū āt oriēs sit dextra celi: vt pz p phz in. ij. de ce. dextra āt est nobilior q̄z sinistra: 2ueniēs fuit vt in oriētali parte paradisus terren⁹ institueret a deo. ¶ Ad primū g dōz ꝙ Bede verbū nō est verū si fm situ manifestū itelligat. Pōt tñ exponi ꝙ vsqz ad locū lunaris globi ascēdit: nō fm situs eminentiā: sz fm silitudinē: q2 est ibi perpetua aeris temperies: vt Isido. dicit. Et in h assilat corpib⁹ celestib⁹: q sunt absqz 2rietate. Magis tñ fit mētio de lunari globo q̄z d alijs spheris: q2 lunaris globus est termin⁹ celestiū corporū versus nos: ⁊ luna ēt est magis terre affinis inter oia corpa celestia. Uñ ⁊ quasdā tenebras nebulosas hz q̄si accedēs ad opacitatem. Quidā aūt dicūt ꝙ paradisus ptingebat vsqz ad lunarē globū. i. vsqz ad mediū aeris interstitiū: in quo generant pluuie ⁊ venti ⁊ h⁹: q2 dominiū sup h⁹ euaporationes maxime attribuit lune. Sz fm hoc locus ille nō eēt cōueniens habitationi humane: tū q2 ibi est maxia intēperies: tū q2 nō est tēperat⁹ cōplexioni humane: sic aer iferior magis terre vicin⁹. ¶ Ad scdz dōz ꝙ: sicut Aug. dicit. viij. sup gene. ad lit. credēdū est ꝙ locus paradisi a cognitione hominū est remotissimus: flumina quorū fontes noti eē dicunt: alicui isse sub terras ⁊ post tratis plixaꝝ regionū locis alijs erupisse. Nā hoc solere nōnullas aquas facere quis ignorat? ¶ Ad tertiū dōz ꝙ locus ille seclusus est a nostra habitatione aliquib⁹ ipedimētis: vel montiū: vel mariū: vel alicui⁹ estuose regiōis: q ptrāsiri nō possunt. Et iō scriptores locorū de hoc loco mētionē nō fecerūt. ¶ Ad quartū dōm ꝙ lignū vite est qdā materialis arbor sic dicta: q2 eius fructus habebat virtutē cōseruā-
487 di vitā: vt supra dictū est. Et tñ aliqd significabat spūalr: sic ⁊ petra in deserto fuit aliqd mālr: ⁊ tñ significauit xpm. Silr ēt lignū sciētie boni ⁊ mali mālis arbor fuit sic noiata propter euentū futurū: q2 post eius esum hō p experimentum pene didicit quid interesset inter obediētie bonū ⁊ iobediētie malū: ⁊ tñ spūalr potuit significare liberū arbitriū: vt qdā dicūt. ¶ Ad qntū dōz ꝙ fm Aug. tertio die pducte sunt plāte: nō in actu: sz fm quasdā rōnes seminales. Sz post opa sex dierū pducte sunt plāte tam paradisi q̄z alie in actu. Scdz alios vo sanctos oz dicere ꝙ oēs plante pducte sunt in
350 actu tertio die: ⁊ ēt ligna paradisi. Sz qd dr de plātatiōe lignoꝝ paradisi post opa sex dieꝝ intelligit p recapitulationē eē dictū. Uñ littera nostra habet. Plantauerat dñs deus paradisum voluptatis a principio.

¶ Utrū paradisus fuerit locus 2ueniēs habitationi humane. Articulus. II.

497 AD scdz sic pcedit. Uidet ꝙ paradisus nō fuerit loc⁹ 2ueniēs habitatiōi humane. Hō enim ⁊ angelus silr ad btitudinē ordinant. Sz āgelus statiz a pricipio fact⁹ est habitator loci beatoꝝ. s. celi empyrei. Ergo ēt ibi debuit institui habitatio hois. ¶ Preterea. Si locus aliqs debet homini: aut debet ei rōne aie: aut rōne corporis. Si rōne aie debet ei p loco celū: q videt eē locus nālis anie: cū oib⁹ isitus sit appetitus celi. Rōne aūt corporis nō debet ei alius locus q̄z alijs aialibus. Ergo paradisus nullo mō fuit locus conueniēs habitatiōi hūane. ¶ Preterea. Frustra est locus i quo nullū locatū 2tinet. Sed post pctm̄ paradisus nō est loc⁹ habitatiōis hūane. Ergo si est locus habitatiōi hūane cōgruus in vanū videt a deo istitutus fuisse. ¶ Preterea. Homini: cū sit tēperate cōplexiōis: congruus est locus tēperat⁹. Sz loc⁹ paradisi nō est locus tēperatus. Dicit. n. esse sub eqnoctiali circulo. Qui locus videtur eē calidissimus: cū bis i anno sol trāseat sup sūmitatē capitū eoꝝ: q ibi habitant. Ergo paradisus non est locus congruus habitatiōi humane.
¶ Sed 2 est qd Damasce. dicit de paradiso ꝙ est diuina regio: ⁊ digna ei⁹ q fm imaginē dei erat conseruatio.
¶ Rñdeo dōm: ꝙ: sicut supra dcm̄ est: hō sic erat icorruptibilis ⁊ imortalis: nō q2 corp⁹ eius dispōnē incorruptibilitatis hēret: sed q2 inerat anie vis qdā ad pseruandū corp⁹ a corruptione. Corrūpi aūt pōt corpus humanū ⁊ ab iteriori ⁊ ab exteriori. Ab iteriori qdem corrūpit p 2sumptionē humidi ⁊ p senectutē: vt supra dcm̄ est. Cui corruptiōi occurrere poterat primus hō p esum ciboꝝ. Inter ea vo que exterius corrūpūt pcipuū videt esse distēperatus aer. Uñ huic corruptiōi maxie occurrit p tēperiem aeris. In paradiso autē vtrūqz iuenit. Qr: vt Dama. dicit: est locus tēperato ⁊ tenuissimo ⁊ purissimo aere circūfulgēs plātis semp floridis comat⁹. Uñ manifestū est ꝙ padisus est locus 2ueniēs habitatiōi humane fm prime immortalitatis statū. ¶ Ad primū g dōm ꝙ celū empyreum est supmū corporaliū locorū:

so tradunt per modū hystorie narrant. ⁊ confirmat auctoritate Augu. ponentis differentiā inter intellectū hystoricū ⁊ spūalez q ad hoc et silia. z^a vo ps pbat auctōitate Isidori: ⁊ confirmat rōne: q2 nobilior loc⁹ in nobiliori celi plaga est. g in dextra. g in oriente. patent oia.
¶ In rñsiōe ad p^m nota auctez lre ⁊ rōnez 2 id qd cōiter dicit. s. ꝙ paradisus sit supra locū pluuiaꝝ. dispositio siqdez illi⁹ aeris intēperata est valde humane cōplexioni: qnia abūdat calido et subtilitate. 484
Uñ ad mōtiū cacumina eleuata supra pluuias: in qb⁹ cineres iuenti dicuntur in p me theoroꝝ spongys olei aerem igrossantib⁹ vti dicuntur accedentes.
Articu. II. 487
Jtulus
t clarus.
¶ In corpore vna 2. Paradisus est locus 2ueniēs habitationi humane fm p^c immortalitatis statū. pbat. hō habebat corpus corruptibile qdē ex se: sz preseruandū a virtute aie a corruptione. g habebat corp⁹ corruptibile ab itrinseco ⁊ extrinseco. ergo egebat

Universidad del Rosario Archivo Histórico

remedio aliñ/ torum et aeris temperati, er/ go conuenien/ tissime habita/ bat in paradi/ so. Antecedens supponiť. Pri/ ma consequen/ tia et est per se nota. et probatur. quia poterat corrumpi p consumptionē humidi ⁊ debilitationem vir/ tutis: ⁊ ab aere religq extra. secūda vero patet. qz ista sunt propria reme/ dia contra il/ los defect⁹. vl/ tima autē pro/ batur. quia in paradiso con/ currebat vtrūq remedium: vt patet ex au/ ctoritate Da/ masceni.

Artícu. III. Iti/ tulus cla/ rus.

¶ In corpe du/ plex expositio illorum verbo/ rū. Omnia cla/ ra sunt.

Artícu. IIII. Iti/ tulus cla/ rus.

¶ In corpe vna conclusio. Do/ mo est factus extra paradi/ sum: et deinde positus est in eo transferen/ dus post vitaz animalez in ce/ lum. hec cōclu/ sio probatur q̄ ad primas par/ tes simul. vltima autem re/ linquitur pro constanti. pro/ batur autē sic. paradisus ē lo/ cus conueniēs ⁊ est extra oēm mutabilitatē. Et q̄ztū ad primū bonū est locus ꝓgruꝰ nāe angelice: qz sic̄ Aug. dic̄ in. iij. de tri. deꝰ regit creaturā cōpalē p spūalē. Ūñ ꝓueniēs est q spūalis nā sit supra oēm corpalē cōstituta: sic̄ ei pñsidēs. Quātū ād scōz ꝓuenit statui beatitudinis: q est firmatꝰ in sūma stabilitate. Sic igit locꝰ beatitudinis cōgruit āgelo p̄m nāz suā. Ūñ ibi creatus est. Nō āt ꝓgruit homini p̄m suā nāz: cū nō pñsideat toti corporali creature p modū gubernatiōis. Sz ꝓpetit ei soluz rōne beatitudinis. Ūñ nō est positꝰ a principio in celo empyreo. Sz illuc trāsferēdus erat i statu finaľ btitudinis. ¶ Ad scōz dōz q̄ ridiculū est dicere q aie aut alicui spūali subē sit aliqs locꝰ nālis. Sz p ꝓgruēntiā q̄ndā aliqs spālis locꝰ creature corpali attribuiť. Paradisus.n.terrestris erat locꝰ cōgruēs homini: ⁊ q̄ztū ad aiam ⁊ q̄ztū ad corpꝰ: inq̄ztū. s. in aia erat vis p̄seruandi corpus humanū a corruptiōe. Q̄ō nō cōpetit alijs aialibꝰ. Et iō: vt Dam̄. dicit: in paradiso nullū irrōnalē habitat: lz ex q̄dā dispēsatiōe aialia fuerint illuc diuinitꝰ adducta ad Adā: ⁊ serpēs illuc accesserit p opationē diaboli. ¶ Ad tertiū dō. q nō pp hoc locꝰ est frustra: qz nō ē ibi boiuz habitatio post pcm̄: sic̄ ēt nō frustra fuit boi attributa imortalitas q̄dā: quā cōseruatur⁹ nō erat. Per hꝰ enim oñdit benignitas dei ad hominē: ⁊ qd bō peccādo amiserit: q̄uis: vt dr: nūc Enoch ⁊ Helias in illo paradiso habitent.

¶ Ad q̄rtū dōz q illi q dicūt paradisuz eē sub circulo egnoctiali: opinant sub circulo illo eē locū tēperatissimū pp eq̄litatē dierū ⁊ noctiū oi tpe. Et qz sol nūq̄ multū ab eis elōgatur: vt sit apud eos superabūdantia frigoris. Nec iterū est apud eos: vt dicūt: superabūdātia caloris: qz ⁊ si sol ptrāseat sup eorū capita: nō tñ diu morať ibi in hac dispōne. Aris. tñ in lib. metaur. expresse dic̄ q regio illa ē inhabitabilis pp estū. Q̄ō vr ꝓbabiliꝰ: qz terre per q̄s nūq̄ sol ptrāsit i directū capitis sūt itēperate in calore pp solaz vicinitatē solis. Quicqd āt de hoc sit: credēdū est paradisuz in loco temperatissimo cōstitutū eē vel sub egnoctiali vel alibi.

¶ Utrū homo sit positus in paradiso vt operaretur ⁊ custodiret illū. Articulus. III.

AD tertiū sic procedit. Ūr q hō nō sit positꝰ in paradiso vt operaret ⁊ custodiret illū. Q̄ō. n. introductū ē in penaz pcti nō fuisset in paradiso i statu innocētie. Sz agricultura introducta ē in penā pcti vt dr̄ gen̄. iij. Ergo hō nō fuit positꝰ in paradiso vt operaret ibi. ¶ Preterea. Custodia nō ē necia vbi nō timet violētꝰ iuasor. Sz in paradiso nullus timebať violentꝰ iuasor. Ergo nō erat necіuz vt paradisuz custodiret. ¶ Preterea. Si hō positꝰ ē in paradiso vt operaret ⁊ custodiret ipz: vr̄ seq q hō factꝰ sit pp paradisū: ⁊ ñ ecōuerso. Q̄ō vr̄ eē f̄im. Ergo hō ñ ē positꝰ in paradiso vt operaret ⁊ custodiret illū.

¶ Sed cōtra est qd̄ dicit gen̄. ij. Tulit dñs deꝰ hominē ⁊ posuit illuz in paradiso voluptatis vt operaretur ⁊ custodiret illū.

¶ Rñdeo dōz q: sic̄ Aug. dic̄. viij. sup gen̄. ad lit. ꝑbū istud gen̄. dupl̄r pōt itelligi. Uno mō sic. q deꝰ posuit hoiez i paradiso vt ipe operaret ⁊ custodiret hoiez. Q̄ quidē inq̄ instificādo ipsuz. Cui⁹ opatio si ab hoie cessaret ꝓtinuo obtenebraret: sic̄ aer obtenebraret si cessaret illuētia luminis. Ut custodiret ꝓ ab oi corruptiōe ⁊ malo. Alio mō pōt itelligi: vt hō operaret ⁊ custodiret paradisū. Nec tñ illa opō eēt labori/osa: sic̄ post peccatū: q̄ fuisset locūda pp experientiā virtutis nāe. Custodia ēt illa nō eēt ꝺ iuasorē: q eēt ad hoc q hō sibi paradisuz custodiret: ne ipm peccādo amitteret. Et hoc totū in bonū hois cedebat. Et sic paradisus ordinať ad bonū hominis: ⁊ nō ecōuerso. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

¶ Utrū hō factꝰ fuerit in paradiso. Arti. IIII.

AD q̄rtū sic ꝓcedit. Ūr q hō factꝰ fuerit in paradiso. Angelus.n.i loco sue habitatiōis creatꝰ fuit. s. in celo empyreo. Sz paradisus fuit locꝰ cōgruus habitationis humane ante peccatū. Ergo videť q in paradiso homo debuit fieri. ¶ Preterea. Alia animalia conseruātur in loco sue generatiōis: sicut pisces in aquis: ⁊ animalia gressibilia in terra: vnde ꝓducta sunt. Homo aūt conseruatus fuisset in paradiso: vt dictuz est. Ergo in paradiso fieri debuit. ¶ Preterea. Mulier in paradiso facta fuit. Sz vir dignior est muliere. Ergo multo magis vir debuit fieri in paradiso.

¶ Sed cōtra est quod dicitur Gen̄. ij. Tulit deus hominē ⁊ posuit eū in paradiso.

¶ Respondeo dicendum q paradisus fuit locus congruus habitationi humane quantuz ad incorruptionem primi status. Incorruptio autem illa non erat hominis secundum naturam: sed ex supernaturali dei dono. Ut ergo hoc gratie dei imputaretur: nō humane nature: deus hominem extra paradisum fecit: ⁊ postea ipz i paradiso posuit vt habitaret ibi toto tempore animalis vite: postmodū cum spūalē vitā adeptus esset transferēdus in celum. ¶ Ad primum ḡ dōm: q celū empyreū est locus congruus angelis q̄ztū ad corpz naturā. Et iō ibi sūt creati. ¶ Et silr dōm ad scōm. Loca.n. illa ꝓgruūt aialibꝰ p̄m suā nām.

¶ Ad tertiū dōz: q mulier facta fuit in paradiso non ꝓpter dignitatem suam sed ꝓpter dignitatez principiꝰ ex quo corpus eius formabať: qz silr ⁊ si liꝰ in paradiso fuissent nati. in quo parentes iaz erāt positi.

¶ De gubernatione rerum in cōmuni. Q̄ō. CIII.

QUō tq̄z p̄missum est de creatiōe rerum ⁊ distinctione earum: restat nunc tertio considerandum de rerum gubernatione. Et primo

hominꝭ ratiōe imortalitatꝭ illius. ergo ē cōueniēs gratuitis. ergo attribuť diuine gratie. ergo non in eo factꝰ est homo: sed deinde in eo positꝰ. Antecedēs supponiť ex secūdo. prima cōsequētia probať. qa imortalitas illa non ex natura: sz dono gratie erat. secūda vero est per se nota: quia vnūquodq̄ ꝓpter causę attribuēdum est. Ultima autem probať ex positio. quia si factus in eo fuisz homo: videretur locꝰ eiꝰ ex natura: cum vnumqōq̄ naturaliter in naturali suo loco fiat deductis impedimentis: q in prima rerum factione nō habent locuz. nō ergo i eo factꝰ: sed per gratie donum deinde est in eo positꝰ vtpote in cōuenientissimo loco nature gratificāto. Meritо autem vltima pars relinquitur pro constanti: quia habitatio habitāti respōdere ꝺbet. Paradisus autem ⁊ celuz in hoc manifeste differunt q ille ad vitā animalem deseruit: istud vite omnino spirituali: vtpote immutabili congruit. Et ꝓptea duz bō vita degebat animali: habitatio

487
484

498

499

in cōi. Secūdo in spāli de effectibus gubernatiōis. ¶ Circa primū querunt octo. Primo. vtrū mūdus ab aliquo gubernet. Secūdo. quis sit finis gubernationis ipsi⁹. Tertio. vtq̄ gubernetur ab vno. Quarto. de effectibus gubernationis. Quinto. vtq̄ oia diuine gubernationis subsint. Sexto. vtrū omnia imediate gubernent a deo. Septimo. vtrum diuina gubernatio cassetur in aliquo. Octauo. vtruz aliquid diuine prouidentie ꝺnitať.

¶ Utrum mundus gubernet ab aliquo. Articulus. I.

AD primum sic procedit. Videť q mūdus non gubernet ab aliquo. Illorum enim est gubernari q̄ mouent vel operant ꝓpter finem. Sed res nāles: que sunt magna pars mundi: nō mouent aut operātur ꝓpter finē: quia nō cognoscunt finez. Ergo mundus nō gubernať. ¶ Preterea. Eoz est proprie gubernari. que ad aliquid mouent. Sed mūdus nō videť ad aliquid moueri q̄ztū in se stabilitatem hz. Ergo nō gubernatur. ¶ Preterea. Id qō in se hz necessitatē qua determinať ad vnū nō indiget exteriori gubernante. Sed principaliores mundi partes q̄dam necessitate determiant ad vnū in suis actibus ⁊ motibꝰ. Ergo mundus gubernatione nō indiget.

¶ Sed ꝓtra est qō dr̄ sap. xiiij. Tum aūt pater gubernas oia ꝓuidētia. Et Boe. dic̄ in lib. de cōso. O qui perpetua mundum ratione gubernas.

¶ Rñdeo dōm: q qdā antiqui phi gubernationē mūdo subtraxerunt dicentes omnia fortuito agi. Sz hec positio ostē dit eē impossibilis ex duob⁹. Primo quidem ex eo qō ap-

500

487

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

nes, Altera dicens oia casualia... (gloss, left margin):

ue sic. diuie bonitatis est pducere res. ergo ad pfectū ducere. ergo ad consecutionem finis. ergo gubernare. Antecedēs supponit. p̊ª ɔña pbat. qa optimi est optima pducere. 2ª vo. q2 vltima pfectio cuiusqꝫ cōsistit in consecutione finis. 3ª aūt p3 ex qd nois. Nota hic duo. p̊ ꝙ cū sint tres opiones.
[iis] Altera
[237] dicens oia casualia. Altera oia necāria: et alia media q̄dā necessaria: ꝛ q̄daꝫ casualia: et hec sola sit vā: non allata est opio dicēs oia necessaria: sed tm̄ dicēs casualia: q2 ista negat gubernationē. illa vo ponendo oia determinata gubernationē affirmat: vt p3 ex respōsio
[iij.] ne ad 2m. Nota 2º ꝙ pª rō lre nō solū ɔdictoriū opionis recitate pbat: s3 rōne illi9 cōfutat: dū naturalia euenire sp aut frequenter ait. cōstat. n. casualia extra sp ꝛ freq̄nter versari ex. 2. physicorum.

Articu. II. Jtulus t clarus. ¶In corpe vna ɔ. finis gubernationis mūdi ē bonū extrinsecuꝫ a toto vniuerso. pbat dupl'r. p̊. pnm reruꝫ est extrinsecuꝫ ab

paret in ipsis rebus. Uidem9 .n. in rebus nālib9 puenire qd melius est aut semp aut in pluribus. Qd nō ɔtingeret nisi p aliquā puidētiā res nāles dirigerent ad finē boni: qd est gubernare. Unde ipse ordo certus rerū manifeste demōstrat gubernationē mūdi: sic si qs itraret domū bñ ordinatā ex ipsa dom9 ordinatiōe ordinatoris rōnē perpēderet: vt ab Ari. dictū Tulli9 introduxit in lib. de nā deoꝝ. Scdo aūt apparet idē ex ɔsideratiōe diuine bonitatis: p quā res in eē producte sunt: vt ex supradictis p3. Cū eni optimi sit optia pducere: nō ɔuenit sūme dei bonitati ꝙ res pductas ad pfectū nō perducat. Ultima aūt pfectio est vniuscuiusqꝫ in ɔsequutiōe finis. Unde ad diuinā bonitatē ptinet: vt sic pduxit res in eē: ita ēt eas ad finē perducat: qd est gubernare. ¶Ad primū ḡ dicēdū ꝙ aliqd mouet vel operat pp finē dupl'r. Uno mō sicut agens seipsuꝫ in finē: vt hō ꝛ alie creature rōnales. Et taliū est cognoscere rōnē finis ꝛ eoꝝ q̄ sunt ad finē. Aliqd aūt dr opari vel moueri pp finē q̄si ab aliquo actū vel directū in finē: sic sagitta mouet directa ad signū a sagittāte: qui cognoscit finē. nō aūt sagitta. Unde sic motus sagitte ad determinatū finē demōstrat aperte ꝙ sagitta dirigit ab aliquo cognoscēte: ita cert9 cursus nāliū reꝝ cognitione carētiū manifeste declarat mūdū rōne aliq̄ gubernari. ¶Ad scd3 dd3 ꝙ in oibus reb9 creatis est aliqd stabile ad min9 prima mā: ꝛ aliqd ad motū ptinēs: vt sub motu ēt opationē cōprehēdam9. Et q̄tū ad vtrūqꝫ res indiget gubernatiōe. Q2 hoc ipsuꝫ qd in reb9 est stabile in nihilū decideret: q2 ex nihilo est: nisi manu

gubernatoris seruaret: vt ifra patebit. ¶Ad tertiū dd3 ꝙ necessitas nālis inherēs reb9 que dterminat ad vnū: ē ipressio q̄dā dei dirigētis ad finē: sicut necessitas q̄ sagitta agit vt ad certum signū tendat est ipressio sagittātis: ꝛ non sagitte. S3 in hoc differt. Q2 id qd creature a deo recipiūt est earū nā. Qd aūt ab hoie rebus nālib9 iprimit pter earū nā3: ad violentiā ptinet. Unde sicut necessitas violētie in motu sagitte demōstrat sagittātis directionē: ita necessitas naturalis creaturarum demonstrat diuine prouidentie gubernationem. [508]

¶Utrū finis gubernationis mūdi sit aliqd extra mundum. ¶Articulus. II.

AD secundū sic pcedit. Uidet ꝙ finis gubernatiōis mūdi nō sit aliqd extra mundū existens. [501.] Illud. n. est finis gubernationis rei ad qd res gubernata pducit. S3 illud ad qd res aliq̄ pducit est aliqd bonuꝫ in ipsa re. Sicut infirmus perducit ad sanitatē q̄ est aliqd bonū in ipso. Ergo finis gubernatiōis rerū nō est aliquod bonū extrinsecum: sed aliqd bonuꝫ in ipsis rebus existēs. ¶Preterea. Phūs dicit in. i. ethi. ꝙ finium quedā sunt opationes: q̄dā opa. i. opata. Sed nihil extrinsecuꝫ a toto vniuerso pōt esse opatū: opatio āt est in ipis operātibus. Ergo nihil extrinsecū pōt eē finis gubnatiōis reꝝ. ¶Preterea. Bonū multitudinis vr esse ordo ꝛ pax que est trāqllitas ordis: vt Aug. dic. xix. de ci. dei. Sed mundus in quadā rerū multitudine consistit. Ergo finis gubernationis mundi est pacificus ordo qui est in ipsis rebus. Non ergo finis gubernationis rerum est quoddā bonum extrinsecum.

¶Sed cōtra est qd dicit prouerbioꝝ. xvj. Uniuersa pp se operatus est dñs. Ipse autez est extra totu ordinē vniuersi. Ergo finis rerū est qddam bonum extrinsecū.

¶Respondeo dd3 ꝙ: cū finis respōdeat principio: non pōt fieri vt principio cognito qd sit rerum finis ignorent. Cum igitur principium rerum sit aliquid extrinsecuꝫ a toto vniuerso. s. de9: vt ex supra dictis p3: nece est ꝙ etiā finis rerum sit qddam bonuꝫ extrinsecum. Et hoc rōne apparet. Manifestum est. n. ꝙ bonū h3 rōnem finis. [18. b 309 234] Unde finis particularis alicuius rei est qddam bonum particulare. finis autez vniuersalis rerum omnium est qddā bonum vniuersale. Bonum aūt vniuersale est qd est per se ꝛ p suam eēntiā bonū: qd est ipsa eēntia bonitatis. bonū aūt particulare est qd est pti- [33 34]

[33 34] vniuerso. ergo finis. aūs patet ex dictis. ɔña pbat. q2 finis respondet pnº ꝛ ꝫm esse ꝛ ꝫm cognosci. 2º. finis vl'is oium rerū est bonuꝫ vl'e. ergo est bonū p eēntiā. ergo nō est aliqd ifra vniuersuꝫ: ergo est bonuꝫ extrinsecū a toto vniuerso. antecedens pbatur dupl'r. prio q2 finis habet rationeꝫ boni. 2º q2 finis particularis alicuius est bonum particulare. pª ɔña probat ex differētia inter bonū vl'e ꝛ pticulare: q2 illud est ipsa bonitatis eēntia: hoc pticipatiue bonum. 2ª consequentia pbat. qa nihil est in vniuerso nisi pticipatiue bonum. vltima ē per se nota.

Articu. III. Jtulus t clarus. ¶In corpore vna cōclusio. mūdus gubernat ab vno. probatur dupliciter. primo ratione. finis gubernatiōis mūdi est bonū per essentiaꝫ: ac per hoc optimuꝫ. ergo gubnatio mundi est optima. ergo ē ab vno. Antecedēs patet cum prima consequētia. 2ª vero fundatur super duas ppositiones. Altera est ꝙ omnis guberna- [502] tio intēdit vni

cipatiue bonū. Manifestū est aūt ꝙ in tota vniuersitate creaturarū nullū bonū est ꝙ nō sit participatiue bonuꝫ. Unde illud bonū qd est finis toti9 vniuersi op3 ꝙ sit extrinsecum a toto vniuerso. ¶Ad primū ḡ dd3: ꝙ bonū aliqd ɔsequimur multipliciter. Uno mō sic formaꝫ in nobis existentē vt sanitatem aut sciam. Alio mō vt aliqd p nos operatuꝫ: sicut edificator cōsequit finē faciendo domū. Alio mō sic aliqd bonū habitū vel possessum: vt ille qui emit cōsequitur finem possidendo agrum. Unde nihil phibet illud ad qd perducit vniuersum eē qddā bonū extrinsecū. ¶Ad secundū dd3 ꝙ phūs loquit de finibus artiū. Quaꝝ quedā hñt pro finibus operationes ipsas sicut citariste finis est citarizare. Quedaꝫ vo hñt pro fine qddā operatū sicut edificatoris finis nō est edificare s3 domus. Cōtingit aūt aliquid extrinsecū eē finē nō solū sicut operatū: s3 etiā sicut possessuꝫ seu habitū vel ēt seu repñtatū: sicut si dicamus ꝙ Hercules est finis imaginis que fit ad eū repñtādū. Sic igit pōt dici ꝙ bonum extrinsecum a toto vniuerso est finis gubernationis rerū sicut habitum ꝛ representatuꝫ: q2 ad hoc vnaqueqꝫ res tendit vt participet ipsum ꝛ assimiletur ei quantum potest. ¶Ad tertiū dd3 ꝙ finis qdē vniuersi est aliquod bonuꝫ in ipso existēs. s. ordo ipsius vniuersi. Hoc autem bonum non est vltimus finis: sed ordinat ad bonum extrinsecum: vt ad vltimum finem: sicut etiam ordo exercitus ordinatur ad ducem: vt dicit in. ii. meta.

¶Utrū mūd9 gubnet ab vno. Articulus. III.

AD tertium sic proceditur. Uidetur ꝙ mūdus nō gubernet ab vno. De cā. n. per effectus iudicamus. S3 i gubnatiōe rerū appet ꝙ res nō vniformiter gubnant ꝛ opant. Quedā. n. sunt ɔtingētia: quedā vero ex necessitate: ꝛ ꝫm alias diuersitates. Ergo mundus non gubernatur ab vno. ¶Preterea. Ea que gubernātur ab vno a seinuicē nō dissentiūt nisi pp imperitiā aut isipientiā aut impotētiā gubernātis. Que a deo sunt procul. Sed res create a seiuicem dissentiunt: ꝛ contra seinuicē pugnāt: vt in contrarijs apparet. Nō ergo mundus gubernat ab vno. ¶Preterea. In natura semp iuenit qd melius est. S3 melius est simul eē duos q̄ vnum: vt dicitur eccles. iiij. Ergo mundus non gubernatur ab vno sed a pluribus.

¶S3 ɔ est qd vnū deū ꝛ vnū dñz ɔfitemur ꝫm illud apli. j. ad cor. viij. Nobis est vn9 de9 pater ꝛ dñs vn9. Quoꝝ vtrūqꝫ ad gubernationeꝫ pertinet. Nam ad dominū pertinet gubernatio subditoꝝ ꝛ dei nomē ex prouidentia sumitur: vt supra dictum est. Ergo mūdus gubernatur ab vno.

¶Rñdeo dd3: ꝙ necesse est dicere ꝙ mundus ab vno gubernet. Cum. n. finis gubernationis mundi sit qd est essentialiter bonum: qd est optimum: necesse est ꝙ mundi gubernatio sit optima. Optima aūt gubernatio est que fit per vnum. Cui9 ratio est: q2 gubernatio nihil aliud ē q̄ directio gubernatorū ad finem qui est aliqd bonū. Unitas aūt pertinet ad rōnem bonitatis: vt Boe. pbat in. iij. de cōso. per hoc ꝙ sicut oia desiderāt bonū ita desiderant vnitatem sine qua esse nō possunt. Nam vnūquodqꝫ intantū est inquantū vnuꝫ est. Unde videmus ꝙ res repugnāt

tateꝫ. secunda ē ꝙ vnitas melius causatur p vnuꝫ q̄ p multos. Ex his manifeste cōsequētia tenet: quoniam gubernatio optima: qa gubernatio est ad vnū. ex prima propositione: quia optia est ab vno. ex secunda propositione. prima ppositio probat in littera sic. gubernatio est directio ordinatorum in finē. ergo bonuꝫ. ergo vnum. probatur hec vltima sequela. pmo auctoritate Boetij. secūdo ratione ei9 ex naturali appetitu: qui eq̄ ē ad bonum et vnuꝫ. quod declaratur tum a priori: quia est ad esse: tum a posteriori: quia resistit diuidēti. Tum etiam a posteriori: q2 dissolutio que opponitur vnitati puenit ex defectu in esse. secunda vero pposit io pbat. quia vnitatis p se causa est per se vnum. quod manifestat ex eo: quia multi non cānt vnuꝫ nisi inquantuꝫ aliquo modo vniuntur. Conuenientius autem vnumqd ꝙ fit per propriā causam q̄ p cām p accñs: ergo. secundo confirmat auctoritate Aristotelis hāc rōneꝫ paucis verbis tangētis.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Articu. IIII. Itulus t clarus.

¶ In corpe est vna cõclusio trimẽbris. Effectus gubernationis principalis est vnus: generales sunt duo: in particulari sũt nobis innumerabiles. hec cõclusio probaꝫ: ꝛ declaratur. ꝓbatur autem ꝛ quãtũ ad ipsaz trimembrẽ distinctionez sic.

53. effectus operationis est partitio ad finez. ergo effectꝰ actionis ex fine pensari potestꝫ. ergo effectus gubernatiõis mũdi ex bono per

250 essentiam accipi potest. ergo

249. triplr sumi potestꝫ. ex parte ipsius finis: et ex parte fundamenti in generali: ꝛ particulariter. ergo ꝑncipalis est vnꝰ: generales sunt duo: ꝛ particulariter innumerales. Antecedens patet cuz ꝓma cõsequẽtia ꝛ secũda: ga

503. assimilatio ad sũmum bonuz est id ad quod omnia gubernata tendunt. 3ª vero cõsequẽntia: cum sit de possibili: manifesta fit ex sufficientia ordinis ad finez. aut. n. ipsa est cõsecutio finis: ꝛ sic ẽ effectus ex parte ipsius finis

502 se tenens: quoniam ipse effectus est idem finis cum fine

sue diuisioni q̃tuz possunt: ꝛ q̃ dissolo vniuscuiusq̃ rei ꝓuenit ex defectu illiꝰ rei. Et iõ id ad qõ tẽdit intẽtio multitudinẽ gubernãtis est vnitas: siue pax. Unitatis ãt cã ꝑ se est vnũ. Manifestũ est. n. q̃ plures multa vnire ꝛ concordare non ꝑñt. nisi ipsi aliquo modo vniantur. Illud aũt qõ est per se vnũ põt eẽ cã vnitatis ꝙueniẽtius q̃ multi vniti. Uñ multitudo meliꝰ gubernaꝫ ꝑ vnũ q̃ ꝑ plures. ℞elinq̃t ꝙ q̃ gubernatio mũdi q̃ est optima sit ab vno gubernante. Et ꝟ est qõ phs dicit i. ii. meta. Entia nolũt disponi male: nec bonũ pluralitas ꝓcipatuũ. Unꝰ ꝙ ꝓceps. ¶ Ad ꝓmũ ꝙ dõm: q̃ motꝰ est actꝰ mobilis a mouẽte. Difformitas ꝙ motuũ ẽ ex diuersitate mobiliuz: q̃ regrit ꝑfectio vniuersi: vt. s. dcm̃ ẽ.

250 nõ ex diuersitate gubernãtiuz.

249. ¶ Ad scõm dõm: q̃ ꝟia ꝛ si dissentiant q̃tum ad fines ꝓximos: ꝙueniũt tñ q̃tũ ad finez vltimũ: put ꝙcludunt sub vno ordie vniuersi. ¶ Ad tertium dõz: q̃ i ꝑticularibꝰ bonis duo sũt meliora q̃ vnũ. Sz ei qõ ẽ eẽntialr bonũ nõ põt fieri aliq̃ additio bonitatis.

¶ Utr effectus gubnatiõis sit vnꝰ tñ ꝛ nõ plꝛes. Ar. IIII.

503. AD quartũ sic ꝓcedit. Uñ q̃ effectꝰ gubnatiõis mũdi sit vnꝰ tñ ꝛ nõ plures. Effectꝰ. n. gubnatiõis eẽ videt id qõ ꝑ gubnatiõez in rebus gubnatis cãtur. Hoc aũt est vnũ. s. bonũ ordinis: vt i exercitu pz. Ergo gubnatiõis mundi est vnꝰ effectus. ¶ Preterea. A bono natuz est vnũ ꝓcedere. Sz mundus gubernaꝫ ab vno: vt ostẽsum estꝫ. Ergo ꝛ gubernationis effectus est vnus tantum.

502 ¶ Preterea. Si effectus gubernatiõis non est vnus tñ ꝑ-

pter vnitatẽ gubernãtis: oz q̃ multiplicet ꝑm multitudinem gubernatorum. Hec autẽ sunt nobis innumerabilia. Ergo gubernationis effectus non ꝑñt comprehendi sub aliquo certo numero.

¶ Sz ꝟ est qõ Dio. dic. q̃ deitas: puidẽtia: ꝛ bonitate perfecta oĩa ꝓtinet: ꝛ seipsaz ipleꝫ. Gubernatio ãt ad puidẽtiã ꝑtinet. Ergo gubernatiõis diuine sẽ aliq determiati effectꝰ.

¶ ℞ndeo dõz q̃ effectꝰ cuiuslibet actionis ex fine eiꝰ pensari põt. Nam per opationẽ efficitur vt ꝑtingaꝫ ad finẽ. Finis autẽ gubernationis mundi est bonũ eẽntialeˢ: ad cuius participationem ꝛ assimilationem oĩa tendunt. Effectus igit gubernationis põt accipi triplicit er. Uno mõ ex ꝑte ipsiꝰ finis. Et sic est vnus effectꝰ gubernatiõis. s. assimilari sũmo bono. Alio mõ põt cõsiderari effectꝰ gubernationis ꝑm ea q̃bus ad dei assimilationẽ creatura ꝓducit. Et sic in generali sunt duo effectus gubernationis. Creatura. n. assimilaꝫ deo q̃tuz ad duo. s. quãtum ad id qõ deus bonus est. inq̃tũ creatura est bona. Et quãtũ ad hoc q̃ deus est alijs cã bonitatis: inquãtum vna creatura mouet aliã ad bonitatẽ. Uñ duo sunt effectus gubernationis. s. cõseruatio rerũ in bono: ꝛ motio earꝫ ad bonũ. Tertio mõ põt cõsiderari effectꝰ gubernatiõis in ꝑticulari. Et sic sũt nobis innumerabiles. ¶ Ad ꝓmũ ergo dõz q̃ ordo vniuersi includit in se: ꝛ conservationẽ rerũ diuersarum a deo instituturũ: ꝛ motionẽ earũ: q̃ ꝑm hec duo ꝛ inuenitur ordo in rebus: ꝑm. s. q̃ vna est melior alia: ꝛ ꝑm q̃ vna ab alia mouet. ¶ Ad alia duo pater respõsio per ea que dicta suntˢ.

extrinseco: sic idem est finis apud auarum: puta pecunia ꝛ possessio eiꝰ. aut ex parte fũdantium istaz consecutionẽ: ꝛ sic numerant iuxta numerũ eoruz: per quez finem assequũtur. et hoc quidem in generali finituz est. in particulari vero sine numero. Ultia ãt cõsequentia ꝓbatur explanãdo. q̃ ꝓmum est assimilatio ad sũmum bonum. in secũdo 501.
loco sunt. conseruatio in bono: ꝛ motio ad bonum. in tertio cõseruatio huiꝰ in hoc bono: hec motio huiꝰ ad hoc bonũ. ¶ Aduerte hic q̃ q: gubernatio nõ facit reꝫ gubernãdas: sed supponit eas. ideo nõ creatio: sed cõseruatio ponit ꝓmus gubernatiõis effectꝰ. Et quia natura liter res ꝓiꝰ in se conseruatur q̃ promoueat ad bonuz. ideo secundus effectus ponit motio ad bonum: sub qua cõprehenditur actio post conseruationez. Et nota q̃ semper vtitur boni nomine in hac materia vt formaliter loquatur vt consueuit: gubernatio enim non est que ad bonum: vt sic non intendit.

Articu. V. Itulus t clarus.

504 ¶ In corpore duo. Primo ponit cõclusio respõsiua q̃sito. Secundo retundit errorz.

¶ Quo ad ꝓmuz conclusio est: omnia diuine gubernationi subduntur. ꝓbatur dupliciter. primo ex parte cause efficientis: eiusdẽ est rem ꝓducere: ꝛ ei perfectionem dare. ergo secunduz eandem rationem conuenit deo esse causaz rerum ꝛ gubernatorem earũ: ergo conuenit ei eẽ gubernatorem vniuersalem totiꝰ entis: ergo nihil eẽ potest: quod eius gubernationez subterfugiat. Antecedens patet cuz ꝑma cõsequentia. secunda vero ꝓbatur ex eo: q̃ deus est causa vniuersalis totiꝰ entis. 3º quoq; ex eo: q̃ nihil esse potest quod non sit causatum a deo. secũdo ex parte finis: gubernatio se extẽdit secunduz extensionez ꝓpꝛy finis: ergo diuina gubernatio se extendit iuxta extẽsionem sue bonitat: ergo ad

235 omnia. Ante-
234 cedens est per se notum: alioquin non esset ꝓprius finis. ꝑma consequẽ

AD quintũ sic ꝓcedit. Uidet q̃ nõ oĩa diuine gubernatiõi subdãtur. Bꝛ. n. eccl. ix. Uidi sub sole nec velocium esse cursum nec fortiũ bellũ: nec sapiẽtiũ panez nec doctoꝝ diuitias: nec artificũ gr̃az: ꝟ tps casumq̃ in oibus. Que aũt gubernationi alicuiꝰ subsunt nõ sunt casualia. Ergo ea q̃ sunt sub sole nõ subdunt diuie gubernationi. ¶ Preterea. Apo. i. ad corꝝ. ix. dicit: q̃ nõ est deo cura ꝟ bobus. Sz vnicuiq̃ est cura eoꝝ q̃ gubernant ab ipo. Nõ ꝙ oĩa subdunt diuine gubernationi.

¶ Preterea. Illud qõ seipm gubernare põt nõ videt alteriꝰ gubernatiõe idigere. Sz creatura rõnalis seipsam gubernare potest: cũ hẽat dominiũ sui actꝰ: ꝛ ꝑ se agat ꝛ nõ solũ agaꝫ ab alio: qõ videt esse eoꝝ q̃ gubernant. Ergo nõ oĩa sunt diuine gubernationi subdita.

¶ Sz ꝟ est qõ Aug. dicit. v. de ci. dei: q̃ deꝰ nõ solũ celũ ꝛ terram: nec solũ boiem ꝛ angelũ: ꝟ nec exigui ꝛ cõtẽptibilis animantis viscera: nec auis pẽnulam: nec herbe flosculũ: nec arboris foliũ sine suarũ partium ꝙueniẽtia derelinq̃t. Omnia ꝙ eius gubernatiõi subdunt.

¶ ℞ndeo dõm: q̃ ꝑm eãdẽ rõnẽ cõpetit deo eẽ gubernatorẽ rerꝝ ꝛ cãm rerũ. Qz eiusdẽ est rem ꝓducere ꝛ ei ꝑfectionẽ dare. Qõ ad gubernantẽ ꝑtinet. Deꝰ aũt est cã: nõ qdẽ ꝑticularis vnius generis rerũ: sed vniuersalis totius entis: vt supra oñsum estˢ. Uñ sicut nihil põt eẽ q̃ nõ sit a deo creatũ: ita nihil põt eẽ q̃ eius gubernatiõi nõ subdaꝫ. Patet ẽt hoc idem ex rõne finis. Intãtũ. n. alicuiꝰ gubernatio se extẽdit: inquãtũ se extendere põt finis guberna

tionis. Finis aũt diuine gubernatiõis est ipsa sua bonitas: vt supra oñsum estˢ. Uñ cũ nihil eẽ possit qõ nõ ordineꝫ in diuinaz bonitatẽ sic in finẽ: vt ex supradictis pzˢ. impoe est q̃ aliq̃ entium subtrahaꝫ gubernatiõi diuine. Stulta igit fuit opinio dicentiũ q̃ hec inferiora corꝝruptibilia: vl ẽt singularia: aut ẽt res humane nõ gubernantˢ a deo. Ex quoꝝ persona dicit Ezech. ix. Dereliqt dñs terrã.

¶ Ad ꝓmũ ꝙ dõm: q̃ sub sole dr̃ eẽ ea que ꝑm motũ solis generant ꝛ corrũpunt. In quibus oibꝰ casus inueniꝛ: nõ ita q̃ oĩa q̃ in eis fiũt sint casualia: ꝟ qz in quolibet eoꝝ aliqd casuale inueniri põt. Et hoc ipsum q̃ aliqd casuale inenit in buiꝰ rebus: demrat ea alicuius gubernatiõi eẽ subta. Nisi enim buiꝰ corꝝruptibilia ab aliquo superiori gubernarent: nihil itẽderent: maxime que nõ cognoscũt. Et sic nõ eueniret in eis aliqd ꝑter intentionẽ qõ facit rõnez casus. Uñ ad oñdẽdũ q̃ casualia ꝑm ordinẽ alicuius superioris causę ꝙueniunt. nõ dicit simplr q̃ vi dit casum esse in oibus: sed dicit tps ꝛ casuz: qz. s. ꝑm aliquẽ ordinez tẽporis casuales defectus inueniuntur in his rebus.

¶ Ad scõm dõm: q̃ gubernatio est q̃daz mutatio gubernatoꝝ a gubernãte. Omnis autẽ motꝰ est actꝰ mobilis a mouẽte: vt dꝛ i. iij. phy. Omnis aũt actꝰ ꝓportionaꝫ ei cuiꝰ est actꝰ. Et sic opz q̃ diuersa mobilia diuersimode moueãtur etiam ꝑm motionez vnius motoris. Sic igit ꝑm vnã artem dei gubernantis res diuersimode gubernant ꝑm earũ diuersitatez. Quedam. n. ꝑm suã nãm sunt ꝑ se agẽtia tãq̃ ħñtia dominiũ sui actus. Et ista gubernãtur a deo nõ solum per hoc q̃ mouentur ab ipso deo in eis inte-

tia ꝓbatur: qz diuina bonitas est finis ꝓpriꝰ 503
gubernationis 237
mundi: vt patet ex dictis.
Ultima vo ꝓbatur: quia nihil esse potest 237
quod nõ ordineꝫ in diuinaz 234
bonitatez vt finem: opz enim ipsam per eẽntiã bonitatẽ finalizare respectu bonorum omnium.

¶ Quo ad secũduz infertur ꝑ modum correlary stultaz eẽ opinionem tripliciter: scilicet inferioza: vl singularia vel humana subtrahentem gubernationi: ꝛ afferꝫ tur Ezechiel.

¶ Circa hos errorez eẽnt multa dicenda de Auerroy ꝛ Auicenna ꝛc. Sed quoniam superius quum de diuina puidentia tractaretur dicta sunt multa: ꝛ inferius in hac eadẽ questione aliquid dicetur: hic nõ oportet immorari.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

t Itulus clarus. ¶ Articulus. VI.

¶ In corpore duo. ꝓmo ꝓponit ꝛcto rñsiua. ꝛo ꝓbat quo ad vtrãq; partẽ.

¶ Quo ad ꝑmum duo sunt: distinctio ꝛcurrẽtiũ ad gubernationẽ: ꝛ ipsa ꝺ. Distõ est: q; ad gubernationẽ exigunt duo: rõ: ꝛ executio: ꝺ est hñs duas partes: deꝰ gubernat oia quãtũ ad rõnem imediate: q̃tũ ad executionẽ vo: q̃dã mediantibus aliis.

554

¶ Quo ad ꝛm: ꝺ ꝓbat ꝑ quo ad ꝑmã ptẽ: rõ gubernatiõis attribuẽda ẽ deo ꝟ sui optimũ: g̃ ꝟm cognitionẽ vsq; ad minima pticularia: g̃ deus imediate gubnat q̃ ad rõnez. Añs ꝓbat: q; vnũqq; qđ attribuit deo ponẽdũ est ꝟm optimum gradũ ꝛ moꝰ ꝛc. ¶ntia vo ꝓbat: ex illa vlt: optimus in oi genere cognitiõis practice ¶sistit in cognitiõe vsq; ad pticularia: quę ꝓbat ratiõe ꝛ iductiõe: rõne: quia particularia sunt in gb⁹ vt termis ꝛ vt subis est actus seu opatio rõnis practice: inductione vo ex dria iter medi cũ cognoscẽtẽ in vli ꝛ cognoscentẽ vlr ꝛ pticulariter. Constat. n. q; b est optimꝰ: et silis dr̃ntia est in oi genere artis. Deinde probat ꝛª ps. Gubernatio tãto est melior quãto maiorẽ perfectionem gubernatis cõmunicat. g̃ diuina gubernatio sic gubernat res: vt quasdã illarũ in gubernando causas instituat. Añs ꝓbat: q; gubernatio est ꝓductiua gubernatoꝝ ad pfectionem: ¶ntia vo probat. ꝑmo: q; maior perfectio est: q; aliquid ꝛ sit in se bonum ꝛ sit alys causa bonitatis q̃ in se tm̃ sit bonum. secundo manifestat exemplo magistri et discipuloꝝ: quos faceret alioꝝ doctores.

rius operãte: sed etiaz per hoc q; ab eo inducunt ad bonuz: ꝛ retrabũt a malo per precepta ꝛ prohibitões: ꝑmia ꝛ penas. ¶ Hoc aũt mõ non gubernant a deo creature irratiõales[c]: que tm̃ agunt ꝛ non agunt. Cum ergo aꝑtus dicit q; deo nõ est cura de bobus: nõ totaliꝛ subtrahit boues a cura gubernationis diuine: sed solũ q̃tũ ad modũ q; ꝓprie cõpetit rationali creature. ¶ Ad tertiũ dõz q; creatura rationalis gubernat seipsaz per intellectũ ꝛ voluntatẽ quorum vtrunqz indiget regi ꝛ perfici ab intellectu ꝛ volũtate dei. Et ío supza gubernationẽ qua creatura rõnalis gubernat seipsam tanquam domina sui actus idiget gubernari a deo.

¶ Utrũ oia imediate gubernẽtur a deo. Articu. VI.

505

¶ Sextum sic ꝓcedit. Videt q; oia imediate gubernẽtur a deo. Grego. n. nicenus reprehẽdit opinionẽ Platonis qui diuisit ꝓuidentiam in tria. Primã qdez primi dei: q; ꝓuidet rebus celestibus ꝛ vniuersalibus omnibus. Secundaz vo ꝓuidentiã esse dixit secundoruz deoꝝ: qui celũ circueũt .ſ. respectu eoꝝ que sunt in generatione ꝛ corruptione. Tertiam vero prouidentiam dixit quorundaz demonũ: qui sunt custodes circa terram humanarum actionuz. Ergo videt q; oia imediate a deo gubernẽtur. ¶ Preterea. Melius est aliquid fieri per vnum q̃z per multa: si sit possibile: vt dicit in. viij. physicoꝝ. Sed deꝰ põt per seipm absq; mediis causis omnia gubernare. Ergo videtur q; omnia imediate gubernet. ¶ Preterea. Nihil in deo est deficiens ꝛ imperfectum. Sed ad defectum gubernatoris pertinere videt: q; mediantibus aliquibus gubernet. Sicut rex terrenus: q; nõ sufficit ad omnia agẽda: nec vbiq; est presens in suo regno: propter hoc oz q; habeat sue gubernationis ministros. Ergo deus imediate omnia gubernat.

¶ Sed cõtra est quod Augus. dicit in. iij. de trini. Quẽadmodum corpora grossiora ꝛ inferiora per subtiliora ꝛ potẽtiora quodam ordine regunt: ita omnia corpora per spiritus vite rõnalem: ꝛ spũs vite rationalis deseror atq; peccatoꝝ pspũm vite rõnalem pium ꝛ iustum: ꝛ ille per ipsum deũ.

¶ Rñdeo dõm: q; in gubernatione duo sunt cõsideranda. ſ. rõ gubernatiõis que est ipsa ꝓuidẽtia. ꝛ exequutio[e]. Quãtuz igit ad rõnẽ gubernationis pti net ds imediate oia gubernat. Quãtũ aũt ptinet ad executionem gubernatiõis deus gubernat q̃dã mediãtibus alijs. Cuius rõ est: q; cũ deꝰ sit ipsa eẽtia bonitatis[c]: vnumq̃q; attribuẽdũ est deo ꝟm sui optimũ. Optimus aũt in omni genere vel rõne vl cognitiõe practica: qualis est rõ gubernatõis: in hõ cõsistit: q; particularia cognoscant in qbꝰ ẽ actus. Sic optimus medicꝰ est q; nõ cõsiderat sola vlia: ꝟ q; põt ẽt cõsiderare minima particulariũ. Et idem pz in ceteris. Añ opz dicere q; deꝰ oium ẽt minimoꝝ pticulariuz rõnem gubernatiõis hẽat. Sed cũ per gubernationẽ res que gubernant sint ad pfectionem perducẽde tanto erit melioꝝ gubernatio: q̃to maioꝝ pfectio a gubernãte rebꝰ gubernatis cõicat. Maioꝝ aũt perfectio est q; aliquid i se sit bonũ: ꝛ etiã sit alijs causa bonitatis: q̃z si eẽt solũmodo in se bonũ. Et ideo sic deus gubernat res vt quasdã alias in gubernãdo causas instituat. Sicut si aliqs magister discipulos suos non solũ sciẽtes faceret: ꝟ ẽt alioꝝ doctores. ¶ Ad primũ g̃ dicẽdum: q; opio Platonis reprehẽdit: q; etiã quãtũ ad rõnem gubernatiõis posuit deuz non imediate oia gubernare. Dõ pz p hoc q; diuisit i tria ꝓuidẽtiam que est rõ gubernatiõis[e].

137

¶ Ad scõm dõm: q; si solus ds gubernaret subtraberet pfectio causalis a rebus. Unde nõ totũ melius fieret per vnũ: qđ fit per multa. ¶ Ad tertiuz dõm: q; nõ solũ pertinet ad pfectionem regis terreni q; exequtores habeat sue gubernationis ꝟ ẽt ad regis dignitatez: in ꝛo ꝺo mediat rõ: vt minister: rõnalis tm̃: in ꝑmo rõ ꝑncipalis nõ se extẽdit ad vltima: immediate: q; non absq; media rõne ea nouit: aut regulã eoꝝ ds. In ꝛo ꝺo imediate ad vltima q̃ ꝓticularia fũt: se extẽdit. Et qm̃ in oibꝰ ꝟm ꝓpa ꝓcedẽdũ est. ío de rõne loquẽdo de tali mediatiõe itellexit. Quia autez talis mediatio coicidit cũ mediatione vtutis: idcirco gra mãe ꝑmuz mẽbz itelligitur de imediatione virtutis. Quẽadmoduz autẽ de media rõne distinctũ ẽ: ita de medio executore dicẽdũ est: q; ꝓprie loq̃ndo: ꝺ medio nõ supplẽte: sed ministrante est sermo: ꝛ quia medium vt ministrans: est mediũ vt suppositũ nõ vt vtus: ío scõm mẽbz ꝺ mediatione suppositi gratia mãe vificatur. Stat g̃ rñsio q; h ẽ ꝟmo de mediatiõe ꝛ imediatiõe ꝓpa singulis: ꝛ q; dria iter rõnẽ ꝛ executoez ẽ: q; illa imediate p negatiõez ꝓpzy medy: ista mediate p põ nẽ ꝓpzy medy est. Nec est differentia ꝟm vocẽ tm̃ aut in equoco: ꝛ quoniã ꝓpzium mediũ illi⁹ esset mediũ virtutis: ista esset medium suppositi: ideo materialr non formalr ibi verificat de vna: ꝛ h de alia: ꝛ respicere ad hoc mãle dat cãm dubitãdi.

501

137

506

Articu. VII.

t Itulus clarus.

¶ In corpe vna conclusio responsiua. Impossibile ẽ q; aliquid contingat preter ordinez diuine gubernationis: probat: nullus effectꝰ põt euenire pter ordinẽ causę vlis: diua gubernatio ẽ vni uersalis causa nõ in vno genere: sz totius entis: g̃ nihil põt pter ipsũ ordinẽ euenire: probat maioꝝ: ex dria inter causam particularez ꝛ vniuersalem in hoc: q; preter particularem: põt effectus contingere: pter vniuersalez nõ: ꝛ pbatur differẽtia: q; preter particulare est alia causa sibi non subdita: ex q̃ potest effectus impediri: pter vniuersale vero nulla est: q; omnes cãe reducuntur in illam: ꝛ sic sub illius ordine cadit quicquid p quamcũq; causam fit: declarat hoc exẽplo idigestionis.

¶ Utz aliqd pter ordinẽ diuine gubernationis ꝓtingere possit.

Articulus. VII.

Ad septimũ sic ꝓceditur. Videt q; aliquid pter ordinẽ diuine gubernatiõis ꝓtingere possit. Bicit. n. Boe. in. iij. de consol. q; deus per bonũ cũcta disponit. Si ergo nihil in rebus contingit preter ordinẽ diuine gubernationis: sequeret q; nihil eẽt malũ in rebꝰ. ¶ Preterea. Nihil est casuale q̃ euenit secundum ꝓordinationẽ alicuiꝰ gubernatis. Si igit nihil accidit in rebus pter ordinẽ gubernationis diuine: sequit q; nihil in rebus sit fortuitum ꝛ casuale. ¶ Preterea. Ordo diuine gubernatiõis est certꝰ ꝛ imutabilis: q; est scõm rõnem eternã. Si igit nihil possit ꝓtingere in rebꝰ pter ordinẽ diuine gubernatiõis: sequit q; oia ex necessitate eueniant: ꝛ nihil sit in rebꝰ ꝓtingẽs. Qđ est incõueniens. Põt igit in rebus aliquid contingere preter ordinem gubernationis diuine.

¶ Sed ꝺ est q̃ dr̃ bester. xiij. Bñe deꝰ rex oipotẽs in ditiõe tua cũcta sunt posita: ꝛ nõ est q; possit resistere tue volũtati.

¶ Respõdeo dõm: q; preter ordinẽ alicuius particularis cause aliquis effectus euenire potest. nõ aũt preter ordinẽ cause vniuersalis. Cuius rõ est: quia preter ordinẽ particularis cause nihil ꝓuenit nisi ex aliq̃ alia causa impediẽte. quã quidem causam necesse est reducere in primã cãm vlem. Sicut idigestio contingit pter ordinez vir-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Articulus. VIII.

Jtulus. Circa titulū dubiuz occurrit: qz hic articulus vr̄ superfluus: aut coincidere cū p̄cedente: aut saltē male ordinatus. Si.n. ꝯclusum est q̄ p̄ter ordinē divine gubernationis nihil pōt ꝓtingere: superfluum est sollicitari an ꝺ illū possit aliō fieri. p̄ter eniz claudit in se et p̄ter r̄ extra: superfluit q̄ aut ps est precedētis: aut p̄ius debebat q̄ri vtrū ꝺ: r deide vtrum p̄ter: qz stat q̄ nō ꝺ r tñ p̄ter: ſz nō eō: vt pz.

z34 z35

¶ Ad hoc dr̄ q̄ iste articlus ē oīno distinctus: r optimo loco: nec̄io quesit⁹. differt.n. a p̄cedēte: qz ille de euentu: iste de renitētia q̄rit. Uñ dr̄nt quasi sicut actus r ꝓmptitudo ad actū: in illo enī querit an possit aliud cōtingere p̄ter divinam gubernationē. Ꝟ si q̄rit vtr̄z aliqd possit facere ꝺ divinā gubernationē: sed vtrū aliqd sit renitens. i. aut non obediēs vl̄ difficile obediēs divie gubernatiōi. Ꝟ.n. renitentia importat. Uñ post decisiones: q̄ nihil p̄ter divinā gubernatōez euenit: aut euēire pōt: Merito reliquū fuit discutere. Utruz res ꝓmpte sint ad hoc ip̄z: qō fieri dixim⁹. i. ordinē divine gubernatiōis implēdū: an aliq̄ ꝺ renitant̄. i. resistāt: q̄uis opp⁹ facere nō

z60 z54

¶ In corpore duo. p̄mo ꝓponit ꝓ. ſcōo pbatur. (possint.

¶ Quo ad p̄m ponit vna distō r ꝓ. Distō est: ordo divie sapiētie z⁹. in gnāli r in spāli. p̄ mō ē in gubernatore vl̄i. z⁹ in gubernatorib⁹ speālibus. Cōclusio est bimembris: nihil ꝺ nitit̄ ordini divine gubernationis in gnāli ſz in spāli.

¶ Quo ad z⁹: pbat̄ quo ad p̄mā ptez dupl̄r. p⁹ vnaquecz res sua opōne r conatu tēdit ad bonū. gnō ꝺ nititur divie gubernatiōi in gnāli. Añs pbat̄: qz nihil opat̄ aspiciens ad malum: vt Diony. dicit: ꝓfitia pbat̄: qz ipsa divina gubernatio total̄r tēdit in bonū. z⁹ ois iclinatio siue nālis siue volūtaria est impressio quedā a p̄mo mouēte: ḡ oīa agentia tā nāliter q̄ voluntarie tendunt q̄si sponte ad id ad qō divinit⁹ ordinant̄. Añs supponit ex supradict̄: r manifestat̄ exemplo impressionis in sagypta. Cōsequētia pz ex eisdē. Et cōfirmatur: quia hinc dicit de⁹ disponere oīa suauiter. secunda ps vt nota relinquit.

¶ Circa distōnē r explanatōez mēbroꝝ eius: aduerte q̄ nō mālr̄ ſz formaliter intellecta sunt: ita q̄ gubernatio i gnāli ē: put egredit̄ a gubnatore vl̄i vt sic: i spāli vo vt egredit̄ a cā particulari executiua vt sic: dico āt vtrobiq̄ vt sic: q̄n ōs n̄ nisi vt gubnator totī⁹ claudit̄ tur sub p̄ membro: r ipsemet deus: vt dans p̄cepta moralia: vt ordinās ecclesiaz: r ꝑm silēs rōnes speciales claudit̄ sub scōo membro: q̄n ē vt causa particularis executiua per se ipsaz q̄uiq̄. nō enī vt faciēs aliquod

507

boꝝ ordinat oīa entia: sed quedaz tm̄ vel ꝑm quasdā tm̄ dispōnes. Et hoc si notaueris solues multas argumentationes de peccato mortali q̄uo est ꝺ deū: r ꝺ amicitiaz et p̄cepta eius imediate siue in hoīe siue in angelo z⁹.

¶ In rn̄sione ad p̄m aduerte q̄ peccātes mortal̄r duo īpediunt: alterū intentū r hoc ꝓstat esse aliqd bonū: r sic implent aliquem ordinez divine gubernationis. Alterum p̄ter intentionem: r hoc est deformitas act⁹ ꝓhibētes in

ordo divine gubernatiōis totaliter in bonū tēdit: r vnaquecz res in sua operatiōe r conatu nō tēdit: nisi ad bonū. Nullus.n. respiciens ad malum opatur: vt Dio. dicit. Alio mō apparet idez ex hoc q̄: sicut supra dcm̄ est⁹: ois inclinatio alicuius rei vel nālis vel volūtaria nihil est aliud q̄ q̄dam impressio a p̄mo mouēte. sicut iclinatio sagitte ad signū determinatū nihil aliud est q̄ q̄dam impressio a sagittāte. Uñ oīa q̄ agūt vel nāliter vel volūtarie: q̄si ꝓpria sponte ꝓueniūt in id ad qō divinitus ordinant̄ur. Et iō dicit̄ deus oīa dispōere suauiter. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ dicunt̄ aliqui vel cogitare vel loq̄ vel agere ꝺ deuz nō qz totaliter renitant̄ ordini divine gubernatiōis: qz etiā peccātes intēdūt aliqō bonū: ſz qz ꝑtra nitunt̄ cuidā determinato bono: qō est eis ꝓueniēs sc̄dm suā nām aut statuz. Et ideo puniunt̄ iuste a deo. Et q̄ hoc pz solutio ad sc̄m. ¶ Ad tertiū dō q̄ ex hoc q̄ vna res alteri ꝑtra pugnat oīdit̄ q̄ aliqd reniti pōt ordini q est ex aliq̄ cā particulari: nō aūt ordini q depēdet a cā vniuersali totius.

a c 500

¶ De effectibus divine gubernatiōis in spāli.

¶ Questio. CIIII.

Einde ꝓsideraduz est de effectib⁹ divine gubernationis in speciali. ¶ Et circa hoc querunt̄ q̄ttuor. Primo. vtrū creature indigeant vt ꝓseruent̄ in eē a deo. Secūdo. vtrū ꝓseruent̄ a deo imediate. Tertio. vtrum deus possit aliqd redigere in nihilū. Quarto. vtrū aliquid in nihilum redigat̄.

¶ Utrū creature indigeant. vt a deo ꝓseruent̄.

508

¶ Articulus. I.

Ad p̄imū sic p̄cedit. Uidet̄ q̄ creatura nō indigeāt vt a deo ꝓseruent̄ in eē. Quō.n.nō pōt nō eē: nō indiget vt cōseruet̄ in eē. sicut qō nō pōt abscedere nō indiget vt ꝓseruet̄ ne abscedat. Sed q̄dā creature sunt q̄ ꝑm sui nām nō possunt nō eē. Ergo nō oēs creature indigent: vt a deo ꝓseruent̄ in eē. Probatio medie. Qō per se ineſt alicui necesse est ei ineſſe: r oppositū eius impossibile est ei iesse. Sicut necessariū est binariū esse parē: r ipole est eī eē imparē. Esse aūt per se ꝓsequitur ad formā: qz vnūq̄q̄z ꝑm hoc est ens actu q̄ bz formaz. Quedā aūt creature sunt q̄ sunt forme quedā subsistētes: sicut de angelis dcm̄ est⁹. Et sic per se ineſt eis eē. Et eadē rō est de illis quoꝝ mā nō est in potētia nisi ad vnaz formam: sicut supra dcm̄ est de corporibus celestibus⁹. Huiusmodi ḡ creature: ꝑm suā nāz ex

262 265 338 484

necessitate sunt r non possunt nō esse. Potētia.n. ad non esse non pōt fundari neq̄z in forma quaz per se sequit̄ esse: neq̄z in mā existēte sub forma quā nō pōt amittere cū nō sit in potentia ad aliam formam. ¶ Preterea. Deus est potētioꝝ quolibet creato agēte. Sed aliquod creatuz agens pōt cōicare suo effectui: vt cōseruet̄ in eē et ei⁹ operatiōe cessante: sic̄ cessante actiōe edificatoris remanet domus: r cessante actiōe ignis remanet aqua calefacta per aliqō tēpus. Ergo multo magis deus pōt sue creature cōferre: q̄ ꝓseruet̄ in esse sua opatione cessante. ¶ Preterea. Nullū violentū pōt contingere absq̄z aliqua cā agēte. Sed tendere ad nō esse est ināle: r violentū cuilibz creature: qz q̄libet creatura nāliter appetit esse. Ergo nulla creatura pōt tēdere in nō esse nisi aliquo agēte ad corruptionē. Sz q̄dā sunt ad quoꝝ corruptionē nihil agere pōt: sicut spūales sube r corpora celestia. Ergo huiꝰ creature non p̄ñt tēdere in nō eē et dei opōne cessante. ¶ Preterea. Si ōs cōseruat res in eē hoc erit p aliq̄z actionē. Per q̄libet aūt actionē agētis: si fit efficax: aliqd fit in effectu. Qp̄z igit̄ q̄ p actionē dei ꝓseruātis aliqd fiat in creatura. Sz ḃ nō vr̄. Non.n.p bꝰ actionē fit ip̄m eē creature: qz qō iā est nō fit: neq̄z iterū aliqd aliud superadditū: qz vel nō ꝓtinue deus cōseruaret creaturā in esse vel ꝓtinue aliqd adderet̄ creature. Qō est inconueniēs. Nō igit̄ creature ꝓseruant̄ in esse a deo.

¶ Sed ꝺ est qō dr̄ heb. i. Portans oīa ῥbo virtutis sue.

¶ Rñdeo dō: q̄ neēe ē dicē r ꝑm fidē r ꝑm rōnē q̄ creature ꝓseruāt̄ i eē a deo. Ad cuius euidētiā ꝓsideradū ē q̄ aliqd con-

p̄uatiōe debiti ordis cū. r in ꝺ declināt a q̄dā determiato ordine boni: et ꝺ illum nitunt̄: r sic nulla ex p̄te ꝑtra divinā gubernationē in gnāli agūt sed in spāli.

Qō. CIIII. Articulus. I.

Jtulus t clarus.

¶ In corpe duo p̄ncipal̄r. p̄mo p̄ponit ꝺne rn̄siua distinguit de ꝓseruatiōe: r iuxt̄ duo distōnis membra duas ꝓclusiones ponit. z⁹ ꝓsequitur ꝑm conclusionē.

¶ Quo ad p̄imū: ꝓ simplici⁹ rn̄siua quesito est affirmatiua vniuersalis. s. oīa ꝓseruāt̄ur in eē a deo: r hoc tā fide q̄ ratione: distinctio est: conseruare dupl̄r directe r indirecte: idirecte q̄dem per remotionez corrumpentium: directe vo per manutentionē dependentis a se. Conclusio p̄ima est: nō oīa conseruant̄ indirecte: p̄bat̄: qz nō oīa egēt remotione corrumpētiū: q̄n quedam sunt: q̄ nulla habere possunt corrumpentia: vt angeli: r corpora celestia r̄c. Cōclusio scōa est: oīa ꝓseruari egēt a deo directe. p̄bat̄ auctoritate Hre gorij.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

¶ Quo ad 2m tractat 2a 9 rōne: ⁊ itendit rō talis: effectus alic9 cāe nō solū in fieri sz in esse eget 9seruari directe ab illa: sz ois creatura est effect9 depēdēs a deo in fieri ⁊ eē: g̊ ois creatura eget cōseruari a deo directe: maior pbat ex illa maxia: ois effect9 depēdet a sua cā ꝫz qd ē cā ei9. s. si i fieri: i fieri: ⁊ si in eē: i eē. Minor vō ex illa: q solus de9 est ens p essentiā. Reliq. n. pticipatione ipsius sunt entia. Un̄ ad euidētiā h9 rōnis in lr̄a. p° dr̄ qs sit effect9 q̄ ad eē respcū alicuius cāe. 2° q̄ sit cā quo ad eē effectus ibi. manifestuz. 3° applicat h ad creaturas ⁊ ad deuz: ⁊ sic ifert itenta 9: ibi. sic aūt se hz.

¶ Quo ad pri9 sunt tria: distinctio: descriptio distictoꝝ: ⁊ manifestatio per exēpla. Distinctio ē: effectuum aliquis ab agēte cātur ꝫz fieri: ⁊ nō ꝫz eē directe: aliqs vō ⁊ ꝫm fieri ⁊ ꝫm eē directe. Et bn̄ notato li directe: q̊niam stultū est dicere fieri alicuius causari ab aliquo: ⁊ eē illi9 nō: quū fieri rei nihil aliud sit q̄ acqrere esse: nō g̊ distinguit iter effectū in fieri tm̄: ⁊ in eē ⁊ fieri simul absolute: sz subitellecto illo mō depēdēdi. s. directe: ita q licet ois effectus a sua sufficiēte cā hēat ⁊ fieri ⁊ eē: aliqs tn̄ est cuius eē nō directe causat ab agēte sz fieri tm̄: eē vō concomitant: vt domus respcū edificatoris: aliqs vō cui9 ⁊ fieri ⁊ eē directe ab agēte pēdet: vt lumē a sole. Descriptiones sunt: effectus alicui9 in esse: est cuius forma p se respicit a tali agēte: effectus in fieri tm̄: est: cui9 forma nō per se respicit a tali agēte. Explanatiōes sunt: in exemplo de domo: in quo apit q̄uo for̄a nō fit directe a domificatore: sz fieri tm̄: ⁊ intēdit inductionē in ceteris artificialib9.

¶ Quo ad 2m sunt tria: distinctio cārū: diuersa distinctoꝝ pportio ad effect9: ⁊ māifestatio dictoꝝ a posteriori. Distinctio est clara: agentiū quedā sunt eiusdē rōnis cū effectib9: ⁊ quedā diuersaꝝ: diuersa pportio est ꝫm duo ordinate se 9ntia. pmo ꝫm respectū ad formā. 2° ꝫm iflūetiā ad esse vel fieri. Differūt igit p̊ he cause: qz cause vniuoce nō pn̄t esse cāe p se formarū effect9 sui: cāe vō equoce pn̄t esse cāe p se formatiue effect9. Scdo dn̄t: qz cāe vniuoce st̄ cāe tm̄ fieri effect9: cāe vō equoce pn̄t eē cāe eē effect9. P̊ma dn̄a pbat ex illa maxia: cā p se alicuius est cā illius in quocūqz iuenit ꝫm candē rōnem. g̊ si cā vniuoca: puta

seruat ab altero dupl'r. Uno modo indirecte ⁊ per accidēs: sic ille dr̄ rez 9seruare q remouet corrūpēs: puta si aliqs puerū custodiat ne cadat in ignez dr̄ eū 9seruare. Et sic ēt deus dr̄ aliq̄ 9seruare: sed nō oia: qz q̄dā sunt que nō hn̄t corrūpentia: q̄ nece sit remouere ad rei cōseruationē. Alio mō dr̄ aliqd rem aliquā 9seruare p se ⁊ directe: in q̄tum. s. illud qd 9seruat depēdet a 9seruāte vt sine eo esse non possit. Et hoc mō oēs creature indigēt diuia cōseruatiōe. Depēdet. n. eē cuiuslibz creature a dō: ita q nec ad momētū subsistere possent: sz in nihilū redigerent: nisi operatiōe diuine ꝟtutis 9seruarent in eē: sic Greg. dic. Et h sic pspici pōt. Ois. n. effect9 depēdet a sua cā scdm q est cā ei9. Sz 9siderādū ē q aliqd agēs ē cā sui effect9 ꝫm fieri tm̄ ⁊ n̄ directe ꝫm eē ei9. Qd qdē cōuenit ⁊ in artificialib9 ⁊ in reb9 nālibus. Edificator eni ē cā dom9 q̄tū ad ei9 fieri: nō aūt directe quātū ad esse eius. Manifestū est. n. q esse domus 9seqt formā eius. Forma aūt domus ē cōpositio ⁊ ordo. Que quidē forma 9seqt nālē ꝟtutē q̄rūdā rerū. Sicut. n. cocus coqt cibū adhibēdo aliq̄ ꝟtutē nālē actiuā. s. ignis: ita edificator facit domum adhibendo cemētuz lapides ⁊ ligna: q̄ sunt susceptiua ⁊ 9seruatiua talis 9pōnis ⁊ ordis. Un̄ eē dom9 depēdet ex nāis haꝝ rerū: sic fieri domus depēdet ex actiōe edificatoris. Et sili rōne ē 9siderādū in reb9 nālib9. Qz si aliqd agēs nō est cā forme inq̄tuz h9 nō erit p se cā esse qd 9seqt ad talē formā: sz erit cā effectus ꝫm fieri tm̄. Manifestū est aūt q si aliqua duo sūt eiusdē spēi: vnū nō pōt esse per se cā forme alterius inquātū est talis forma: qz sic eēt

sortes cāt formā hūanitatis p se: dū gnāt platonē: sequit q cāret ēt humanitatē suā: quū sit in eo eiusdē rōnis. 2a vō dn̄a sequit ex pma: qz ex quo cā vniuoca non cāt p se formā: ⁊ aliqd cāt: g̊ cāt applicatiōez seu 9iunctionē forme in mā. H aūt est eē cām fieri effect9. Et qm̄ in cā equoca nō saluatur for̄a effect9 ꝫm eādē rōnē: non repugnat ei eē p se cāz forme effect9: ⁊ 9nter eē cām: ⁊ fieri ⁊ esse effectus. Manifestatio aūt predicte diuerse pportōis fit a testimōio sensibilium in dn̄a iter calorē aq̄ ⁊ lumen aeris: quoꝝ neutrū inest ab intrinseco: i hoc q ille remāet absqz 9suāte: istud nō: qz calor est eiusdem rōnis in calefaciente ⁊ calefacto: lumen aūt nō in illuminato ⁊ lucente.

¶ Quo ad tertiū tria: vis applicatiōis pdictorū: explanatio ei9 ex pportiōe ad solem ⁊ lumē: ⁊ auctes August. Uis ē: qz ds est causa eēndi oib9: directe cāns eē oium: qz ē ens p eēntiā: cetera sunt entia per participationē: ⁊ sic creature sunt effectus dei in esse: ⁊ deus est cā eaꝝ in esse. Explanatio est: pportio dei ad solē: ⁊ creature ad aerē illuminatū: que Augu. auctoritate firmat duplici: ⁊ clare pz lr̄a.

¶ Circa distōnē effectuū: dubiū occurrit d illa modificatiōe. s. directe. oē. n. agēs: nō dico disponēs: sz pficiēs: qd. s. iducit formā: agit directe sibi sil'e ꝫm formā: q̄ agit: g̊ directe agit ad formā effectus: pbat 9ntia: qz sola for̄a effectus: est rō assimilatiōis effectus ad cām. Un̄ forma presente cessat motus: vt dr̄ in p̊ de gnōne. Non g̊ distinguit p hoc effect9 in fieri ab effectu in eē: q illi9 eē nō directe est a ppa cā: istius vō directe: imo hoc fictitiū videt.

¶ Circa descriptiōes q̊qz eorūdē: dubiū occurrit qd itelligat p formā p se cāri aut respici a cā: quū. n. ꝫmones doctrinales sint formales opz accipi p se: vt ē modus cāndi actiue vl' passiue: sic aūt iuenit māifeste falsuz qd dr̄: qm̄ for̄a tūc p se respicit ab agēte: qn̄ nō p accn̄s respicit: vt pz ⁊ in p̊ poste. ca.° d p se: ⁊. 5. metaph. vt statua p se respicit a statuifico: p accn̄s aūt a policleto: ⁊ sil'r dom9 ab edificatore: ⁊ sanitas a medico ⁊c. Cōstat āt q mltoꝝ for̄e p se: ⁊ nō p accn̄s fiūt ab agētib9: a qb9 nō depēdēt i eē: vt pz in exēplis datis. igr̄ ista rō seu descriptio effect9 i eē nulla ē.

¶ Circa rōnē assignatā i diuersa pportiōe iter cās vniuocas ⁊ equocas dubiuz occurrit. vn̄ aut quantū valet hec 9clusio. si sortes esset causa per se forme in platone: esset causa suiipsius: qz est eiusdez rōnis in vtroqz. hec. n. fundatur super illa ppōne: causa p se alicuius forme causat illam in quocūqz inuenit: sed hāc esse falsissimā ⁊ ratiōe ⁊ iductiōe manifestat: inductione quidez: qz sic corpa celestia nō causarent per se corpora inferiora: nec sube supiores substātias inferiores: nec deus entia. illa. n. sūt corpora he sunt substātie: ⁊ hic ē ens: ⁊ sic causarent seipsa: Si in q̊cūqz illud inuenit opz causare. Rōne autē qz ista ppō destruit illaz maximā: oē agens agit per se sibi simile ꝫm formā: que est rō agēdi. Si eniz per se agit sibi simile: ergo eē p se actiuū supponit in agēte fundamentuz assimilationis: ⁊ si ex alia pte: eē p se actiuū exigit actiuitatē in oē: in q̊cūqz iuenit tale fūdamētū: igit nō suppōit: ⁊ sic h duo pn̄a 9dicūt. q̄re ⁊c.

¶ Ad p̊m dubiū dr̄: q in equoco laborat rō: qm̄ quū dr̄ q oē agēs agit sibi sil'e itelligit indistincte siue in fieri: siue in fieri ⁊ eē sil'. Quū vō dr̄ q alicui9 effect9 esse nō directe fit: iā nō indistincte est ꝫmo: sz de eē vt distinguit 9 fieri. Un̄ nō repugnāt adiuicē: nō. n. h negat effcm̄ directe fieri ⁊ itēdi silez agēti: sz q̊ ad eē nō sēp directe itēdi ⁊ fieri.

¶ Ad 2m dubiū dr̄: q p se ēt vt modus cāndi quuz sumat 2r. s. vt distinguit 9 p accn̄s: ⁊ 9 p aliud: in pposito sumit: vt distinguit 9 per aliud: ita q ꝫmo est de forma aliq̄ nō māliter sed formal'r: ⁊ de depēdētia a cā actiua: q̄ 9uenit ei p se p̊. q. n. nāe alicui9 forme 9ueniat p se p°. depēdētia ab agēte: pz de ppo: respcū ppꝛij subi: homini sigdē cōuenit p se p° q ab eo fluat risibilitas: ⁊ e9 risibilitas exigit ex intrinseco q sit ab hoīe. Intētio igit lr̄e est: q for̄a que p se p̊ exigit depēdentiā a tali agēte: est ab eo ꝫm esse ⁊ fieri: que aūt nō hoc exigit: est ab eo ꝫm fieri tm̄: ⁊ māifestatur hoc sic. Depēdētia ad cām actiuā p se p°. 9ueniēs for̄e nō 9uenit ei rōne sui fieri pcise: qz fieri vt distinguit 9 eē nec est itrinsecū rōni forme nec necio comitat ipaz: alioqn cessante fieri nō maneret for̄a: depēdētia aūt illa 9uenit forme p se p̊: igit 9uenit ei ꝫm esse: ois g̊ forma p se p° depēdens ab aliq̄ est effect9 illius in esse: ⁊ e9: vt in lr̄a dr̄: quū. n. idē sit iudiciū de forma ⁊ eē: itelligi neqt q aliqs effect9 ꝫm eē ab aliq̄ depēdeat actiue ⁊ directe: ⁊ tn̄ non ꝫm formā p se p̊. Si. n. forme ei9 nō p se p̊ 9uēit depēdentia ad talē causam sz p aliud depēdet a tali agēte: p separatiōnē illius ali9 poterit nō dependere ab ipso: ⁊ sic sil' effectus erit depēdēs ꝫm eē: ⁊ nō depēdēs ꝫm formā ab eodem agēte: qd iplicat duo 9dictoria. Ad obiectōes vō in oppom iā patere pōt rn̄sio: qz h9 ppōnes loquunt idistincte de cā p se et effcū p se: nō distiguēdo ꝫz eē directe vel ꝫm fieri tm̄: pōt q̊qz iux̄ nunc dicta dari 2° rn̄sio q licz i istātys adductis ⁊ silib9 sit cā ⁊ effect9 p se: vt distiguit 9 p accidēs: nō tn̄ vt distinguit 9 per aliō: qz sūt effectus p fieri: qd est aliō ab eis.

¶ Ad 3m dubiū dr̄: q veruz est 9ntiaz illā fundari super illo pn̄°. s. cā p se alicui9 cāt illud i q̊cūqz inuenit: sz vt iā dcm̄ est itelligit de cā p se p̊ alicui9: ita q pseitas seu pimitas se teneat ex parte vtriusqz. s. tam cāe q̄z effectus: pportiōal'r tn̄: sic q b. 9ueniat p se p̊ depēdere ab a. ⁊ a. 9ueniat p se p̊ eē actiuū b. Pricipiū aūt h nō eget pbōne: sz est p se notū: qm̄ si b. 9uēit p se p̊ depēdētia ab a. in q̊cūqz iuenit est cū tali depēdentia: ipole est. n. separe aliqd ab eo qd 9uenit sibi p se: ⁊ sil'r si a. 9uenit p se p̊ q sit actiuū b. in q̊cūqz repit est actiuū ipsi9 b. ⁊ sic si a. ⁊ b. sunt eiusdē rōnis: idē est p se p̊ actiuū suiipsi9: qd est ipole in lr̄a deductū. Instātie aūt ad oppom adducte ex lr̄a soluunt: in q̄ expsse dr̄: q h dn̄r de effectu eiusdē rōnis: ita q sensus illius pncipij. cā p se alicui9 cāt illud: in q̊cūqz repit. est cā p se alicui9 cāt illud in q̊cūqz repit ꝫm eādē rōnē: nec opz q cāet illud in q̊cūqz equoce seu analogice iuenit: ⁊ in pmptu hui9 sane glose cā ē: qz qn̄ aliqd 9uēit alicui p se: nō oz ppea q 9ueniat suo equoco aut analogo: sz satis ē: ⁊ exigit q 9ueniat sibi in quocūqz ꝫm suā rōnē iuenit. Un̄ si corpa celestia cānt corpeitatē iferioꝝ p se: ⁊ sube imāles subalitatē ⁊c. pz rn̄sio: qz nō est eiusdē rōnis substātia aut corporeitas in cātis: ⁊ in h9 cāis. De deo aūt cōstat q ē cā p se p̊ entis iquātū entis: ⁊ n̄ seqt g̊ cāt ens i seipso: sz g̊ cāt ens i q̊cūqz iuēit ꝫm eādē rōnē q̄ iuēit in cātis: mō falsuz ē q in deo iueniat ꝫm eādē rōnē: cū ipe sit ens p eēntiā: cetera nō: sz reliq̄ sūt q̊dāmō eiusdē rōnis iquātū entia: qz sūt entia p pticipatōez. Et h bn̄ nota: qm̄ metaphyca h: mltos latuit illustres viros. Et ex his pz rn̄° ad rōnē i oppm: qm̄ eē p se actiuū suppōit fundamtū assilatiōis: n̄ tn̄ sēp ꝫz eādē rōnē: quā effect9 hēbit: sz qn̄z ꝫz altiorē quā effect9 imitabit. Et sil'r ex alia pte eē p se actiuū exigit actiuitatē i q̊cūqz

cā forme pprie: cū sit eadē rōne vtriusqz. Sz pōt eē cā hui9 forme. ꝫz q est in mā. i. q hec mā acqrat hāc formā. Et hoc ē eē cā ꝫm fieri sicut cū hō generat hoīem ⁊ ignis ignē. Et iō qn̄cunqz nālis effectus est natus ipressionē agētis recipere ꝫm eādē rōnē: ꝫz quā ē i agēte tūc fieri dependet ab agente. non aūt esse ipsius. Sed aliqn̄ effectus nō est nat9 recipe ipressionē agētis ꝫz eādē rōnē ꝫm quā est in agēte. sicut pz in omnib9 agētibus que nō agūt sil'e ꝫm spēm: sic celestia corpa sūt causa gnātionis inferioꝝ corporū dissimilium ꝫm spēm. Et tale agēs pōt eē cā forme ꝫm rōnez talis forme: ⁊ nō solū ꝫm q acqrit in hac mā. Et iō est cā nō solū fiēdi sz eēndi. Sic igit fieri rei nō pōt remanere cessante actiōe agentis qd est cā effect9 ꝫm fieri: ita nec eē rei pōt remanere cessante actiōe agentis qd est causa effect9 nō solū ꝫm fieri: sz etiā ꝫm esse. Et hec est rō quare aq̄ calefacta retinet calorem cessante actiōe ignis: non aūt remanet aer illuminat9 nec ad momentū cessante actione solis: qz. s. mā aque susceptiua est caloris ignis ꝫm eādē rōnez qua est in igne. Un̄ si perfecte perducat ad formā ignis retinebit calorē semper. Si autez imperfecte participet aliqd de forma ignis ꝫm quādā inchoationē calor nō semper remanebit: sz ad tps: ppter debilē pticipatiōez pricipij caloris. Aer aūt nullo mō nat9 est recipe lumen ꝫm eādē rōnē ꝫm quā ē in sole: vt. s. recipiat formaz solis q̄ est principiū lumis. Et iō qz nō hz radicē in aere statim cessat lumen cessante actione so-

in q̄ funda^tum^ sil'itudis inuenit̄ nō q̄litercūq3 sz ſm eādē rōnē: qua iuenit̄: in effectu. Et idcirco p ſe p̄actiuū nō repugnat oī cāe: sz vniuoce vt ſic: vt in lr̄a dr̄. Uñ illa duo p̄n^a ſane itellecta: vt decet: nō ɔ̄dicunt: ſed conſonant.

Circa explanationē p̄dicte drīe inter cauſam vniuocā z equiuocā diuibuz eſt de illa redditiōe cauſe: q̄re aqua retinet calorez: z aer nō ɔſeruat lumen. Uidet̄ .n. q̄ cauſa aſſignata falſa ſit: qm̄ quū aq̄ caleſit a ſole: conſeruat ēt calorem: remota a ſole: z tñ nō eſt ſuſceptiua forme caloris ſm eādē rōnē: qua eſt i ſole: vt pz. Uñ ſi rō eſſet bona: aqua calefacta a ſole ñ ɔſeruaret calorē: ſic aer ñ ſeruat lumen: poteſt q̄q3 argui ex parte luminis: qm̄ quū illuminat̄ aer a lucerna: ē ſuſceptiu^9^ forme illuminātis ſm eandem rōnē: quia cōicāt in mā: z tñ nō retinet̄: ſed depē det i fieri z cōſeruari a lucerna: ḡ zc̄.

39

17

44

44

Ad vtrāq3 obiectionez eadē rñſiōe dr̄: q̄ cū iudiciuz de rebus nō niſi ex ꝓprijs fieri debeat: id rebus ſimpliciter z optime attribuit̄: qd̄ cōuenit eis ex ꝓprijs cauſis: qd̄ aūt in ordine ad cauſas cōes cōpetere eis iuenit̄: aut reſecat̄ ab arte: aut ꝓprioꝝ iudicium non impedit. Uñ cū calor z lumen in hoc differāt manifeſte: q̄ calor ſm eſſe qd̄ hz in ꝓpria cauſa quā conſtat eſſe ignem: ſit ſm eandē rōnē participabilis ab his iferioribus per calefactionē: z lumē ſm eſſe qd̄ hz in propria cauſa: quaz ɔſtat eſſe quintā eſſentiā: ſiue in ſole tm̄: ſiue in omni parte a ſtrata: nō ſit participabile per illuminationē: ad propria reſpiciēs: Diuus Thomas optimā rōnem reddidit: quare calor remanet: z lumen non: q2 .ſ. ille ſm eſſe: qd̄ in ꝓpria hz cauſa per calefactionem eſt participabilis ſm eandē rōnem: lumē vo nō. Uñ ad obiectiones dicitur: q̄ ideo calor a ſole factus remanet: q2 calor eſt talis forma que nata eſt a materia aeris ſuſcipi ſm eſſe qd̄ hz in propria cauſa: nō in cauſa cōi: que eſt ſol: z ſimiliter lumen a lucerna nō remanet: q2 lumē eſt talis forma: que non eſt nata haberi ſm eandē rationē qua eſt in ꝓpria cauſa: nō in lucerna: q̄uis ēt aer nec eius mā poſſit p illuminationē ꝑuenire ad hñdū lumē ſm eādē rōnē qua eſt in lucerna: sz per aliq̄ aliam actionē. Et q̄ hec vera ſint ex eo pz q̄ tam ab igne q̄ a ſole vterq3 ꝑuenit effect^9^ .ſ. calor z lumen. Sz qm̄ reſpcū caloris ſol ē cā cōis: reſpcū luminis propria: ignis quoq3 reſpectu caloris eſt cā propria: reſpectu luminis cā eſt nō vt ignis: sz vt cuz celeſti nā communicat: vt dr̄ in 2° de aīa. iō ꝓpria cā caloris vt ſic: z vt calefaciēs: particl'is eſt ſcd̄m eandē rationē in alijs: z iō calor in alijs conſeruat̄ vtpote nō depēdēs in eē: q2 eius ꝓpa cā eſt vniuoca alijs: ꝓpria vo cā lumis vt ſic vt illuminās: non eſt ꝑticipabilis ab alijs ſm eandez rōnem: z ideo lumen nō retinetur: vtpote dependens in eē z fieri nō repugnāte huic ꝓpria cauſa: qm̄ nō eſt vniuoca alijs: z ſic pz itentio z ſubtilitas lr̄e.

o

44

509

d

508

lis. Sic aſit ſe hz oīs creatura ad deū: ſic aer ad ſolē illuminātem^c^. Sic .n. ſol eſt lucēs p ſuā nām: aer aūt ſit lumioſus participādo lumē a ſole: nō tñ participando nām ſolis: ita ſolus de^9^ eſt ens per eēntiā ſuam: q2 ei^9^ eſſentia eſt ſuū eſſe^c^. oīs aūt creatura eſt ens participatiue: nō q̄ ſua eēntia ſit ei^9^ eē. Et iō Aug. dicit. iiij. ſup gene. ad lit. Uirt^9^ dei ab eis que creata ſūt regēdis ſi ceſſaret aliqñ: ſimul z illoꝝ ceſſaret ſpēs: oīſq3 nā ɔcideret^c^. Et in. viij. eiuſdē lib. dicit: q̄ ſic aer p̄nte lumine ſit lucidus. ſic hō deo ſibi p̄nte illuminat̄. abſente aūt ɔtinuo tenebrat̄. Ad primū ḡ dōz: q̄ eē p ſe ɔſequit̄ formā creature ſuppoſito tñ influxu dei: ſic lumen ſeq̄t̄ diafanū aeris ſuppoſito iſluxu ſolis. Unde potētia ad nō eē in ſpūalibus creaturis z corporibus celeſtib^9^ magis eſt i deo q̄ pōt ſubtrahere ſuū influxū q̄3 in forma vel mā talium creaturarū^c^. Ad ſcd̄m dōm: q̄ deus non pōt cōicare alicui creature. vt conſeruet̄ in eſſe ſua actione ceſſante. ſic nō pōt ei cōicare q̄ nō ſit cauſa illius. Intantū .n. indiget creatura ɔſeruari a deo: inquātū eſſe effectus depēdet a cā eſſendi. Uñ nō eſt ſil'e de agēte q̄ non eſt cā eēndi sz fieri tātū. Ad tertiū dōm: q̄ rō illa ꝓcedit de ɔſeruatiōe que eſt p remotōez corrumpētis qua nō indigent omnes creature: vt dcm̄ eſt^c^. Ad quartū dōm: q̄ ɔſeruatio reꝝ a deo nō eſt p aliq̄ nouam actionē: sz p ɔtinuationez actiōis qua dat eſſe^c^. Que q̄dē actio eſt ſine motu z tpe: ſic ēt ɔſeruatio luminis in aere eſt p ɔtinuatū influxum a ſole.

Utꝝ deus imediate oēz creaturam ɔſeruat. Articu. II.

AD ſecundum ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ q̄ de^9^ imediate oēm creaturam ɔſeruet. Eadem eniz actiōe de^9^ eſt ɔſeruator rerū q̄ z creator: vt dcm̄ eſt^c^. Sz de^9^ imediate eſt creator omnium. Ergo imediate eſt etiā ɔſeruator. Preterea. Unaqueq3 res magis eſt ꝓxima ſibi q̄3 rei alteri. Sz nō pōt cōicare alicui creature q̄ ɔſeruet ſeipaz. Ergo m'lto min^9^ pōt ei cōicari: q̄ ɔſeruet aliā. Ergo ds̄ oīa ɔſeruat abſq3 aliq̄ alia cā ɔſeruāte. Preterea. Effect^9^ ɔſeruat̄

t

Itulus clarus. Articulus. II. In corpe vna ɔ̄ rñſiua. De^9^ ɔſeruat res quaſdā in eē mediantib^9^ aliq̄b^9^ cauſis. hec ɔ̄ p̄mo declarat̄ q̄tū ad li ɔſeruat. deinde ꝓbat̄: declarat̄ quidē repetendo diſtinctionē de conſeruatiōe dupl'r: indirecte z directe: z dicēdo: q̄ hic vtroq3 mō verificat̄: ꝓbat̄ aūt quo ad ɔſeruationē indirecte: ex māifeſto teſtimonio reꝝ corporaliū: quaꝝ multas videbimus ꝓhibere corruptiōez aliquoꝝ: vt ſal reſpcū carniū zc̄. quo ad ɔſeruationē vo directe ꝓbat̄: ab aliq̄ creatura depēdet aliq̄s effect^9^ ſm ſuū eē. ḡ multe ſūt cāe eēntialiter ordinate reſpcū alicui^9^ effectus ſm eē: ḡ idē effectus dependet in eſſe. p̄mo quidem a deo. ſecundario ab alijs: z tanto magis quanto cauſa eſt proximior prime.

Antecedens eſt per ſe notum: p̄ma quoq3 cōſequentia eſt manifeſta ex vi precedentis articuli: in quo deciſum eſt: q̄ omnis creatura depēdet a deo ſm ſuū eſſe. ſcd̄a ſimil'r eſt ex ſe euidens: etiam quo ad ordinem depēdentie adiectum: qui tamē ordo ſpecial'r confirmatur: z auctoritate Ariſtotel' attribuentis primo motui conſeruationez ꝑſeuerantie motus. Motui vo ſcd̄o: alternationis: z auctoritate Aſtrologoꝝ dantium ſaturno: q̄ eſt ſupremus: res fixas: ex hoc enim liquet: q̄ cauſa quāto ſuperior tāto magis cauſat ac cōſeruat effectum.

508

508

In reſpōſione ad p̄mū aduerte: q̄ quum cōcluſio ſit particularis. ſcz. q̄ quedā res ɔſeruant̄ a deo mediate: z argumtum in oppoſitū nō cōcludit vl'r: ſed de reb^9^ creatis vt ſic: nō aūt de alijs alio mō productis facile poteriſſz rñderi q̄ oēs creaturas quo ad ɔditiōnes creataz immediate cōſeruat ds̄: quo ad ɔditōes vo al'r productas mediate. Sz qm̄ i p̄^a^ reꝝ iſtitutōe oīa fuert̄ creata ēt illa q̄ꝝ ɔſuatio pēdet ex cauſiſ ſcd̄iſ. vt pz d̄ p̄mis ididuis leonū z boū zc̄. Iccirco argu^m^ applicatū ad p̄ma iſtituta difficili^9^ eſt: vt pz: z ad itentuz reſpicit reſpōſio. Ad cui^9^ euidentiā ſcito: q̄ res ſunt in duplici ordine: q̄dāz ſunt q̄bus creari cōuenit p ſe: quedaz vo q̄bus cōuenit per accidēs: per ſe aūt cōuenire dico: nō q̄ exigant q̄ creentur: ſed q2 exigūt: q̄ ſi fiūt: eoꝝ factio ſit creatio: p accñs vo que p̄nt fieri p creationem: z p aliam viā. Ea que p ſe creant̄ a ſolo deo ɔſeruant̄: z in his eſt nec̄io veruz: q̄ eadē actio eſt ɔſeruationis z creationis. Talia ſunt āt ſube imāles: z vl'r iꝑgnābilia z incorruptibilia: ea vo que p accidens creant̄ non opz a ſolo deo ɔſeruari: z in his cōſeruatio nō eſt creatio: imaginādū eſt eni q̄ deus creādo bouem ſupplet vicem oīuz mediaruz cāꝝ: quo ad h̄ qd̄ eſt dare illi eē: ſed ſtatiz q̄ ɔ̄dit eē deſinit ſupplere vicez aliarum cauſarū reſpectu bouis illius: z faciet vnāquāq3 cauſam in ſuo ordine hēre influxum ſup illum: ac ſi fuiſſz ab eis ꝓduct^9^: z ſic deus i ſuo ordine cū alijs cauſis medijs ɔſeruat hūc bouē: quē tñ ſoluſ creauit. Et hoc eſt qd̄ i hac rñſione breuiter dr̄: q̄ deus imediate oīa creauit: ſed ordinez iſtituit vt quedam ab his pēderent: a q̄bus conſeruarent̄: hoc eniz eſt verū quo ad creata per accidēs: que imediate poſt creationē ſubiecit ordini cauſaruz ſecundarum. Et conſequenter conſeruandas inſtituit a cauſis ſecundis: z a ſe p̄ncipaliter.

c

346

568

b

6

256

240

in eē ab eo quod eſt cauſa eius nō ſolum ſm fieri: ſed etiaz ſm eē. Sz omnes cauſe create: vt videt̄ nō ſunt cauſe ſuoꝝ effectuum: niſi ſm fieri. Non ſunt enim cauſe niſi mouēdo: vt ſupra habitum eſt^c^. Ergo nō ſūt cauſe conſeruantes ſuos effectus in eſſe. Sz ɔ̄ eſt q̄ p idem cōſeruat̄ res p qd̄ hz eē. Sz deus dat eē rebus mediātibus aliq̄bus cauſis medijs. Ergo etiaz res in eſſe conſeruat mediantibus aliq̄bus cauſis. Reſpōdeo dōz: q̄ ſicut dcm̄ eſt^c^: dupliciter aliq̄d rez aliquā in eē cōſeruat. Uno modo indirecte z per accidēs: per hoc q̄ remouet vel impedit actionem corrumpētis. Alio modo directe z per ſe: q2 ab eo depēdet eē alterius: ſicut a cauſa depēdet effectus. Utroq3 autem modo aliqua res creata iuenit̄ eſſe alterius cōſeruatiua. Manifeſtum eſt enim q̄ etiā in rebus corporalibus multa ſunt que impediunt actiones corrumpētium: z per hoc dicunt̄ rerum cōſeruatiua. Sicut ſal impedit carnes a putrefactione. Et ſimile eſt i multis alijs. Inuenitur etiaz q̄ ab aliqua creatura dependet aliquis effectus ſm ſuum eſſe. Cum enim ſunt multe cauſe ordinate neceſſe ē q̄ effectus depēdeat primo q̄dem z principaliter a cauſa prima. ſecūdario vo ab omnibus cauſis medijs. Et ideo principaliter q̄dem prima cauſa eſt effectus ɔſeruatiua. ſecūdario vo oēs medie cauſe: z tanto magis q̄to cauſa fuerit altior z prime cauſe proximior. Uñ ſuperioribus cauſis etiaz in corporalibus rebus attribuit̄ conſeruatio z ꝑmanentia rerum: ſicut phs dicit in. ii. meta. q̄ primus motus .ſ. diurnus eſt cauſa cōtinuitatis gñationis^c^. Secundus autem motus q̄ eſt p zodiacum eſt cauſa diuerſitatis que eſt ſm gñationez z corruptionem. Et ſimiliter aſtrologi attribuunt ſaturno: qui eſt ſupremus planetarum: res fixas z permanentes. Sic igitur dōm eſt: q̄ deus cōſeruat res quaſdam in eē mediantibus aliq̄bus cauſis. Ad primum ḡ dōm: q̄ deus imediate omnia creauit: sz in ipa rerum creatōe ordinē in rebus inſtituit: vt q̄dāz ab alijs depēderēt: p quas ſecūdario conſeruarent̄ in eſſe preſuppoſita tamē principali conſeruatione que eſt ab ipſo. Ad ſcd̄m dōm: q̄ cū ꝓprie cā ſit ɔſeruatiua effectus ab ea depēdentis: ſicut nulli effectui p̄ſtari pōt q̄ ſit cā ſuiipſi^9^: poteſt tamē ei preſtari q̄ ſit cauſa alterius: ita etiaz nulli effectui p̄ſtari poteſt q̄ ſit ſuiipſius cōſeruatiuus^c^: pōt tamē ei p̄ſtari q̄ ſit conſeruatiuus alterius. Ad tertiuz dicēdum: q̄ nulla creatura poteſt eē cauſa alterius quātum ad hoc q̄ acq̄rat nouam formam vel diſpōnem niſi p moduz alicuius mutationis: q2 ſemp agit p̄ſuppoſito aliquo ſubto^c^. Sed poſtq̄3 formam vel diſpoſitionem inducit in effectu: abſq3 alia imutatione effectus hui^9^ formam vel diſpoſitionem conſeruat. Sicut in aere ꝓut illuminatur de nouo: itelligit̄ quedaz mutatio: ſed cōſeruatio luminis eſt abſq3 aeris imutatione ex ſola preſentia illuminantis.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

¶Articu. III. Jtus clarus.

¶In cõpe duo: ꝓmo error oppositus. 2° clusio rñsiua.

¶Quo ad ꝓmũ duo. ꝓmo errõ est: q̃ de⁹ nõ potest aliqd in nihilũ redigere. ꝓbat. de⁹ pduxit res de necitate nãe. g̃ non pót nõ vare eé. Añs supponit ¶ oseqntia probatur: q̃ deus nõ est nãe mutabil. 2° reprobatio erroꝛ auctozitate scripture.

¶Quo ad scõz ꝛclusio rñsiua: deus pót oia i nihiluz redigere, pbat. cõicare eé ex liberalitate dei. g̃ ¶ cõseruare. g̃ de⁹ pót nõ ꝛseruare qõ ẽ anihilare. añcedẽs supponitur. ꝓma ꝓñtia pbat: q̃ nihil aliud est cõseruare: q̃ influxuz eẽndi cõtinuare. 2° vo pbat: q̃ sicut potest nõ dare eé anteq̃ det: ita nõ ꝓtinuare postq̃ dedit.

¶Articu. IIII. Jtus clarus.

¶In corpe vna cõclusio respõsiua. Nihil oino in nihilum redigitur. pbatur. nature creaturarũ respectu nãliũ ¶ gr̃e mãifestatio: respectu mirabiliuz: ostẽdit q̃

¶Utrum deus possit aliqd in nihilum redigere. Arti. III.

AD tertiuz sic ꝓcedit. Uñ q̃ deus nõ possit aliqd in nihilũ redigere. Bic. n. Aug. in li. lxxxiij. q. q̃ deus nõ est cã tẽdẽdi in non eé. Hoc asit cõtingeret si aliquã creaturã redigeret in nihiluz. Ergo õs nõ pót aliqd in nihiluz redigere. ¶Preterea. Deus ẽ causa rez vt sint p suã bonitatẽ: q̃ vt Augu. dic̃ in de doc. xp̃i. inq̃tum õs bonus est sum⁹. Sz õs nõ pót nõ eé bonus. Ergo nõ pót facere vt res nõ sint. Quod faceret si eas nihilũ redigẽt. ¶Preterea. Si õs in nihiluz aliq̃ redigeret oporteret q̃ hoc fieret p aliq̃z actionẽ. Sz hoc non pót eé: q̃ ois actio determinat ad aliq̃d ens. Un ẽt actio corrumpẽtis terminat ad aliqd gñatum: q̃ gñatio vnius ẽ corruptio alterius. Ergo õs non pót aliqd i nihilum redigere.

¶Sz ꝛ est qđ dr̃ Hiere. x. Corripe me dñe. verũtamẽ in iudicio ¶ nõ in furoꝛe tuo: ne forte ad nihilũ redigas me.

¶Rñdeo dõm: q̃ qdaz posuerũt q̃ õs res i eé pduxit agẽdo de necitate nãe. Qđ si eé vez õs non possz rẽ aliquam in nihilum redigere: sicut nõ pót a sua nã mutari. Sz sic̃ supza est habitum: hec positio ẽ falsa. ¶a fide catholica penitus aliena: q̃ cõfitet deũ res libera volũtate produxisse in eé: ꝓm illud ps. Oia q̃cunq̃ voluit dñs fecit. Hoc igr̃ q̃ õs creature eé ꝛmunicat ex dei volũtate dependet. nec alr̃ in eé cõseruat: nisi inq̃tum eis cõtinue influit eé: vt dictuz ẽ. Sicut g̃ añq̃z res eẽnt potuit eis non cõicare eé: ¶ sic eas nõ faceret: ita postq̃z iaz facte sunt pót eis nõ influere eé. Et sic eé desisteret. Qđ ẽ eas in nihilum redigere. ¶Ad primum g̃ dõm: q̃ non eé nõ habz causaz p se: q̃ nihil pót eé causa nisi inq̃tuz ẽ ens. Ens autẽ p se loquẽdo ẽ causa cẽndi. Sic igit̃ õs non pót eé causa tẽdẽdi in nõ eé. Sz hoc habz creatura ex seipsa: inquãtum ẽ de nihilo. Sz p accñs õs pót eé causa q̃ res in nihilũ redigant: subtrahẽdo. s. suam actionẽ a reb⁹. ¶Ad scõm dõm: q̃ bonitas dei ẽ causa rez: nõ quasi ex necitate nature: q̃ diuina bonitas nõ dependet ex reb⁹ creatis. Sz p liberã volũtatẽ. Uñ sic̃ potuit siñ ꝓiudicio bonitaꝛ sue res nõ ꝓducere in eé: ita absq̃z detrimẽto sue bonitatis pót res in eé nõ conseruare. ¶Ad tertium dõm: q̃ si õs rẽ aliquã redigeret in nihilum: hoc nõ eẽt p aliquã actionẽ: ħ p hoc q̃ ab agendo cessaret.

¶Utrum aliqd in nihilum redigat. Ar. IIII.

AD quartum sic ꝓcedit. Uñ q̃ aliqd i nihilum redigat. Finis. n. rñdet ꝓncipio. Sz a ꝓncipio nihil erat nisi õs. Ergo ad hũc finẽ res ꝓducent: vt nihil sit nisi õs. Et ita creature in nihilũ redigentur. ¶Preterea. Dis creatura hz potẽtiã finitã Sz nulla potẽtia finita se extẽdit ad infinitum. Uñ in. viij. phy. pbat: q̃ potẽtia finita nõ pót mouere tpe infinito. Ergo nulla creatura pót durare in infinitum. Et ita qñq̃z in nihiluz redigẽt. ¶Preterea. Forme ¶ accidẽtia non habẽt mãm partẽ sui. Sz quãdoq̃z defiũt eé. Ergo in nihilum redigunt.

¶Sz ꝛ est qđ dr̃ eccl. iij. Didici q̃ omnia opa q̃ fecit deus pseuerat in eternum.

¶Rñdeo dõm: q̃ eoꝛ q̃ a deo fiunt circa creaturam q̃dam ꝓueniunt ꝓm nãlẽ cursum rez: q̃dam vo miraculose opat ꝓtẽ ozdinẽ nãlem creaturis iditum: vt infra dicẽt. Que asit factura ẽ õs ꝓm ozdinẽ naturalẽ rebus iditum considerari possunt ex ipsis rerũ naturis. Que vo miraculose fiunt ozdinant ad gr̃e manifestationẽ: ꝓm illud Apli. i. ad Coꝛ. xij. Unicuiq̃z dat manifestatio spũs ad vtilitatẽ. Et postmoduz iter cetera subdit õ miraculoꝛ opõne. Creaturarum autẽ nãe hoc õmonstrat vt nulla earuz in nihilum redigat. Qz vl sunt mãles: ¶ sic in eis non ẽ põa ad nõ eé: vl sunt mãles: ¶ sic sẽpẽ remanẽt semp ꝓm mãm: q̃ icoꝛruptibilis ẽ: vtpote subm exñs gnõnis ¶ coꝛruptiõis. Redigere ẽt aliqd in nihilum nõ ꝓtinet ad gr̃e manifestationẽ: cum magis p hoc dina põa ¶ bonitas ostẽdat q̃ res in eé cõseruat. Uñ simplr dõum est q̃ nihil oino in nihilum redigetur.

¶Ad primum ergo dõm: q̃ hoc q̃ res in esse producte sunt postq̃z non fuerunt declarat po

rez nõ redigun tur in nihiluz. ergo nihil oio in nihilum redigit. Añs quo ad ꝓmam partez ꝓbatur: discurrendo p naturas: quia aut mãles: ¶ remanet mã: aut imãles ¶ mãet tota. Quo ad scõaz vo: q̃ nõ ꝓtinet ad gratie manifestationẽ annihilatio: ꝓbatur: q̃ magis diuina bonitas ¶ potẽtia oñdũtur cõseruãdo: consequẽtia vo ꝓbat: distinguẽdo res que fuit i duos ozdines scz nãliuz ¶ miraculosoꝛum: ¶ agiendo q̃ res nãles ex naturis: miraculose ex gratie manifestatione pensantur: qõ ꝓbatur auctozitate apli. prima. ad coꝛinthios. 12:

¶In respõsione ad secũduz esto cautẽ: nec itelligas ꝓpter habere aut nõ habere contrarum res eé natuꝛ eterne aut temporalis: sz hec est manifestatio a posteriozi: q̃ enim celum ¶ itelligẽtie sũt talis nature: ideo eterno ꝛseruantur a deo: ¶ exemꝑte a cõtrarys: ¶ nõ ecõuerso: vtpz in primo celi: ¶ similiter q̃ hec inferioza sunt talia: ideo nõ sunt ex se cõseruabilia eterna: et sunt impedibilia a cõtrarys: ne sint:

tentiam ꝓducentis: sed q̃ in nihilum redigerenẽ huiꝰ manifestationem impediret: cum dei potẽtia in hoc maxime oñdat̃ q̃ res in eé conseruat: ꝓm illud apoli heb. i. Portans oia verbo virtutis sue. ¶Ad secũduz dõz: q̃ potẽtia creature ad eẽndum est receptiua tñ: ħ potentia actiua est ipsius dei: a quo ẽ influxus eẽndi. Uñ q̃ res in infinitum durẽt: sequit̃ infinitatem dine virtutis. Determinat̃ tñ qbusdam rebus virtus ad manenduz tpe determinato: inq̃tum impediri pñt ne percipiat influxum eẽndi: q̃ est ab eo: ex aliquo cõtrario agente: cui finita virtus nõ potest resistere tẽpore infinito: sed solũ tpe determinato. Et ideo ea q̃ nõ hñt contrariũ: q̃uis hẽant finitã ¶ tutẽ: pseuerat in eternuz. ¶Ad tertium dõm: q̃ forme ¶ accñtia nõ sunt entia completa: cuz nõ subsistãt: sed qõlibz eoꝛum est aliqd entis. Sic eniz ens dr̃: qz eo aliqd est. Et tñ eo mõ quo sunt non oino in nihilum redigunt: non qz aliqua pars eoꝛũ remaneat: sed remanet in potẽtia mãe vel subiecti.

¶De mutatione creaturarum a deo. Questio. CV.

DEinde ꝛsiderandum est de secundo effectu gubernationis dine: q̃ est mutatio creaturaruz a deo. Et ꝓmo de mutatione creaturaruz. Scõo de mutatione vni⁹ creature ab alia. ¶Circa ꝓmum querunt. viij. ꝓmo q̃rit vtruz deus imediate possit mouere mãm ad formaz. Secũdo: vtrũ imediate possit mouere aliqđ coꝛp⁹. Tertio: vtrũ possit mouere itellectũ. Quarto: vtrũ possit mouere voluntatem. Quinto: vtrũ deus operet in omni operante. Sexto: vtrum possit aliqd facere preter ozdinem rebus idituz. Septimo: vtrum oia que sic deus facit sint miracula. Octauo: õ diuersitate miraculoꝛum.

¶Utruz deus possit imediate mouere mãm ad formã. Ar. I.

AD ꝓmum sic ꝓcedit. Uidet q̃ de⁹ non possit immediate mouere mãm ad formã. Sicut enim ꝓbat phus in. vij. meta. formã in hac mã nihil facere potest nisi forma que est i mã: qz simile fac̃ sibi sile in mã. ¶Preterea. Si aliqđ agens sẽbeat ad multa nulluz eoꝛ ꝓducet nisi determinet̃ ad vnũ per aliqd aliõ: vt. n. in. iij. de aia dr̃. vniuersalis opio nõ mouet nisi mediãte aliq̃ pticulari apprehensione. Sz virtus dina est vlis cã oium. Ergo nõ pót ꝓducere aliquã pticularẽ formã nisi mediante aliquo pticulari agẽte. ¶Preterea. Sic̃ eé cõmune dependet a prima cã vli: ita eé determiatũ dependet a õterminatis causis pticularib⁹: vt supza habitũ est. Sz determinatũ esse alic⁹ rei est ꝓ ꝓpriã ei⁹ formã. Ergo ꝓpꝛie rez forme nõ ꝓducunt a deo: nisi mediãtibus causis pticularibus.

¶Sz ꝛ ẽ qõ dr̃ gen. ij. Formauit õs hoiez de limo terre.

¶Rñdeo dõm: q̃ õs imediate pót mouere mãm ad formaz: qz ens in potẽtia passiua reduci pót in actũ a potentia activa que eam sub sua ptãte cõtinet. Cuz igit̃ mã ꝓtineat̃ sub ptãte dina. vtpote a deo ꝓducta: pót reduci in actũ per diuinã potẽtiam. Et hoc est moueri mãm ad formã: qz forma nihil aliud est q̃z actus mãe. ¶Ad primũ g̃ dõz: q̃ effectus aliqs iuenit assimilari cause agenti dupliꝛ. Uno mõ ꝓm eãdez spẽz: vt hõ gñat̃ ab hoie: ¶ ignis ab igne. Alio mõ ꝓm virtualẽ ꝓtinẽtiã:

¶ diuinum influxuz pcipiãt ¶c.

¶Qõ. CV.

¶Articulus. I. Jtus clarus.

¶In coꝛpe vna cõclusio respõsiua: de⁹ potest imediate mouere materiaz ad formam. ꝓbatur. ens i potentia passiua potest imediate reduci in actum a potẽtia actiua: que eaz i potestate sua continet. ergo materia potest reduci in actuz per diuinaz potentiam immediate. ergo potest moueri ad formam a deo imediate. Añcedẽs patet. ꝓma consequentia ꝓbatur: quia est pducta a deo. Secunda consequentia ꝓbatur: qz actus ẽ materie est ipa forma.

¶Artic. II. Itus clarus.

¶In corpeyna cõclusio respõsiua. Deus põt imediate mouere quodcunq; corp⁹. ꝓbatur dupliciter. primo necario. 2° rõnabiliter. primo ergo sic: erroneũ est deuz nõ posse per seipsum facere oẽs determiatos effectus: qui fiunt per quãcunq; causam creatã. ergo deus põt imediate mouere ꝛc. Antecedẽs supponitur discussiuz in q.25. cõsequentia ꝓbatur: qz vnus effectuũ creatarum causarum est mouere corpa: vt ps. 2° ꝓbatur sic. omnis motus vel est via ad formaz: vel cõsequitur ipsaz. ergo est ab eodem a quo est forma. ergo potest esse a deo. Antecedẽs declaratur inductione ꝑma. cõsequentia ꝓbatur: qz eiusdẽ est dare formaz ⁊ disponere ad eam: ⁊ dare cõsequẽtia: qõ declaratur in igne. Secũda vo cõsequẽtia ꝓbatur: qz dei est dare formam: vt ps ex precedẽtibus.

Ergo deus nõ põt imediate mouere aliqõ corpus. ¶Preterea. Deus est mouẽs nõ motũ. Tale aũt est appetibile apprehẽsum. Mouet igit deus sic desideratũ ⁊ apprehẽsum. Sz nõ apphẽdit nisi ab itellu: q nõ est corp⁹ nec virt⁹ corpis. g̃ deus nõ põt mouẽ aliqõ corp⁹ imediate.

¶Preterea. Phs ꝓbat in. viij. physi. q põa infinita mouet in istãti. Sz ipole est aliqõ corp⁹ in istanti moueri: qz cũ ois mot⁹ sit iter opposita: seqret q duo opposita sit inessent eidẽ. Mõ est ipole. Ergo corp⁹ nõ põt imediate moueri a põa infinita. Potẽtia aũt dei est infinita: vt supra habituz est. Ergo deus põt imediate mouere aliqõ corpus.

¶Sz ẽ. Opa sex dieruz deus fecit imediate: in qbus ꝓtinet motus corporum: vt ps ꝑ boc qõ dr ge. i. cõgregent aque in locum vnum. Ergo deus imediate põt mouere corpus.

¶Rñdeo dõm: q erroneũ est dicere deum nõ posse facere p seipm oẽs determinatos effect⁹ q fiũt ꝑ quãcũq; cãm creatã. Vñ cũ corpa moueant imediate a causis creatis: nulli dz venire i dubiũ qn ds possit mouere imediate qcũq; corp⁹. Et h̃ qdẽ ꝓueniẽs ẽ ad ea q̃ supra dcã sunt. Nã ois mot⁹ corpis cuiuscũq; vel ꝓseqt formã. Sic mot⁹ localis graniũ ⁊ leuiũ ꝓseqt formaz q̃ daf a gñante: rõne cui⁹ gñans dr mouẽs: vl est via ad formã aliq̃: sic calefactio est via ad formã ignis. Eiusdẽ aũt est ipzimere formã ⁊ disponere ad formã: ⁊ dare motũ ꝓsitez formã. Ignis. n. nõ solũ gñat aliuz ignẽ: ꝫ ẽt calefacit ⁊ sursuz mouet. Cuz igit ds possit imediate formã mãe ipzimere: ꝓñs ẽ vt possit ꝑm quẽcunq; motũ corp⁹ qcũq; mouere. ¶Ad primum g̃ dõm: q duplex est tact⁹. s. corpalis: sic duo corpa se tãgunt. Et ꝟtual: sic dr q cõristãs tãgit ꝓristantũ. Scdz igit primũ ꝓtactuz ds: cũ sit icorpeus: nec tãgit nec tãgit. ꝑm autẽ ꝟtualez ꝓtactũ tãgit qdẽ mouẽdo creaturas: ꝫ nõ tãgit: qz nulli⁹ creature virt⁹ nãlis põt ad ipz ptingere. Et sic itellexit Bio. q nõ est tact⁹ dei: vt. s. tãgat. ¶Ad scõm dõm: q mouet ds sic desideratũ ⁊ itellm. Sz nõ oz q sp moueat sic desideratũ ⁊ itellm ab eo qõ mouet: ꝫ sic desideratũ ⁊ motũ a seipso: qz oia opaf pp suã bonitatẽ. ¶Ad tertiũ dõm: q phs in. viij. phy. itẽdi ꝓbare q ꝟtus primi motoris nõ sit virt⁹ in magnitudie: tali rõne virt⁹ primi motoris est infinita. Qõ ꝓbat p ℞ q põt mouere tpe ifinito: virt⁹ aũt ifinita si eẽt in aliq̃ magnitudine moueret i nõ tpe: qõ est ipole. Ergo oz q ifinita virtus primi motoris sit nõ i magnitudie. Ex quo

¶Artic. III. Itus clar⁹: ⁊ clario: erit in corpore.

¶In corpe tria ꝑmo declarat quid et quotuplex sit mouere itellectum. 2° respõdet q̃sito. 3° epylogat.

¶Quo ad primum duo. primo qd: ⁊ dicit q mouere itellectum est dare formaz que est principium intellectualis operatiõis: declaratur a simili in corporib⁹: ex quibus nomen trãslatuz est ad intellectus: qz mouere dr dans formã. 2° q̃ tuplex: ⁊ dicit q est duplex: iuxta duplicem formã. scz virtutem intellectiuam: ⁊ spẽm intelligibilem.

¶Quo ad scõz cõclusio respõsiua bimẽbris est: de⁹ mouet intellectũ creatuz vtroq; mõdo. scz dãdo virtutẽ ⁊ dando speciem itelligibilem: probatur ꝑma pars. primo deus est ꝑmum ens imateriale. ergo ꝑmum itelligẽs: ergo est causa omnis ẏturis itelligendi. antecedens ps. ꝑma cõsequentia ꝓbatur: qz itellectualis seqtur immãlitatem: scda vero qz primũ i quolibet ordine ẽ causa ceteroz. ps q corpus moueri in nõ tempore: nõ ꝓseqt nisi ꝟtutẽ ifinitã in magnitudine. Cui⁹ rõ est: qz ois virt⁹ q̃ est in magnitudine mouet ꝑm se totã cũ moueat p nẽcitatẽ nãe. Potẽtia aũt ifinita ꝓportiõabiliter excedit q̃lz potẽtiã finitã. Quãto aũt maioz est põa mouẽtis: tãto ẽ maioz velocitas motus. Cuz igit põa finita moueat tpe determinato: seqt q põa ifinita nõ moueat i aliquo tpe: qz cuiuscũq; tpis ad aliud tps est aliq̃ ꝓportio. Sz virt⁹ q̃ nõ est in magnitudine est virt⁹ alic⁹ itelligẽtis: q opat in effectib⁹ ps q eis ꝓuenit. Et iõ cuz corpi nõ possit eẽ ꝓueniẽs moueri i nõ tpe: nõ seqt q moueat in nõ tpe.

¶Utruz deus moueat imediate itellm creatuz. Artic. III.

AD tertiuz sic ꝓceditur. Videt q de⁹ nõ possit imediate mouere aliqõ corpus. Cum enim mouẽs ⁊ motum oporteat eẽ simul. vt probat in. viij. phy. opz eẽ cõtactum quẽdam mouẽtis ⁊ moti. Sed nõ põt esse ꝓtactus dei ⁊ corpis alicuius. Dicit eni Dio. in. i. cap. de di. no. q dei nõ ẽ aliqs tactus. ps q corpus moueri in nõ tempore: nõ ꝓseqt nisi ꝟtutẽ ifinitã in magnitudine. Cui⁹ rõ est: qz ois virt⁹ q̃ est in magnitudine mouet ꝑm se totã cũ moueat p nẽcitatẽ nãe. Potẽtia aũt ifinita ꝓportiõabiliter excedit q̃lz potẽtiã finitã. Quãto aũt maioz est põa mouẽtis: tãto ẽ maioz velocitas motus. Cuz igit põa finita moueat tpe determinato: seqt q põa ifinita nõ moueat i aliquo tpe: qz cuiuscũq; tpis ad aliud tps est aliq̃ ꝓportio. Sz virt⁹ q̃ nõ est in magnitudine est virt⁹ alic⁹ itelligẽtis: q opat in effectib⁹ ps q eis ꝓuenit. Et iõ cuz corpi nõ possit eẽ ꝓueniẽs moueri i nõ tpe: nõ seqt q moueat in nõ tpe.

¶Utruz deus moueat imediate itellm creatuz. Artic. III.

AD tertiuz sic ꝓceditur. Videt q de⁹ nõ possit imediate mouere aliqõ corpus. Cum enim mouẽs ⁊ motum oporteat eẽ simul. vt probat in. viij. phy. opz eẽ cõtactum quẽdam mouẽtis ⁊ moti. Sed nõ põt esse ꝓtactus dei ⁊ corpis alicuius. Dicit eni Dio. in. i. cap. de di. no. q dei nõ ẽ aliqs tactus. Ergo deus nõ põt imediate mouere aliqõ corpus. ¶Preterea. Deus est mouẽs nõ motũ. Tale aũt est appetibile apprehẽsum. Mouet igit deus sic desideratũ ⁊ apprehẽsum. Sz nõ apphẽdit nisi ab itellu: q nõ est corp⁹ nec virt⁹ corpis. g̃ deus nõ põt mouẽ aliqõ corp⁹ imediate.

¶Preterea. Phs ꝓbat in. viij. physi. q põa infinita mouet in istãti. Sz ipole est aliqõ corp⁹ in istanti moueri: qz cũ ois mot⁹ sit iter oppositas: seqret q duo opposita sit inessent eidẽ. Mõ est ipole. Ergo corp⁹ nõ põt imediate moueri a põa ifinita. Potẽtia aũt dei est ifinita: vt supra habituz est. Ergo deus põt imediate mouere aliqõ corpus.

¶Sz ẽ. Opa sex dieruz deus fecit imediate: in qbus ꝓtinet motus corporum: vt ps ꝑ boc qõ dr ge. i. cõgregent aque in locum vnum. Ergo deus imediate põt mouere corpus.

¶Rñdeo dõm: q erroneũ est dicere deum nõ posse facere p seipm oẽs determinatos effect⁹ q fiũt ꝑ quãcũq; cãm creatã. Vñ cũ corpa moueant imediate a causis creatis: nulli dz venire i dubiũ qn ds possit mouere imediate qcũq; corp⁹. Et h̃ qdẽ ꝓueniẽs ẽ ad ea q̃ supra dcã sunt. Nã ois mot⁹ corpis cuiuscũq; vel ꝓseqt formã. Sic mot⁹ localis graniũ ⁊ leuiũ ꝓseqt formaz q̃ daf a gñante: rõne cui⁹ gñans dr mouẽs: vl est via ad formã aliq̃: sic calefactio est via ad formã ignis. Eiusdẽ aũt est ipzimere formã ⁊ disponere ad formã: ⁊ dare motũ ꝓsitez formã. Ignis. n. nõ solũ gñat aliuz ignẽ: ꝫ ẽt calefacit ⁊ sursuz mouet. Cuz igit ds possit imediate formã mãe ipzimere: ꝓñs ẽ vt possit ꝑm quẽcunq; motũ corp⁹ qcũq; mouere. ¶Ad primum g̃ dõm: q duplex est tact⁹. s. corpalis: sic duo corpa se tãgunt. Et ꝟtual: sic dr q cõristãs tãgit ꝓristantũ. Scdz igit primũ ꝓtactuz ds: cũ sit icorpeus: nec tãgit nec tãgit. ꝑm autẽ ꝟtualez ꝓtactũ tãgit qdẽ mouẽdo creaturas: ꝫ nõ tãgit: qz nulli⁹ creature virt⁹ nãlis põt ad ipz ptingere. Et sic itellexit Dio. q nõ est tact⁹ dei: vt. s. tãgat. ¶Ad scõm dõm: q mouet ds sic desideratũ ⁊ itellm. Sz nõ oz q sp moueat sic desideratũ ⁊ itellm ab eo qõ mouet: ꝫ sic desideratũ ⁊ motũ a seipso: qz oia opaf pp suã bonitatẽ. ¶Ad tertiũ dõm: q phs in. viij. phy. itẽdi ꝓbare q ꝟtus primi motoris nõ sit virt⁹ in magnitudie: tali rõne virt⁹ primi motoris est infinita. Qõ ꝓbat p ℞ q põt mouere tpe ifinito: virt⁹ aũt ifinita si eẽt in aliq̃ magnitudine moueret i nõ tpe: qõ est ipole. Ergo oz q ifinita virtus primi motoris sit nõ i magnitudie. Ex quo deinde ꝓbatur scda pars: deus est primũ ens: ergo i ipso oia preexistunt intelligibiliter: ergo rationes intelligibiles omnium primo sunt in eo: ergo ab eo deriuantur in omnes intellectus: Antecedens patet: prima consequentia probatur: ⁊ quo ad preexistentiam qz est prima causa: ⁊ quo ad modũ: qz sunt in eo q moduz eius: ipsum enim ẽ suppoit intellectuale esse. secunda est ex se euidens. tertia similiter ex illa propositõe: primum in quolibet ordie: veruntamẽ in littera manifestatur ex ℞: q ab ipso deriuãtur omnia in eẽ nature: vt sint.

¶Quo ad tertium epilogus patet: ⁊ nota q lumen infusuz nõ numeratur inter species: ꝫ inter virtutes itellectiuas: qz nõ se habet: vt ratio intelligẽdi: sed vt efficaciam prestans intellectui cõfortando ⁊ eleuando ipsuz: vt superius de lumine glorie dictum est.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

¶ Articulus. IIII.

t Jtulus clarus. ¶ In corpore duo. Primo dicit quotuplex est mouere voluntatem. Secundo respondet quesito.

¶ Quo ad primum dicit: q̄ volūtatez mouet̄ dupliciter: vno modo sicut obiectum: alio modo sicut dans ipsam virtutez volendi. declaratur a simili intellectus ex precedenti articulo. Et nota q̄ non assimilat motionem voluntatis motioni intellectus quo ad hanc similitudinē ab obiecto: que sit primus actus: quia in volūtate nō est talis progressus qualis in intellectu: sed assimilat quo ad motionē absolute: quia scilicet vterq̄ mouet̄ ab obiecto: q̄uis dissimiliter.

¶ Quo ad secundum conclusio responsiua est: proprium ē dei mouere volūtatem vtroq̄ modo: et maxime secundo. s. interius inclinando: hec conclusio declaratur et probat̄. p̄ quo ad primum modum. s. motionē obiectiuā: declarat̄ q̄ intellectus de motione sufficienti et efficaci. i. q̄ ex natura obiecti sufficiat nō ad alliciendū sed ad efficaciter ducendū volūtatē in actum secundum rationem sui: et hoc ad differentiam aliorum: non dicit deus ab alijs per hoc: q̄ ipse solus possit volūtatē obiectiue mouere: quia hoc pōt quodlibet bonū: sed per hoc q̄ ipse solus pōt sufficienti efficacia: obiectiue volūtatē mouere. probat̄ aūt sic sola virtus actiua excedēs aut adequās virtutē passiuaz pōt sufficiēti efficacia ipsaz mouere. ergo soluz bonū vniuersale pōt sufficiēter efficaciterq̄z volūtatē mouere. ergo solus deus implet volūtatem et sufficiēter eā mouet. Antecedens patet. et prima consequentia probatur: quia virtus passiua volūtatis se extēdit ad bonuz vniuersale: quod probatur: quia est eius obiectum: quod manifestatur: quia intellectus obiectum est ens vniuersale. Secunda consequentia probat̄: quia quelibet creatura est bonuz particulare: deus aūt vniuersale: deinde probat̄ quo ad secundum modum mouendi. s. dando virtutem volitiuā sic: inclinare in bonū vniuersale est primi mouētis. ergo inclinare in obiectum volūtatis. ergo dare velle. ergo dat̄ virtutē volitiuā. Antecedens probat̄: quia finis vltimus proportionat̄ primo mouēti: quod manifestat̄ exemplo in ciuilibus. prima consequentia probatur: quia bonum vniuersale est obiectum voluntatis. secunda: quia velle nihil aliud est q̄ inclinatio in tale obiectum. tertia est per se nota: eiusdē enim est dare actū ab intrinseco et potentiā: immo per hoc dicit̄ dare actū ab intrinseco: quia dat principium eius: et nota vim huius rationis: q̄ nō loquitur de velle tali vel tali. i. specificato: ad tale obiectum: sed de velle absolute: cuius propriū obiectum est bonū: nō tale aut tale: et principium est. nō volūtas sic aut sic affecta: sed voluntas vt sic. Et propterea si dei ē dare hūc actū qui est velle: oportet vt eius sit dare voluntatē. Ultima āt pars. s. q̄ maxime propriuz dei sit mouere secundo modo: propterea dicta est: quia mouere obiectiue volūtatē cōicatur alijs: q̄uis nō sufficiēti efficacia. Mouere aūt ab intus nulli cōmunicat̄: solus enim deus illabi potest libero arbitrio: quia solus fecit et conseruat illud. ¶ Ea que de motione volūtatis erant hic differenda: iam determinata sunt superius.

¶ Utrū deus possit mouere volūtatē creatā. Ar. IIII.

Ad quartū sic pcedit̄. Uidet̄ q̄ deus nō possit mouere volūtatē creatā. Omne enim quod mouet̄ ab extrinseco cogit̄: sed volūtas non pōt cogi. Ergo nō mouet̄ ab alio extrinseco. Et ita nō pōt moueri a deo. ¶ Preterea. Deus nō pōt facere q̄ contradictoria sint simul vera. Hoc aūt sequeret̄, si volūtatē moueret. Nam volūtatē moueri ē ex se moueri: et nō ab alio. Ergo deus nō pōt volūtatē mouere. ¶ Preterea. Motus magis attribuit̄ mouēti q̄ mobili. Unde homicidiū nō attribuit̄ lapidi sed proijciēti: si igitur deus moueat volūtatē. sequit̄ q̄ opera volūtaria nō imputētur homini ad meritū vel demeritū. Hoc aūt ē falsuz. Nō igitur deus mouet volūtatem.

¶ Sed contra est. quod dicit̄ phil. ij. Deus ē qui operat̄ in nobis velle et perficere.

¶ Respondeo dicendum q̄ sicut intellectus: vt dictum ē: mouet̄ ab obiecto. et ab eo qui dedit virtutē intelligēdi: ita volūtas mouet̄ ab obiecto quod ē bonū. et ab eo qui creat virtutē volendi. Pōt aūt volūtas moueri sicut ab obiecto a quocūq̄ bono. nō aūt sufficienter et efficaciter nisi a deo. Nō enim sufficiēter aliquid pōt mouere aliquod mobile nisi virtus actiua mouētis excedat vel saltē adequet virtutē passiuā mobilis. Uirtus aūt passiua volūtatis se extēdit ad bonū in vniuersali. Est enim eius obiectum bonū vniuersale: sicut et intellectus obiectum ē ens vniuersale. Quodlibet aūt bonū creatū ē quoddā particulare bonū. solus aūt deus ē bonū vniuersale. Unde ipse solus implet volūtatē: et sufficiēter eam mouet vt obiectum: similiter aūt et virtus volēdi a solo deo causatur. Uelle aūt nihil aliud ē q̄ inclinatio quedā in obiectum volūtatis: quod ē bonū vniuersale. Inclinare aūt in bonū vniuersale ē primi mouētis: cui proportionat̄ vltimus finis: sicut in rebus humanis dirigere ad bonū cōe ē eius qui preest multitudini. Unde vtroq̄ modo proprium ē dei mouere volūtatē. sed maxime secundo modo interius eā inclinando. ¶ Ad primū ergo dicendum. q̄ illud quod mouet̄ ab altero dicit̄ cogi si moueat̄ contra inclinationē propriā: sed si moueat̄ ab alio quod sibi dat propriā inclinationē: nō dicit̄ cogi: Sicut graue cū mouet̄ deorsuz a generāte nō cogit̄. Sic igitur deus mouēdo volūtatē nō cogit ipsaz quia dat ei eius propriā inclinationē. ¶ Ad secundū dicendum. q̄ moueri volūtarie ē moueri ex se. i. a principio intrinseco. Sed illud principiū intrinsecū pōt eē ab alio principio extrinseco. Et sic moueri ex se non repugnat ei quod mouet̄ ab alio. ¶ Ad tertiū dicendum q̄ si volūtas ita moueret̄ ab alio q̄ ex se nullatenus moueret̄ opera volūtatis nō imputarent̄ ad meritū vel demeritū. Sed quia per hoc q̄ mouet̄ ab alio nō excluditur quin moueat̄ ex se: vt dictum est: ideo per consequēs non tollit̄ ratio meriti vel demeriti.

¶ Articulus. V.

t Jtulus clarus. ¶ In corpore duo principaliter. primo excludit quēdaz errorē: secundo respondet quesito.

¶ Quo ad primum tria: vnū suppositum: aliud est ipse error. tertio reprehēsio. Supponitur hic q̄si pro constanti: deum operari in omnibus: sed de modo videtur tota questio. error ergo est circa moduz operandi: quidam enim: quos refert Auerroys 9° meta. cō. 7: dicūt deū operari in omnibus sic: q̄ nulla alia virtus operat̄ aliquid: Reprehendunt̄ autē hi dupliciter: ducēdo ad impossibilia. primo: quia periret ordo causarum et consequenter eēt impotētia in deo: tenet sequela: quia impotētis ē nō posse facere alia cooperatiua sibi. secundo quia frustra essent virtutes operatiue rerū: immo res omnes probatur prima consequētia quo ad primā partem: quia nō operarentur: quo ad secundam: quia imperfectum ē propter perfectius in eodem. ergo actus primi propter secūdos. ergo res omnes propter operationes suas. ergo operationes sunt fines rerum. ergo sine eis frustra Antecedens patet: et cōsequentia nota est. Et confirmatur sicut materia propter formā: cetera sūt clara.

¶ Quo ad secundum tria facit: primo proponit conclusionem responsiuaz in vniuersali. Deus operat̄ in omni operatiōe sic q̄ ipse res habent proprias operatiōes. secundo distinguit genera causarum: vbi dicit tria: numerum: q̄ sunt quatuor. differentiam respectu agere: quia vnū. s. materia non principiuz sed subiectum: cetera sunt principia actionis et ordine: quia primo finis. secundo agēs. tertio forma. Nota hic duo: primo q̄ quia hic nō egemus generibus causarum in ordine ad eē sed ad operari: vt patet ex titulo. ideo littera non accepit formā in agēte aut in effectu sed in instrumento: quoniam forma instrumenti nō est nisi propter operationē. secundo q̄ littera distiguit genus cause formalis ab efficiēte et alijs in ordine ad operationē. Secundum est aūt hoc iudicio meo: nō q̄ supponatur decisa hec questio: an forma sit causa operatiōis in genere cause formalis: sed propter duo: alterum manifestū: alteruz occultū. manifestū est q̄ causare operationez vt forma: et vt agēs distinguūtur: sicut causare vt quo: et vt quod. occultū nō est: an omnis operatio sequēs formaz sequat̄ eā effectiue: finaliter vel formaliter: et nulla sequat̄ eam formaliter. Consuetus enim sermo obtinuit: vt dicamus etiam causas formales in operando in his: in quibus operatio resultat ex ea quasi eē quoddaz: vt in exēplo de lumine in littera adducto patet: et in his que pertinēt ad intellectum cōtingit: ratio aūt ad oppositū videtur: quouis autez modo sit vt sermo presens omnibus opinionibus supersit distictū est deū eē nō causam for

¶ Utrum deus operet̄ in omni operante. Articulus. V.

Ad quintū sic proceditur. Uidet̄ q̄ deus nō operet̄ in omni operante. Nulla enim insufficiētia ē deo attribuenda. Si igitur deus operat̄ in omni operante sufficiēter in quolibet operat̄. Superfluū igitur eēt q̄ agens creatū aliquid operaret̄. ¶ Preterea. Una operatio nō ē simul a duobus operantibus: sicut nec vnus numero motus pōt eē duorum mobiliū. Si igitur operatio creature est a deo in creatura operante: nō pōt eē simul a creatura. Et ita nulla creatura aliquid operat̄. ¶ Preterea. Faciēs dicit̄ eē causa operationis facti: inquātuz dat ei formā qua operat̄. Si igitur deus ē causa operationis rerum factarum ab ipso: hoc erit inquātū dat eis virtutē operandi. Sed hoc est a principio quando rē facit. Ergo videtur q̄ vlterius non operet̄ in creatura operante.

¶ Sed contra ē quod dicitur Isa. xxvi. Omnia opera nostra operatus es in nobis dn̄e.

¶ Respondeo dicendum: q̄ deū operari in quolibet operante aliqui sic intellexerūt q̄ nulla virtus creata aliquid operaret̄ in rebus: sed solus deus immediate omnia operaret̄. Puta q̄ ignis nō calefaceret: sed deus in igne. Et similiter de omnibus alijs. Hoc aūt est impossibile. Primo quidē: quia sic subtraheret̄ ordo cause et causati a rebus creatis: quod pertinet ad impotētiā creantis. Ex virtute enim agētis est q̄ suo effectui det virtutē agendi. Secundo: quia virtutes operatiue que in rebus inueniunt̄ frustra eēnt rebus attribute: si per eas nihil operarēt̄: quinimo omnes res create viderent̄ quodāmodo esse frustra: si propria operatione destituerent̄: cū omnes res sint propter suā operationē. Semper enim imperfectū ē propter perfectius. Sicut igitur materia est propter formā: ita forma que est actus primus: est propter suā operationez que est actus secundus. Et sic operatio ē finis rei create. Sic igit̄ intelligēdum est deū operari in rebus: q̄ tamen ipse res propriā habeant operationē. ¶ Ad cuius euidētiā considerādū ē: q̄ cū sint causarum quatuor genera: materia non est principiū actionis: sed se habet vt subiectum recipiēs actionis effectū. Finis vero et agens et forma se habent vt actionis principiū: sed ordine quodā. Nam primū quidē principium actionis ē finis qui mouet agētez. Secundo vero agēs. Tertio aūt forma eius quod ab agēte applicat̄ ad agēdū. Quis et ipsum agēs per formā suā agat: vt patet in artificialibus. Artifex enim mouet̄ ad agēdū a fine: qui est ipsum operatū: puta archa vel lectus: et applicat ad actionē securim que incidit per suā acumē. Sic igit̄ secundum hec tria deus in quolibet operante operat̄. Primo quidē secundum rationē finis. Cū enim omnis operatio sit propter aliquod bonū verum vel apparens nihil aūt est vel apparet bonū: nisi secundum q̄ participat aliquā similitudinez summi boni quod ē deus: sequit̄ q̄ ipse deus sit cuiuslibet operationis causa vt finis ¶ Similiter cōsiderāduz ē: q̄ si sint multa agētia ordinata: semper secundum agens agit in virtute primi. Nam primū agens mouet secundum ad agendum. Et secundum hec omnia agunt in virtute ipsius dei. Et ita ipse est causa omnium actionū agētium. Tertio considerādum est: q̄ deus mouet nō solum res ad operādum quasi applicando formas et virtutes rerum ad operationem: sicut etiā artifex applicat securiz ad scindēdum: qui tamē interdum formam securi nō tribuit sed etiam dat formā creaturis agentibus: et eas tenet in esse. Unde nō solum est causa actio

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

malem:sed causaz rone forme principiatis: ois opatiois: vt et opatiões attributas magis formis ꝫ agentib⁹ itime cõprehẽderet:Tertio ꝓponit ꝯclusionẽ respõsiuã in speciali iuxta hec tria mẽbra:deus in quolibz opante opaf ꝫ hec tria.s.finẽ:r agẽte:r formã:r ꝓbat quo ad singulas ptes sigillatiz:

r primo i rone finis. finis ois opatiois ẽ bonũ vꝫ aut apparens:g̃ pticipãs similitudinẽ summi bõi:g̃ ip suz sũmũ bonũ Deide simr in rone agẽtis:primum agẽs monet scõz ad agẽdũ: g̃ agit i vtute ipsi⁹: g̃ ipse ẽ cã oium actionũ agentiũ: demũ ꝫ formaz: vbi duo. pri⁹ dicit moduꝫ quo hoc ꝓuẽit deo. secũdo deducit duo corrolaria ordinate:De⁹ ẽ causa operationũ secũdaz: nõ solum vt applicãs:nec solũ vt dans principia actionũ:sed vt dãs applicãs r conseruãs formas:q̃ sunt ꝑncipia actionũ:g̃ est cã oiuz opationũ ꝫ formã Añcedẽs õclarat:r excludendo mẽbra exẽplo artificis: r generãtis graue: r õclarãdo intentũ exẽplo solis r luminis respectu mãifestationis. Primũ corrolariũ ẽ:Deus opatur in oib⁹ itime: ꝓbat: forma ẽ intra rẽ: g̃ quãto vt ꝑ r vniuersalio ꝓsiderata ẽ interior:g̃ ꝼm eẽ est intima:g̃ vt ẽ a deo:g̃ de⁹ itime opat in oib⁹: tot⁹ ꝓcessus est clar⁹ ex se penultima vo ꝓña ꝓbat ex eo q̃ de⁹ ẽ ꝓpe cã ipsius eẽ vlis i reb⁹:vt pz ex supiozib⁹: Scõm corrolariũ. opatiões nãe ꝓpea attribuũt õ i scriptura vt i Job.xx.

Articulus. VI.

Itulus possit facere:nõ est questio de potẽtia sed de actu exercito ipsi⁹:an.s.de facto possit i exire i actũ faciẽdi aliqd ꝑter ordinẽ iditũ.

¶ In corpore duo:ꝓmo distinguit li ordinẽ.2° respõdet q̃sito. Quo ad ꝑmũ q̃tuor sunt:distinctio ordinũ:ordinatio corũ:habitudo cãrũ ad eos:r explanatio exẽplaris.distinctio est.ordines multiplicanf ꝫ multiplicatione cãrũ: ꝓbat: quelibet cã hz rationẽ ꝓncipij:g̃ a q̃libet cã deriuat aliqs ordo in suos effectus. ergo ordines multiplicanf ꝼm multiplicationẽ cãꝝ.

¶ Circa primã ꝯsequẽtiã huius ꝓbatiõis dubitaf: Unde valeat:ex hoc enĩ q̃ habet rõnez principij: bene sequit: g̃ est caput ordinis inter se r effectũ: sed nõ segf. ergo ab ea est aliquis ordo in effectibus: quaz ñ oporteat omnẽ cãm habere plures effect⁹: in quib⁹ ponat ordinẽ: vt patet õ causis vniuocis.

¶ Ad hoc dr: q̃ quũ ḣ sit ꝼmo de cã ꝓncipali in aliquo ordine:r non de instrumẽtali: que nõ cã sed cãe instrumẽtũ dici debz:vt.iz. metaphi. cõmẽto dicit Alex. r in cõsequẽte duo icludanf.s. pluralitas effectuum: r ordo in eis a cã:si recte ꝑspiciamus ordo directe iferitur ex añcedẽte: pluralitas ãt effectuũ supponitur aut vniuersaliter: aut accõmode:Unde cõsequentia potest habere duos sensus:primo ẽ supponẽdo: q̃ omnis cã habeat plures effectus:r tũc cõsequẽtia est optima:quia quũ pluralitas nõ sit sine ordine:aliogn eẽt ꝯfusio: r cã hz rõnẽ ꝓncipij:a quo.s.illi deriuãt: g̃ ab ea est ordo illoz: scõs ẽ accõmodãdo ꝯsequẽs ad causas hñtes plures effectus:r tũc ẽt ꝓñtia est optia:cã ẽ ꝓncipiũ: g̃ in causis hñtibus plures effect⁹:a cã est ordo illoz:rõne iaz dicta:r ista via est planior:r sufficit ꝓpositũ:cã.n.eo q̃ habet rõnem ꝓncipij:r negatiue in illo ordine:r positiue:segf. g̃ ab ea

est ordo in effectu siue ad ipsaz cãz siue in seipso multiplicato:r sic vbi sunt plures effectus:apte segf ordinẽ in eis eẽ:r eẽ a cã.plures aũt effectus dicunf: vel plures differẽtie:vt ptes organice viuẽtiũ respectu generantis: vel plures passiões:vt liquefactio cere:r induratio luti: vel plures coopatiões

ꝼm pluralitatẽ inferiozũ:vt generatio bouis r leõis vt sunt a sole:vel plures effect⁹ ordinate se ꝯsequẽtes: vt leuitas segf formã ignis generiti rẽ.r sic potuit suppõi pluralitas effectuum vniuersaliter r ꝯsequẽter sustineri põt ꝑm⁹ sensus:quñ nulla ẽ cã p se r ꝑncipalis: que nõ sit cã saltẽ duorũ veluti subiecti r passionis.

¶ Ordiatio vero boꝝ ordinũ est:q̃ vnus cõtineẽ sub altero: ꝓbaf: q̃ cã cõtineẽ sub cã. habitudo autẽ cãrũ ad ordines hoꝯ ẽ:q̃ cã supior nõ ꝓtineẽ sb ordine cãe inferioris: sed ecõuerso: Manifestatio demũ ẽ ab exẽplo i politicis in patre r ordine dom⁹:rectore r ordine ciuitatis:rege r ordine regni:r clara ẽ littera.

¶ Quo ad scõz respõdeẽ q̃sito duab⁹ ꝯclusiõib⁹:iuxta duos ordines illatos ex ꝑmissis Distinctio ex ꝑmissis illata est:q̃ in reb⁹ est duplex ordo:vn⁹ vt sunt a ꝑma cã. Alter r hic ẽ mltiplex:vt sunt a causis secũdis: ꝑma ꝯclusio respõsiua ẽ:De⁹ nõ põt facẽ ꝯtra ordinẽ rez:vt depẽdet a ꝑma cã: ꝓbaf: ducẽdo ad ipossibile: q̃ si faceret ꝯtra talẽ ordinẽ:faceret ꝯtra ꝓsciẽtiã suã:q̃ ẽ ipossi. Aduerte hic ex tertio ꝯtra gẽtiles.cap.98.quomõ ꝓt dupliꝛ itelligi ista ꝯclusio.s.aut quo ad res ordiatas: aut q̃ ad rõnẽ ordinis. r q̃ scõo mõ itelligiẽ hic:nõ ꝑmo: vide ibi circa ꝓncipium capli:scõa ꝯclusio respõsiua ẽ:De⁹ põt facẽ ꝑter ordinez rez: ꝑut pẽdet ex q̃libz scõaꝝ cãrũ: ꝓbat declarat r cõfirmaf: ꝓbat gdẽ:Talis ordo ei subyciẽ: vt ꝓcedens ab eo p arbitriũ volũtatis:g̃ ꝓt ꝑter talẽ ordinẽ agere: Añcedẽs hz tres ptes:ꝑma patz ex ꝑmissis:q̃.s.cã supior nõ subyciẽ inferiozi ordini sed eꝯuerso:2a ꝑ ostãti suppõiẽ ex quo oia sũt a deo:tertia vo ꝓbaf:q̃ potuisset aliũ ordinẽ istituere:ñtia aũt hic breuitatis cã relingf q̃si euidẽs:ꝛz in tertio ꝯtra gẽtiles.99.i ꝓncipio ꝓbaf ex dria iter agẽs nãle r libeꝝ:in hoc q̃ nãle oportet agere ꝼm vltimũ virtutisue:r ñter effectũ simillimũ:r ꝯsequẽter nõ potest imediate agere effectũ ꝓꝓriũ cãrũ scõaꝝ:cãm vero libere agentẽ nõ oportet sic agere ꝛz põt agere imediate impfectissimũ effectũ vtẽdo vtute sua vtvult:vt patet in artifice pfectissimo potẽte tũ si vult facere opus impfectum q̃le nouit⁹ in arte faceret:Declarat vo ponẽdo duos modos:gb⁹ de⁹ ꝑter bũc ordinẽ facit:r ꝓz in littera ꝓfirmaf aũt auctẽ Augustini:nõ solũ hec sed ꝑma cõclusio simul vt patet i littera.

¶ Circa vtrãqz conclusionẽ simul dubiuꝛ occurrit:q̃ ant h est ꝼmo de posse dei absolute r sic constat:q̃ põt deus cõtra vtrunqz ordinez: nec sequit aliquis defect⁹ ꝑficiẽtie diuine. aut est sermo õ posse dei quo ad exercitium actus de facto: r sic ẽt nulla ẽ differẽtia inter vtrunqz ordinem:quoniam sicut deus ꝓscibit ꝑmũ ordinẽ:ita r alios r quẽadmodũ si ꝑter ꝑmũ ordinẽ faceret: faceret contra ꝑscientiã: ita si ꝑter alios ordines faceret faceret contra ꝓscientiã suã:r sic tota littera ruere videtur.

¶ Ad hoc breuiter dicit q̃: vt in titulo patet: hic est ꝼmo de potẽtia dei scõmodo:r q̃ ꝙuis vterqz ordo sit ꝑscitus r institut⁹ a deo ab eterno:agere :amẽ ꝑter ꝑmũ ledere ꝓscientiaz:ꝑter alios aũt nõ:Ad cuius euidẽtiã scito:q̃ omnis executio cause secũde infert executionem in causa ꝑma:quia ab actiõe illius pẽdet omnis actio: nõ aũt ecõuerso:q̃ põt causa ꝑma p seipsaz solã exequi: r ꝓficere aliqd: r inde est q̃ fieri aliqd ꝑter executionẽ ꝑme cause est impoſe:fieri aũt aliqd ꝑter executionẽ cuiuscunqz r oium simul causaꝝ scõaꝝ nõ incõuenit: quũ aũt ordo rez ad ꝑmã causaz attẽdaf penes executionẽ ꝑme cãe.ordo ãt eaꝝ ad alias causas attẽdaf penes executiões illaꝝ:ratio ꝑmi ordinis in diuina ꝑsciẽtia oportz q̃ cõtineat gcgd p ipsaz ꝑmã cãz q̃litercunqz exequẽduz est:ratio aũt cuiuscũqz alteri⁹ ordinis in diuina ꝓscientia:nõ cõtinet nisi quicqd est p talẽ causam exequendũ: r ideo nõ incõuenit aliqd fieri ꝑter istos ordines r rõnes ac ꝑsciẽtias ꝓtiales:vt ita dixeriz:eoꝝ:Sz icõueniẽs manifeste eẽt q̃ ꝑter ordinis ꝑmi rõnẽ aliqd fieret:sic.n.deficiẽs aut mutabilis diuina ꝑsciẽtia ꝓuinceret:quñ vt dictũ est:debeẽ tali rõni cõphẽsio oiuz executiõi mãdatoꝝ q̃litercũqz p ꝑmã cãz:eꝝ q̃ nihil fieri õ facto ꝓt: q̃uis de potẽtia absoluta multa possibilia reſẽt q̃ nunq̃ erunt.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

¶ Articu. VII. Titulus clar⁹ ex articulo p̄cedēti.
¶ In corp̄e vna cōclusio respōsiua affirmatiue. Oia q̄ fiunt a deo p̄ter cās nob̄ notas miracula dn̄r: p̄baẗ. miraculū dr̄ ab admirationis plenitudie. ḡ que fiūt a deo p̄ter cās nob̄ notas dn̄r miracula. Añs supponiẗ: ⁊ manifestaẗ qd importet ondēdo qd hēat ex admiratiōe. s. cāz ignotaz effect⁹ patētis: ⁊ qd ex plenitudine. s. occultationez cause: nō respectu huius vel illius: sed simpliciter: ⁊ hic isinuatur quedam probatio añcedentis ex differētia iter mirum ⁊ miraculuz: q2 illud dr̄ ex parte. s. respectu huius: h̄ nō nisi ex toto: scz respectu oium. cōsequētia probatur: quia deus est causa simpliciter occulta. Unde p̄ causas nob̄ notas idem intēdit in cōclusione: qđ per causas secūdas seu naturales in titulo.
¶ Arti. VIII. Titulus clarus.
¶ In corp̄e vna cōclusio respōsiua quesito affirmatiue. vnū miraculuz est

5i8

¶ Utrū oia q̄ ds̄ fac̄ p̄ter ordinē nālē reꝝ sint miracl'a. Ar. VII.

AD septimū sic p̄cedit. Uiᵭ ꝙ nō oia q̄ ds̄ fac̄ p̄ter ordinē nālē rerū sint miracl'a. Creatio eni mūdi ⁊ ēt alaꝝ: ⁊ iustificatio ipꝝ fiūt a deo p̄ter ordinem nālē. Nō eniz fiūt p̄ actionē alicui⁹ cāe nālis. Et tn̄ hec miracula nō dn̄r. Ergo nō oia q̄ facit ds̄ p̄ter ordinē nālē reꝝ sunt miracula. ¶ Preterea. Miraculū dr̄ aliqd arduū ⁊ insolituz p̄ter facultatē nāe ⁊ spez admiratis p̄ueniēs. Sz q̄daz fiunt p̄ter nāe ordinē: que tn̄ nō sunt ardua. Sūt eni i minimis reb⁹: sicut in restauratiōe gēmaꝝ vel sanatiōe egroꝝ. Nec ēt sunt insolita: cū frequēter eueniāt: sic̄ cū infirmi in plateis ponebanẗ vt ad vmbrā Petri sanarenẗ. Nec ēt sūt supra facultatē nāe: vt cū aliq̄ sanāẗ a febrib⁹. Nec ēt supra spez: sic̄ resurrectionē mortuorū oēs speramus: q̄ tn̄ fiet p̄ter ordinē nāe. Ergo non oia q̄ fiunt p̄ter nāe ordinē sūt miracula. ¶ Preterea. Miraculi nomē ab admiratōe sumitur. Sz admiratio est de reb⁹ sensui manifestis. Sz q̄nq3 aliqua accidūt p̄ter ordinē nālem in rebus sensui nō manifestis. Sicut cuz apl'i facti sunt sciētes: neq3 inueniētes neq3 discētes. Ergo nō oia q̄ fiūt p̄ter ordinem nāe sunt miracula.

¶ Sz contra est qđ Aug. dicit xxvi. ꝯ faustū: ꝙ cū deus aliqd facit cōtra cognitum nobis cursum solitūq3 nāe magnalia vel mirabilia nominantur.

¶ Rn̄deo dōm ꝙ nomē miraculi ab admiratiōe sumiẗ. Admiratio aūt ꝯsurgit cū effectus sūt manifesti ⁊ cā occulta. Sicut aliqs admiraẗ cū videt eclypsim solis: ⁊ ignorat cāz: vt dr̄ in principio meta. Pōt aūt cā effect⁹ alic⁹ appentis alicui esse nota: q̄ tn̄ ē alijs icognita. Uñ aliqd ē mirū vni qđ nō est miꝝ alijs. Sic̄ ecclypsim sol' miraẗ rustic⁹: nō āt astrologus. Miraculū āt dr̄ q̄si admiratōe plenū: qđ. s. h3 cām simpl'r ⁊ oib⁹ occultā. Hec āt est ds̄. Uñ illa q̄ a dō fiūt p̄ter cās nob̄ notas miracula dn̄r. ¶ Ad p̄mu3 ḡ dōz: ꝙ creatō ⁊ iustificatio ipꝝ ⁊ si a solo dō fiāt: n̄ tn̄ p̄prie loq̄ndo miracl'a dn̄r: q2 n̄ sī nata fieri p̄ alias cās: ⁊ ita nō ꝯtigūt p̄ter ordinē nāe: cū h̄ ad facultē nāe n̄ p̄tineāt. ¶ Ad scđ3 dōz: ꝙ arduū dr̄ miraculū nō p̄p dignitatez rei in q̄ fit: h̄ q2 excedit facultatē nāe. Silr̄ ēt isolitū dr̄ nō q2 freq̄nter nō eueniat: h̄ q2 est p̄ter nālē ꝯsuetudinē. Sup̄ facultatē aūt nāe dr̄ aliqd nō solū p̄p subaz fci: h̄ ēt p̄p modū ⁊ ordinē faciēdi. Supra spem ēt nāe miraculum eē dr̄: nō supra spez gr̄e q̄ est ex fide: p̄ quā credimus resurrectionē futuram. ¶ Ad tertiū dōz: ꝙ scia apl'oꝝ q̄uis p3 se nō fuerit manifesta: manifestabaẗ tn̄ in effectib⁹ ex q̄bus mirabilis apparebat.

¶ Utrū vnū miraculū sit mai⁹ alio. Articulus. VIII.

AD octauum sic p̄cedit. Uideẗ ꝙ vnū miraculum nō sit maius alio. Dicit eniz Aug. in epl'a ad volusia. In reb⁹ mirabiliter factis tota rō facti est potētia facientis. Sz eadez potētia. s. dei fiūt oia miracl'a. Ergo vnū nō ē mai⁹ alio. ¶ Preterea. Potentia dei est ifinita. Sz infinituz iproportionabil'r excedit oē finitū. Ergo nō magis est mirādum ꝙ faciat hunc effectū q̄ illū. Ergo vnum miraculum nō est mai⁹ altero.

¶ Sz ꝯ est qđ dn̄s dic̄. Jo. xiiij. de op̄ibus miraculosis loq̄ns. Opera que ego facio ⁊ ipse faciet: ⁊ maiora hoꝝ faciet.

¶ Rn̄deo dōz: ꝙ nihil pōt dici

maius alio. p̄batur. Miraculum dicitur nō per comparationez ad diuinam potentiam sed facultatem nature excesse. ḡ vnuz est maius alio. Añs quo ad p̄maz partē p3: q2 respectu diuine potentie qđlibet est minimū: qđ p̄baẗ auc̄tate Isaie: obmissa rōne d̄ ifinitate potentie diuie. Quo ad scđam vō p̄tē relinq̄tur p̄ se nota: quasi p̄ locū a diuisiōe. ꝯña vō p̄baẗ: q2 nā h3 triplicem gradū excedi pōt: p̄mo sm̄ subam facti. 2° sm̄ māz in qua. ⁊ 3° sm̄ moduz faciendi ⁊c̄. oia clara sunt.
¶ Circa primū gradum miraculoꝝ dubiū occurrit: quoniam hic dr̄: ꝙ excedentia facultatem nature sm̄ subaz facti tenēt sūmū locum in miraculis. 5i9
¶ In rn̄siōe āt ad p̄mū precedentis articuli dcm̄ est: ꝙ creatio ⁊ iustificatio ipꝝ n̄ sūt p̄prie miracl'a q2 non sunt nata fieri per causas scđas: igiẗ si rō hec ibi assignata ē bona: excessus naturẽ sm̄ substātiaz facti minuit rōnem miraculi. ergo nō constituit sūmuz gradum eoruz: vt hic dicitur.

¶ Ad hoc dr̄: ꝙ excedentia sm̄ subam facti sūt in duplici dr̄ia. q̄daz p̄tinēt ad cōem influentiā: quedam vō ad spūalē influxum: p̄tinentia ad cōez ifluenciaz sunt: ⁊ que deus vt p̄mū agēs quasi sup̄ma nā facit: vt creatio: conseruatio: ordinatio vniuersi ⁊ partiū eius nō alr̄ possibiliuz q̄ per creationem ⁊c̄. ⁊ que deus vt tale agēs: puta glorificator manifestato nobis ordine facit: vt iustificatio ipꝝ: collatio gr̄e ⁊c̄. ⁊ h̄ merito minuūt rōnē miraculi: q2 a deo sūt: nō vt ignota cā. Et de his dcm̄ est in precedēti articulo ꝙ nō sunt p̄prie miracula: ⁊ rō ibi assignata: q2. s. nō sunt nata fieri: per cās scđas: optima ē si pondereẗ ly nata fieri: ⁊ appliceẗ negatio ad medias cās tm̄: quasi diceret: hec sunt de gn̄e eoꝝ q̄ sunt nata fieri. i. habēt quasi nālē cursum in vniuerso: ⁊ nō per medias cās secūdas: oz eniz ad miraculi rōnē: ⁊ ꝙ sit p̄ter cās scđas: ⁊ nō sit a deo q̄si p3 nām: q2 sic est cā nota: vt tn̄ sunt ista que p̄tinēt ad cōez ifluētiē. Ad specialē aūt influxuz dei p̄tinēt:

miraculū ex cōparatione potētie diuine: q2 qđcūq3 fcm̄ diuine potētie cōparatū est minimuz: sm̄ illud Isa. xl. Ecce gētes q̄si stilla situle ⁊ quasi momētum statere reputate sūt. Sz dr̄ aliqd miraculū p̄ cōparationē ad facultatem nāe: quam excedit. Et ideo sm̄ ꝙ magis excedit facultatē nāe: sm̄ hoc maius miraculū dr̄. Excedit aūt aliqd facultatē nāe tripl'r. Uno mō q̄tū ad subam facti. Sic̄ ꝙ duo corpa sint sil': vel ꝙ sol retrocedat: aut ꝙ corp⁹ humanū glificeẗ. Qđ nullo mō nā facere pōt. Et ista tenēt sūmū gradū in miraculis. Scđo aliqd excedit facultatē nāe: nō q̄tum ad id qđ fit: h̄ q̄tuz ad id in quo fit. Sic̄ resuscitatio mortuoꝝ: ⁊ illuminatio cecoꝝ: ⁊ silia. Pōt enim nā cāre vitaz: h̄ nō in mortuo. Et pōt p̄stare visuz h̄ nō ceco. Et hec tenēt scđz locū in miraculis. Tertio mō excedit aliqd facultatē nāe q̄tuz ad modū ⁊ ordinē faciēdi. Sic̄ cū aliqs subito p̄ virtutē dinaz a febre curaẗ absq3 curatione ⁊ cōsueto p̄cessu nāe in talibus: ⁊ cū statim aer dina virtute in pluuias densaẗ absq3 nālib⁹ causis: sic̄ factū est ad p̄ces Samuelis ⁊ Helie. Et hui⁹ tenēt ifimuz locum in miraculis. Quelib3 tn̄ hoꝝ hn̄t diuersos gradus: sm̄ ꝙ diuersimode excedunt facultatez nature. ¶ Et per hoc p3 solutio ad oba que p̄cedunt ex parte diuine potentie.

¶ Quomō vna creatura moueat aliam. Questio. CVI.

DEinde considerandum est quomō vna creatura moueat aliam. Erit autē hec cōsideratio tripartita: vt p̄io ꝯsiderem⁹ quō ägeli moueant q̄ sunt creature pure spūales. Secundo: quō corpora moueāt. Tertio quō homines qui sunt ex spūali ⁊ corp̄ali nā cōpositi. ¶ Circa primum tria ꝯsideranda occurrūt. Primo: quō angelus agat in angelum. Secūdo: quō in creaturā corp̄alem. Tertio quō in homines. ¶ Circa primū cōsiderare op3 de illuminatione ⁊ loquutiōe angeloꝝ: ⁊ ordinatiōe eoꝝ adinuicē: tā bonoꝝ q̄ maloꝝ. ¶ Circa illumiatione q̄rūtur. iiij. Prio: vtꝝ vn⁹ angelus moueat itell'm alterius illuminando. Secūdo: vtrum vnus moueat voluntatem alterius. Tertio: vtruz iferior angelus possit illuminare superiorem. Quarto: vtruz superior angelus illuminet inferiorē de omnibus que cognoscit.

¶ Utrum vnus angelus illuminet alium. Articulus. I.

AD primuz sic p̄cediẗ. Uideẗ ꝙ vnus angelus nō illuminet aliū. Angeli eni eādez btitudinē possident nūc: quā nos in futuro expectamus. Sz tūc vnus hō nō illuminabit alium: sm̄ illud Jere. xxxi. Nō docebit vltra vir p̄ximum suū ⁊ vir frēm suum. Ergo ēt nūc vnus angelus non illuminat alium. ¶ Preťea. Triplex est lumen in angel'. Nature: ⁊ gr̄e ⁊ gl'ie. Sed angelus illuminaẗ lumine nāe a creante: lumine gr̄e a iustificante: lumine gl'ie a btificante. Qđ totuz dei est. Ergo vnus angelus nō illumiat aliū. ¶ Preterea. Lumē est forma est quedaz mentis. Sed mens rōnalis a solo deo formaẗ nulla iterposita creatura: vt Aug. dic̄ in li. lxxxiij. q. Ergo vn⁹ angelus nō illumia mētez alteri⁹.

¶ Sz ꝯ est qđ dic̄ Dio. viij. ca. cel'. hierar. ꝙ ägeli scđe hierarchie purganẗ ⁊ illumināẗ ⁊ p̄ficiunẗ p̄ ägelos p̄rie hierarchie.

¶ Rn̄deo dōz: ꝙ vn⁹ ägelus il-

que solus p̄ter cās scđas p3 ordinem sibi soli notū facit ⁊c̄. ⁊ talia excedētia sm̄ subn̄iaz facti: nāz sunt in p̄mo gradu miraculorum: vt trāsubstātiatō panis in corp⁹ xp̄i ⁊ icarnatio verbi ⁊c̄.
¶ Qō. CVI.
¶ Articulus. I.
In titulo aduerte ꝙ q̄uis loquutio angeloꝝ sit nālr̄ prior illuminatione: q̄ nihil aliud ē q̄ loquutio q̄daz scz illuminatiua: illumiatio tn̄ ē p̄or loquutiōe: vt ē mutatio atq3 gubernatōis diue effectus: q̄ illuminatio p̄ se iportat actionē p̄fectiuaz alteri⁹: loquutio āt nō: ⁊ iō h̄ i loco p̄us de illuminationē q̄ d̄ loquutiōe determinaẗ. 5z0 Pōt q3 ⁊ alia rō h⁹ ordis reddi. s. ꝙ illuminatio est nālr̄ p̄or loquutiōe: sicut nāle aīali: ⁊ hoc sm̄ nōis rōnez: q̄uis sm̄ suppōnem in tali materia sm̄ veritatez loquutio sit p̄or illumiatione: questiones enim ordinanẗ p3 rōnes quesitorum in cōmuni: ⁊ non sm̄ ordinez cōclusionum decidendarum.
¶ In corpore tria: primo p̄ponitur ꝯ rn̄siua affirmatie. s.

+ s. in corpalib⁹ vn nomē sumit' siquidem illuminatio repit' in insensibilibus locutio autē nō.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico